Kysymyspankki – Liiketoiminnan juridiikka

Kysymyspankki on laadittu kurssin lähdeaineistosta: Juridiikan perusteet (luvut 1, 2, 3–4 ja 6), Kyläkallion Yritysjuridiikka (luku 4 Yritystoiminta), verkkoaineisto "Mikä yhtiömuoto yritykselle?", oikeustoimilaki (228/1929) ja kuluttajansuojalaki (38/1978). Jokaisen kysymyksen perustelu viittaa joko lainkohtaan tai kirjan sivuun. Kysymykset on jaettu osiin aihealueittain ja painotettu siten, että sopimusoikeus ja yritystoiminta/yhtiömuodot muodostavat suurimman osan.

Osa 1: Monivalintakysymykset (80 kpl)

Sopimusoikeus – yleinen sopimusoikeus (luku 3)

1. Mitä sopimusvapaudella tarkoitetaan?

- A) Velvollisuutta tehdä sopimus jokaisen sitä haluavan kanssa
- B) Vapautta jättää noudattamatta tekemänsä sopimuksen ehtoja
- C) Vapautta sopia mistä tahansa sisällöstä ilman lainsäädännön rajoituksia
- D) Henkilön oikeutta tehdä halutessaan sopimuksia valitsemansa osapuolen kanssa sillä tavoin ja sen sisältöisenä kuin hän katsoo tarkoituksenmukaiseksi

Oikea vastaus: D Perustelu: Sopimusvapaus on sopimusoikeuden lähtökohta ja länsimaisen vaihdantajärjestelmän perusta; siinä on kysymys juuri edellä kuvatusta valinta- ja sisältövapaudesta (Juridiikan perusteet s.114).

2. Mitä periaate "pacta sunt servanda" tarkoittaa?

- A) Sopimus on tehtävä kirjallisesti
- B) Sopimukset raukeavat, jos olosuhteet muuttuvat
- C) Sopimukset on pidettävä eli osapuolten on täytettävä sopimuksen mukaiset velvoitteensa
- D) Sopimusehtoja voidaan aina sovitella tuomioistuimessa

Oikea vastaus: C Perustelu: Sopimusten sitovuuden periaate täydentää sopimusvapautta: tehdyt sopimukset on pidettävä, ja laiminlyönti on sopimusrikkomus, josta seuraa sanktioita (Juridiikan perusteet s.114–115).

3. Kenellä sopimuspakko eli lakiin perustuva velvollisuus tehdä sopimus tyypillisesti on?

- A) Lähinnä julkisilla laitoksilla sekä monopoleilla tai niihin verrattavassa asemassa olevilla yrityksillä, jotka tarjoavat perustarpeita tyydyttäviä palveluja
- B) Kaikilla osakeyhtiöillä
- C) Yksinomaan kiinteistönvälitysliikkeillä
- D) Kuluttajilla

Oikea vastaus: A Perustelu: Sopimuspakon alaisten on tehtävä sopimus kaikkien sitä haluavien kanssa, ellei erityisiä kieltäytymisperusteita ole; esimerkkeinä mainitaan apteekki, postilaitos ja liikennevakuutuksen myöntävä yhtiö (Juridiikan perusteet s.116–117).

4. Elinkeinonharjoittaja kieltäytyy palvelemasta asiakasta tämän etnisen alkuperän vuoksi. Mitä oikeusvaikutuksia tästä seuraa?

- A) Kieltäytyminen on sallittua, koska yritys saa vapaasti valita asiakkaansa
- B) Kieltäytyminen johtaa ainoastaan sopimuksen pätemättömyyteen

- C) Kieltäytyminen on syrjintää, josta voi seurata rikosoikeudellinen seuraamus ja velvollisuus korvata syrjinnän aiheuttama kärsimys
- D) Kieltäytyminen on sallittua, jos yrityksellä on painava taloudellinen syy

Oikea vastaus: C Perustelu: Jos joku ei elinkeinotoiminnassa palvele toista yleisesti noudatettavilla ehdoilla tai asettaa hänet olennaisesti huonompaan asemaan muun muassa etnisen alkuperän perusteella, hän syyllistyy syrjintään (RL 11:11 §), ja syrjityllä voi olla oikeus korvaukseen kärsimyksestä (VahL 5:6 §) (Juridiikan perusteet s.117).

5. Mitä lojaliteettivelvollisuus tarkoittaa suppeimmillaan?

- A) Velvollisuutta solmia sopimus
- B) Velvollisuutta ilmoittaa kaikki liikesalaisuudet vastapuolelle
- C) Kieltoa käyttää oikeuksia yksinomaan toisen vahingoittamiseen (ns. šikaanikielto)
- D) Velvollisuutta noudattaa alan kauppatapaa

Oikea vastaus: C Perustelu: Suppeimmillaan lojaliteettivelvollisuuteen sisältyy šikaanikielto; laajemmin ymmärrettynä se käsittää velvollisuuden estää ja rajoittaa sopimuskumppanille aiheutuvia vahinkoja, ja se koskee sekä neuvotteluja että täyttämistä (Juridiikan perusteet s.118).

6. Kuluttajankaupassa myyjä ottaa sopimukseen ehdon, joka on kuluttajan vahingoksi kuluttajansuojalain 5 luvun säännösten vastainen. Mikä on ehdon oikeusvaikutus?

- A) Ehto on pätevä, jos kuluttaja on sen hyväksynyt
- B) Ehto on mitätön
- C) Koko sopimus on mitätön
- D) Ehto on pätevä, jos myyjä on elinkeinonharjoittaja

Oikea vastaus: B Perustelu: Kuluttajansuojalain 5 luvun 2 §:n mukaan sopimusehto, joka poikkeaa luvun säännöksistä ostajan vahingoksi, on mitätön; kuluttaja ei voi edes suostumuksellaan luopua lain suomasta vähimmäissuojasta (Juridiikan perusteet s.120 ja s.189).

7. Liikehuoneiston vuokrasopimuksessa sovitaan, ettei vuokralaisella ole oikeutta ottaa alivuokralaista. Onko ehto pätevä?

- A) Ei, koska laki kieltää alivuokrauksen rajoittamisen
- B) Kyllä, koska liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain 2 luvun 16 § on tahdonvaltainen
- C) Ei, koska ehto on kuluttajan kannalta kohtuuton
- D) Kyllä, mutta vain jos vuokranantaja on kunta

Oikea vastaus: B Perustelu: Asiasta poikkeavia ehtoja voidaan ottaa sopimukseen, koska 2:16 § ei sisälly lain 2:14 §:ssä lueteltuihin pakottaviin lainkohtiin vaan on dispositiivinen (Juridiikan perusteet s.121–122).

8. Yritysten välisessä irtaimen kaupan riidassa toinen osapuoli vetoaa alan kauppatapaan ja toinen kauppalain tahdonvaltaiseen säännökseen. Kumpaa sovelletaan?

- A) Kauppalakia, koska laki on aina etusijalla
- B) Sopimusta, vaikka siitä ei olisi mainintaa
- C) Kauppatapaa, koska se on hierarkiassa korkeammalla kuin tahdonvaltainen lainsäädäntö
- D) Ratkaisun tekee aina kuluttajariitalautakunta

Oikea vastaus: C Perustelu: Sopimussuhteiden normihierarkiassa pakottava normi tulee ensin, sitten sopimus, sitten kauppatapa ja viimeisenä tahdonvaltainen lainsäädäntö (Juridiikan perusteet s.124–126).

9. Mitä kauppatapaan vetoavan osapuolen on riitatilanteessa näytettävä toteen?

- A) Että tapa on kirjattu lakiin
- B) Että väitetty tapa on olemassa ja että se on kyseisellä toimialalla elinkeinonharjoittajien yleisesti hyväksymä ja noudattama
- C) Että hän on itse noudattanut tapaa yli vuoden
- D) Että vastapuoli on hyväksynyt tavan kirjallisesti

Oikea vastaus: B Perustelu: Kauppatapa syntyy pitkän ajan kuluessa vakiintuneen yleisen käytön seurauksena; jos näyttöä ei onnistuta esittämään, asia ratkaistaan kauppalain säännösten mukaisesti (Juridiikan perusteet s.126).

10. Ovatko oikeustoimilain 1 luvun sopimuksen syntyä koskevat säännökset pakottavia?

- A) Kyllä, niistä ei voi poiketa
- B) Ne ovat pakottavia vain kuluttajakaupassa
- C) Ei, vaan ne ovat tahdonvaltaisia ja tulevat voimaan vain, mikäli tarjouksesta, vastauksesta tai kauppa- tai muusta tavasta ei muuta johdu
- D) Ne koskevat vain kiinteistön kauppaa

Oikea vastaus: C Perustelu: OikTL 1 §:n mukaan 1 luvun säännökset ovat voimassa vain, mikäli tarjouksesta tai vastauksesta tai kauppa- tai muusta tavasta ei muuta johdu; säännökset eivät myöskään koske määrämuotoisia sopimuksia (OikTL 1 § ja 1.2 §; Juridiikan perusteet s.130).

11. Tarjouksessa on merkintä "sitoumuksetta". Mikä on merkinnän oikeudellinen vaikutus?

- A) Tarjous sitoo tekijäänsä tavallista pidempään
- B) Merkintä on mitätön
- C) Merkintä siirtää tarjouksen sitovuuden vastaanottajalle
- D) Tarjous ei sido tekijäänsä, jolloin kyse ei ole tarjouksesta oikeudellisessa merkityksessä vaan kehotuksesta tehdä ostotarjous

Oikea vastaus: D Perustelu: Tarjouksen laatija voi rajoittaa lainmukaista sitovuutta varaumalla; "sitoumuksetta" osoittaa sitoutumistahdon puuttumisen (Juridiikan perusteet s.131 ja s.137).

12. Milloin tarjous voidaan pätevästi peruuttaa?

- A) Milloin tahansa ennen sopimuksen täyttämistä
- B) Siihen saakka, kunnes vastaanottaja on ottanut tarjouksesta selon tai viimeistään samaan aikaan
- C) Vasta sen jälkeen, kun vastaanottaja on hyväksynyt tarjouksen
- D) Ei milloinkaan

Oikea vastaus: B Perustelu: OikTL 7 §:n mukaan peruutettu tarjous ei ole sitova, jos peruutus saapuu vastaanottajalle ennen kuin hän on ottanut selon tarjouksesta tai samaan aikaan (OikTL 7 §; Juridiikan perusteet s.132).

13. Milloin suullisesti tehtyyn tarjoukseen on vastattava?

- A) 14 päivän kuluessa
- B) Kuukauden kuluessa
- C) Heti, ellei vastauksen antamiseen ole varattu aikaa; muuten tarjous katsotaan hylätyksi
- D) Vasta kun tarjoaja sitä erikseen pyytää

Oikea vastaus: C Perustelu: OikTL 3 §:ssä säädetään, että suullisesti tehtyyn tarjoukseen on, jos se hyväksytään, heti annettava vastaus, ellei ole varattu aikaa (OikTL 3 §; Juridiikan perusteet s.133).

14. Hyväksyvä vastaus saapuu tarjoajalle tämän asettaman määräajan jälkeen. Mikä on pääsääntö?

- A) Sopimus syntyy, koska vastaus oli hyväksyvä
- B) Tarjous raukeaa ilman oikeusvaikutuksia
- C) Syntyy pätemätön sopimus
- D) Vastaus katsotaan uudeksi, vastauksen antajan tekemäksi tarjoukseksi

Oikea vastaus: D Perustelu: OikTL 4 §:n mukaan liian myöhään saapunut hyväksyvä vastaus katsotaan uudeksi tarjoukseksi. Poikkeuksena on tilanne, jossa lähettäjä on olettanut vastauksen saapuneen ajoissa ja saajan on täytynyt se käsittää; silloin saajan on reklamoitava (OikTL 4 §; Juridiikan perusteet s.133).

15. Tarjouksen vastaanottaja ilmoittaa hyväksyvänsä tarjouksen, mutta vaatii samalla lyhyempää toimitusaikaa. Mitä tämä merkitsee?

- A) Sopimus syntyy alkuperäisen tarjouksen ehdoin
- B) Vastaus on kieltävä vastaus, johon liittyy uusi tarjous
- C) Vastaus on tehoton
- D) Syntyy esisopimus

Oikea vastaus: B Perustelu: OikTL 6 §:n mukaan vastaus, joka lisäyksen, rajoituksen tai ehdon johdosta ei vastaa tarjousta, katsotaan kieltäväksi vastaukseksi, johon liittyy uusi tarjous (OikTL 6 §; Juridiikan perusteet s.134).

16. Sanomalehdessä julkaistu mainos, jossa ilmoitetaan tuotteen hinta ja laatu, ei yleensä ole sitova tarjous. Miksi?

- A) Koska mainoksessa ei ole allekirjoitusta
- B) Koska hinta on aina virheellinen
- C) Koska tarjouksen tulee olla kohdistettu jollain tavoin rajatulle henkilöpiirille, ja mainos kohdistuu rajoittamattomaan joukkoon
- D) Koska mainokset ovat aina pätemättömiä

Oikea vastaus: C Perustelu: Mainoksia pidetään vain kehotuksina tulla tekemään ostotarjouksia, koska ne kohdistuvat rajoittamattomaan joukkoon, vaikka ne sisältäisivät riittävän yksilöidyt tiedot (Juridiikan perusteet s.137).

17. Ovatko sopimusneuvottelut sitovia ja voiko neuvotteluista vetäytyä?

- A) Neuvottelut eivät tavallisesti sido, ja osapuolet vastaavat omista neuvottelukustannuksistaan, mutta vilpillinen menettely voi johtaa korvausvelvollisuuteen
- B) Neuvottelut sitovat aina, ja vetäytyminen on sopimusrikkomus
- C) Neuvottelut sitovat vain, jos ne on käyty kirjallisesti
- D) Neuvotteluista ei voi koskaan seurata korvausvelvollisuutta

Oikea vastaus: A Perustelu: Pääsääntö on, että neuvottelut eivät sido; vilpillisesti toiminut joutuu kuitenkin korvaamaan toiselle aiheutuneen vahingon (KKO:1999:48, positiivinen sopimusetu) (Juridiikan perusteet s.138–139).

18. Mikä on konkludenttinen eli hiljainen sopimus?

- A) Kirjallinen sopimus, joka on allekirjoitettu sähköisesti
- B) Sopimus, joka on tehty viranomaisen välityksellä

- C) Sopimus, joka on tehty ehdolla
- D) Sopimus, jonka olemassaolo voidaan päätellä osapuolten toiminnasta

Oikea vastaus: D Perustelu: Hiljaisella sopimuksella tarkoitetaan tilanteita, joissa sopimuksen olemassaolo päätellään osapuolten toiminnasta, esimerkiksi pitkään jatkuneesta yhteistyöstä tai hiljaisesta suostumisesta käytäntöön (KKO:1993:35) (Juridiikan perusteet s.140–141).

19. Mitä seikkoja otetaan huomioon arvioitaessa, onko oikeustoimen ehto kohtuuton (OikTL 36 §)?

- A) Oikeustoimen koko sisältö, osapuolten asema, oikeustointa tehtäessä ja sen jälkeen vallinneet olosuhteet sekä muut seikat
- B) Ainoastaan ehtojen sanamuoto
- C) Ainoastaan osapuolten ikä
- D) Ainoastaan se, onko ehto kirjattu sopimukseen

Oikea vastaus: A Perustelu: OikTL 36 §:n mukaan kohtuuttomuutta arvosteltaessa on otettava huomioon juuri nämä seikat; ehtoa voidaan sovitella tai jättää se huomioon ottamatta (OikTL 36 §).

20. Mitä tarkoitetaan positiivisella sopimusedulla?

- A) Vahingonkärsijä saatetaan asemaan, jossa hän olisi ollut ilman sopimusta
- B) Vahingonkärsijälle maksetaan kiinteä hyvitys
- C) Vahingonkärsijälle korvataan vain oikeudenkäyntikulut
- D) Vahingonkärsijä saatetaan asemaan, jossa hän olisi ollut, jos sopimus olisi täytetty asianmukaisesti

Oikea vastaus: D Perustelu: Positiiviseen sopimusetuun sisältyy myös saamatta jäänyt voitto; negatiivinen sopimusetu puolestaan tarkoittaa tilaa ilman sopimusta ja liittyy lähinnä valmistelutoimiin (Juridiikan perusteet s.143–144).

Sopimusoikeus – erityinen sopimusoikeus (luku 4)

21. Milloin vaaranvastuu siirtyy ostajalle kuluttajankaupassa, jossa tavara kuljetetaan ostajalle ulkopuolisen rahdinkuljettajan välityksellä?

- A) Kun myyjä luovuttaa tavaran rahdinkuljettajalle
- B) Kun ostaja on tarkastanut tavaran
- C) Kun kauppahinta on maksettu
- D) Vasta tavaran luovutushetkellä ostajalle

Oikea vastaus: D Perustelu: Kuluttajansuojalain mukaan vaaranvastuu siirtyy ostajalle tavaran luovutushetkellä myös silloin, kun kuljetukseen käytetään ulkopuolista rahdinkuljettajaa; kauppalaissa vaaranvastuu siirtyy tällaisessa kaukokaupassa jo rahdinkuljettajalle luovutettaessa (Juridiikan perusteet s.190–191).

22. Myyjä viivästyy toimituksessa ja ostajalle aiheutuu tuotannon keskeytymisestä johtuva vahinko. Miten myyjän vastuu määräytyy?

- A) Myyjä vastaa siitä aina, koska kyse on välittömästä vahingosta
- B) Kyse on välillisestä vahingosta, joten myyjä vastaa siitä vain, jos vahinko johtuu hänen puolellaan olevasta huolimattomuudesta
- C) Myyjä ei vastaa vahingosta koskaan
- D) Myyjä vastaa siitä vain, jos ostaja on kuluttaja

Oikea vastaus: B Perustelu: Tuotannon tai liikevaihdon vähentymisestä johtuvat vahingot ovat välillisiä vahinkoja, joiden korvaaminen edellyttää tuottamusta; välittömistä vahingoista myyjä vastaa kontrollivastuun perusteella (Juridiikan perusteet s.193–195).

23. Kauppasopimuksessa ei ole sovittu tavaran laadusta. Miten tavaran virheellisyyttä arvioidaan?

- A) Turvaudutaan abstraktia virhearviointia koskeviin säännöksiin: tavaran on muun muassa kestävyydeltään vastattava sitä, mitä kuluttajalla on perusteltua aihetta odottaa
- B) Tavaraa pidetään virheettömänä, koska laatua ei sovittu
- C) Virhearviointi tehdään aina kuluttajariitalautakunnassa
- D) Ratkaisee yksinomaan tavaran hinta

Oikea vastaus: A Perustelu: Ellei laatua ole sovittu, sovelletaan kauppa- ja kuluttajansuojalain abstraktia virhearviointia; kuluttajankaupassa tavaran on lisäksi oltava kestävyydeltään sellainen kuin kuluttajalla on yleensä perusteltua aihetta odottaa (Juridiikan perusteet s.196).

24. Mitä kuluttajansuojalain ns. kuuden kuukauden sääntö tarkoittaa?

- A) Tavaran virheestä on reklamoitava kuuden kuukauden kuluessa
- B) Takuu on aina voimassa kuusi kuukautta
- C) Kauppa peruuntuu kuuden kuukauden kuluttua
- D) Jos virhe ilmenee kuuden kuukauden sisällä vaaranvastuun siirtymisestä, oletetaan, että virhe oli tavarassa jo tuolloin, jolloin myyjä on vastuussa, ellei hän osoita muuta

Oikea vastaus: D Perustelu: Säännös kääntää todistustaakan kuuden kuukauden ajaksi myyjälle; se ei koske tuotteita, joiden luonteeseen se ei sovi, kuten helposti pilaantuvia elintarvikkeita (Juridiikan perusteet s.199).

25. Kuinka pitkässä ajassa kuluttaja voi aina tehdä virheilmoituksen havaitsemastaan virheestä?

- A) Kahden kuukauden kuluessa virheen havaitsemisesta
- B) Viikon kuluessa
- C) Kuuden kuukauden kuluessa
- D) Kahden vuoden kuluessa

Oikea vastaus: A Perustelu: Kuluttajansuojalain 5 luvun 16 §:n mukaan virheilmoitus voidaan aina tehdä kahden kuukauden kuluessa virheen havaitsemisesta; tätä lyhyempää ilmoitusaikaa koskeva ehto on mitätön (Juridiikan perusteet s.189 ja s.203).

26. Millä edellytyksillä kuluttaja voi purkaa kaupan tavaran virheen vuoksi?

- A) Virheen on oltava vähäistä suurempi, eli purkukynnys on matalampi kuin kauppalaissa
- B) Virheen on oltava olennainen
- C) Purku ei ole koskaan mahdollinen virhetilanteessa
- D) Purku edellyttää aina tuomioistuimen lupaa

Oikea vastaus: A Perustelu: Kauppalaissa purku edellyttää, että virheellä on ostajalle olennainen merkitys ja että myyjänkin on pitänyt se käsittää; kuluttajansuojalaissa virheen ei tarvitse olla olennainen mutta sen on oltava vähäistä suurempi (Juridiikan perusteet s.201).

27. Ostaja on saanut tavaran hallintaansa eikä maksa kauppahintaa. Voiko myyjä purkaa kaupan?

- A) Kyllä aina, jos maksuviivästys on olennainen
- B) Ei koskaan

- C) Vain jos myyjä on pidättänyt itselleen tavaran omistusoikeuden tai takaisinotto-oikeuden
- D) Vain jos ostaja on elinkeinonharjoittaja

Oikea vastaus: C Perustelu: Myyjän purkuoikeutta on rajoitettu merkittävästi: jos ostaja on jo saanut tavaran hallintaansa, myyjä saa purkaa kaupan vain omistusoikeuden tai takaisinotto-oikeuden pidättäessään; muuten hänen on perittävä saatavaa oikeusteitse (Juridiikan perusteet s.205).

28. Kuinka pitkä on kuluttajan peruuttamisaika etä- ja kotimyynnissä?

- A) 7 päivää
- B) 14 päivää
- C) 30 päivää
- D) 3 kuukautta

Oikea vastaus: B Perustelu: Kuluttajalla on oikeus peruuttaa etä- tai kotimyyntisopimus 14 päivän kuluessa palvelusopimuksen tekemisestä tai tavaran (tai viimeisen tavaraerän) vastaanottamisesta (KSL 6 luku; Juridiikan perusteet s.209).

29. Sovelletaanko kotimyyntiä koskevia säännöksiä, jos kulutushyödykkeen hinta on 25 euroa?

- A) Ei, koska säännöksiä ei sovelleta, jos hyödykkeen hinta on alle 30 euroa
- B) Kyllä, aina
- C) Kyllä, jos kyse on tavarasta
- D) Ei, koska kotimyyntiä ei säännellä laissa

Oikea vastaus: A Perustelu: Kotimyyntiä koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos hyödykkeen hinta on alle 30 euroa; jos samalla kertaa myydään useampia hyödykkeitä, ratkaisee yhteishinta (Juridiikan perusteet s.207).

30. Toimeksisaaja on antanut kuluttajalle kirjallisen hinta-arvion. Kuinka paljon lopullinen hinta saa ylittää hinta-arvion, ellei muuta ole sovittu?

- A) 5 prosenttia
- B) 30 prosenttia
- C) Ei lainkaan
- D) 15 prosenttia

Oikea vastaus: D Perustelu: Elleivät osapuolet muuta sovi, lopullinen hinta saa ylittää hinta-arvion enintään 15 prosenttia; ristiriitatilanteessa näyttövelvollisuus on toimeksisaajalla (Juridiikan perusteet s.217).

31. Kuluttajaluoton määrä on 1 500 euroa. Mitä luoton korolle seuraa?

- A) Todelliselle vuosikorolle on korkokatto: enintään korkolain 12 §:n viitekorko lisättynä 50 prosenttiyksiköllä
- B) Korolle ei ole rajoituksia
- C) Korko saa olla enintään 10 prosenttia
- D) Korkoa ei saa periä lainkaan

Oikea vastaus: A Perustelu: Jos luoton määrä tai luottoraja on alle 2 000 euroa, todellinen vuosikorko saa olla enintään viitekorko lisättynä 50 prosenttiyksiköllä; korkokattoa ei sovelleta hyödykesidonnaiseen luottoon, ellei myös rahavarojen nosto ole mahdollista (Juridiikan perusteet s.222).

32. Mitä kiinteistön kaupan pätevyys edellyttää muodon osalta?

- A) Riittää, että ostaja ja myyjä sopivat kaupasta sähköpostitse

- B) Riittää, että kauppahinta maksetaan
- C) Kauppakirja on tehtävä kirjallisesti, kaikkien osapuolten on allekirjoitettava se julkisen kaupanvahvistajan läsnä ollessa, ja muuten kauppa on mitätön
- D) Kauppa on aina tehtävä oikeudenkäynnin yhteydessä

Oikea vastaus: C Perustelu: Kiinteistön kauppa on tiukan muotosidonnainen oikeustoimi; muotovirhe tulee esille viimeistään lainhuutoa haettaessa, jolloin kirjaamisviranomainen jättää lainhuudon myöntämättä (maakaari; Juridiikan perusteet s.229–231).

Yritystoiminta ja yhtiömuodot

33. Kuka saa lähtökohtaisesti harjoittaa laillista ja hyvän tavan mukaista elinkeinoa Suomessa?

- A) Kuka tahansa henkilö asuinpaikastaan riippumatta
- B) Luonnollinen henkilö, jolla on asuinpaikka Euroopan talousalueella, sekä suomalainen yhteisö tai säätiö
- C) Vain Suomen kansalaiset
- D) Vain kaupparekisteriin merkityt osakeyhtiöt

Oikea vastaus: B Perustelu: Elinkeinotoimintalain (565/2023) mukaan elinkeinonvapaus kuuluu edellä mainituille tahoille; muiden tahojen oikeus edellyttää Patentti- ja rekisterihallituksen myöntämää erillistä lupaa (Yritysjuridiikka, luku 4.1).

34. Milloin elinkeinoa voidaan harjoittaa ilman ilmoitusvelvollisuutta?

- A) Kun sitä harjoitetaan omaksi elatukseksi ilman myymälää, konttoria tai erityistä myyntipaikkaa ja apulaisina käytetään enintään puolisoa ja suoraan etenevää polvea olevia vajaavaltaisia jälkeläisiä
- B) Aina, kun toimintaa harjoitetaan osakeyhtiössä
- C) Kun liikevaihto on alle 10 000 euroa
- D) Kun toimintaa harjoitetaan vain verkossa

Oikea vastaus: A Perustelu: Juuri nämä edellytykset määrittävät ilman ilmoitusvelvollisuutta harjoitettavan elinkeinon; tällaiseen toimintaan ovat oikeutettuja vain luonnolliset henkilöt, myös vajaavaltaiset (Yritysjuridiikka, luku 4.2.1).

35. Elinkeinonharjoittaja aloittaa liikkeen, jossa on myymälä ja vierasta työvoimaa, mutta laiminlyö perusilmoituksen tekemisen kaupparekisteriin. Mitä seuraa?

- A) Laiminlyönti ei ole este toiminnan aloittamiselle, mutta siihen voi liittyä muita haitallisia seurauksia, kuten rahoituksen saamisen vaikeutuminen
- B) Toimintaa ei saa aloittaa lainkaan
- C) Toiminta on automaattisesti pätemätöntä
- D) Kaupparekisteri poistaa yrityksen välittömästi

Oikea vastaus: A Perustelu: Perusilmoitus on tehtävä ennen ilmoitusvelvollisen toiminnan aloittamista, mutta ilmoituksen laiminlyönti ei ole este aloittamiselle (Yritysjuridiikka, luku 4.2.2).

36. Milloin kaupparekisteriin merkitty ja asianmukaisesti kuulutettu seikka katsotaan kolmannen henkilön tietoon tulleeksi?

- A) Heti merkintäpäivänä
- B) Kun kolmas henkilö on erikseen saanut tiedon

- C) Kun kuuluttamisesta on kulunut 16 päivää
- D) Vasta seuraavan tilikauden alussa

Oikea vastaus: C Perustelu: Kaupparekisteriin merkittyjen ja asianmukaisesti kuulutettujen seikkojen katsotaan tulleen kaikkien tietoon, kun kuuluttamisesta on kulunut 16 päivää (Yritysjuridiikka, luku 4.4).

37. Miten elinkeinonharjoittaja saa yksinoikeuden toiminimeensä?

- A) Ainoastaan käyttämällä nimeä vähintään kymmenen vuoden ajan
- B) Ainoastaan tekemällä nimeä koskevan sopimuksen kunnan kanssa
- C) Ainoastaan mainostamalla nimeä valtakunnallisesti
- D) Rekisteröimällä nimen kaupparekisteriin tai vakiinnuttamalla sen käytössä

Oikea vastaus: D Perustelu: Yksinoikeus saadaan joko rekisteröinnillä tai vakiinnuttamisella; toiminimi katsotaan vakiintuneeksi, jos se on yleisesti tunnettu niiden keskuudessa, joille elinkeinonharjoittajan toiminta suuntautuu (Yritysjuridiikka, luku 4.5.4).

38. Mitä aputoiminimellä tarkoitetaan?

- A) Toiminimen erikielistä käännöstä
- B) Toiminimen lyhennystä tai logoa
- C) Erityistä nimeä, jolla elinkeinonharjoittaja saa harjoittaa osaa omaan toimialaansa kuuluvista toiminnoista
- D) Nimeä, joka on rekisteröitävä erikseen jokaisessa kunnassa

Oikea vastaus: C Perustelu: Aputoiminimellä voi harjoittaa vain osaa omaan toimialaan kuuluvista toiminnoista; rinnakkaistoiminimi on puolestaan toiminimen erikielinen käännös ja toissijainen tunnus lyhennys tai logo (Yritysjuridiikka, luvut 4.5.1–4.5.3).

39. Voiko elinkeinonharjoittaja myydä toiminimensä erikseen ilman, että liiketoimintaa luovutetaan?

- A) Kyllä, aina
- B) Kyllä, jos ostaja on osakeyhtiö
- C) Ei, vaan toiminimi saadaan luovuttaa toiselle vain elinkeinotoiminnan luovutuksen yhteydessä
- D) Kyllä, jos kaupparekisteri antaa siihen luvan

Oikea vastaus: C Perustelu: Toiminimi siirtyy luovutuksen yhteydessä luovutuksensaajalle, ellei toisin ole sovittu; poikkeuksena on yksityisen elinkeinonharjoittajan tai yhtiömiehen sukunimen sisältävä toiminimi, joka ei siirry (Yritysjuridiikka, luku 4.5.7).

40. Mikä seuraavista pitää paikkansa yksityisliikkeestä?

- A) Se ei ole itsenäinen oikeushenkilö, ja omistaja vastaa kaikella omaisuudellaan liikkeensä sitoumuksista
- B) Se on itsenäinen oikeushenkilö, jonka velkojiin voidaan kohdistaa vain liikevarallisuus
- C) Liikevelkojilla on etuoikeus liikevarallisuuteen
- D) Omistajan on aina laadittava yhtiösopimus

Oikea vastaus: A Perustelu: Yksityisliike ei ole itsenäinen oikeushenkilö; omistaja vastaa yksin kaikella omaisuudellaan liikkeen sitoumuksista, eikä liikevelkojilla ole etuoikeutta liikevarallisuuteen (Yritysjuridiikka, luku 4.7).

41. Mitä avoimelle yhtiölle on tunnusomaista?

- A) Vähintään kaksi yhtiömiestä harjoittaa elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi, ja kaikki yhtiömiehet vastaavat yhtiön velvoitteista kuten omista velvoitteistaan
- B) Yhtiömiehet vastaavat yhtiön velvoitteista vain sijoittamallaan panoksella
- C) Yhtiössä on aina sekä vastuunalaisia että äänettömiä yhtiömiehiä
- D) Yhtiö syntyy jo yhtiösopimuksen allekirjoittamisella

Oikea vastaus: A Perustelu: Avoimen yhtiön erottaa muista yhtiömuodoista ennen kaikkea yhtiömiesten täysi henkilökohtainen vastuu, jota ei voi keskinäisellä sopimuksella rajoittaa velkojiin nähden (Yritysjuridiikka, luku 4.9).

42. Miten avoimen yhtiön yhtiösopimusta voidaan muuttaa?

- A) Yksinkertaisella äänten enemmistöllä
- B) Vain jos kaikki yhtiömiehet ovat muutoksesta yksimielisiä
- C) Hallituksen päätöksellä
- D) Kaupparekisteriviranomaisen luvalla

Oikea vastaus: B Perustelu: Yhtiösopimuksen muutos on pätevä vain, jos kaikki yhtiömiehet ovat muutoksesta yksimielisiä; myös yhtiöosuuden luovutus vaatii kaikkien yhtiömiesten suostumuksen (Yritysjuridiikka, luku 4.9.4).

43. Avoin yhtiö on perustettu, mutta sitä ei ilmoiteta rekisteröitäväksi määräajassa. Mitä seuraa?

- A) Yhtiö jatkaa toimintaansa normaalisti
- B) Yhtiö muuttuu automaattisesti kommandiittiyhtiöksi
- C) Yhtiön perustaminen raukeaa, koska rekisteröinti on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa yhtiösopimuksen allekirjoittamisesta
- D) Yhtiömiehet vapautuvat vastuustaan

Oikea vastaus: C Perustelu: Perustaminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa yhtiösopimuksen allekirjoittamisesta tai perustaminen raukeaa; avoin yhtiö syntyy oikeushenkilönä vasta merkitsemisellä (Yritysjuridiikka, luku 4.9.1).

44. Mikä on kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen vastuun laajuus?

- A) Hän vastaa yhtiön velvoitteista vain sijoittamallaan omaisuuspanoksella
- B) Hän vastaa täysimääräisesti kaikista yhtiön velvoitteista
- C) Hän ei vastaa lainkaan mistään
- D) Hän vastaa puolesta yhtiön veloista

Oikea vastaus: A Perustelu: Äänetön yhtiömies sijoittaa yhtiöön omaisuuspanoksen, johon hänen vastuunsa rajoittuu; panos merkitään rahassa kaupparekisteriin (Yritysjuridiikka, luku 4.10).

45. Voiko kommandiittiyhtiön äänetön yhtiömies edustaa yhtiötä?

- A) Kyllä, aina yhtiömiesasemansa perusteella
- B) Ei, mutta vastuunalainen yhtiömies voi valtuuttaa hänet edustamaan yhtiötä valtuutuksen osoittamissa puitteissa
- C) Kyllä, jos hän omistaa enemmistön panoksista
- D) Ei missään tilanteessa, ei edes valtuutettuna

Oikea vastaus: B Perustelu: Äänettömällä yhtiömiehellä ei ole asemaansa perustuvaa edustusoikeutta eikä hän voi ottaa vastaan yhtiölle osoitettua haastetta; valtuutus on kuitenkin mahdollinen (Yritysjuridiikka, luku 4.10.3).

46. Mikä on olennaisin ero osakeyhtiön ja henkilöyhtiöiden välillä?

- A) Osakeyhtiö ei voi tehdä sopimuksia omissa nimissään
- B) Osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön velvoitteista yhtiön velkojia kohtaan
- C) Osakeyhtiöllä ei voi olla toimitusjohtajaa
- D) Osakeyhtiö ei voi omistaa kiinteistöjä

Oikea vastaus: B Perustelu: Vaikka yhtiön liiketoiminta epäonnistuisi ja yhtiö asetettaisiin konkurssiin, velkojat eivät voi periä saataviaan osakkeenomistajilta (Yritysjuridiikka, luku 4.11).

47. Mikä on osakepääoman vähimmäismäärä julkisessa ja yksityisessä osakeyhtiössä?

- A) Molemmissa 2 500 euroa
- B) Molemmissa 80 000 euroa
- C) Julkisessa 50 000 euroa, yksityisessä 2 500 euroa
- D) Julkisessa 80 000 euroa, yksityisessä ei ole vähimmäisosakepääomavaatimusta

Oikea vastaus: D Perustelu: Julkisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 80 000 euroa; yksityisessä osakeyhtiössä osakepääoma ei ole pakollinen 1.7.2019 alkaen (Yritysjuridiikka, luvut 4.11.1 ja 4.11.11).

48. Missä ajassa varsinainen yhtiökokous on pidettävä?

- A) Kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä
- B) Kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta
- C) Kulumassa olevan tilikauden aikana
- D) Kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä

Oikea vastaus: D Perustelu: Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä (Yritysjuridiikka, luku 4.11.17).

49. Mitä vähemmistöosinko tarkoittaa?

- A) Osinkoa, jonka yhtiö voi jättää jakamatta
- B) Osinkoa, jota vähintään yhden kymmenesosan kaikista osakkeista omistavat voivat vaatia, ja jonka määrä on vähintään puolet tilikauden voitosta mutta enintään kahdeksan prosenttia omasta pääomasta
- C) Osinkoa, jonka saa jakaa vain hallituksen suostumuksella
- D) Osinkoa, joka maksetaan vain julkisissa osakeyhtiöissä

Oikea vastaus: B Perustelu: Vähemmistöosingon edellytyksenä on lisäksi, että yhtiöllä on vapaata omaa pääomaa eikä jako johda maksukyvyttömyyteen; osinko maksetaan vain edellisen tilikauden voitosta (Yritysjuridiikka, luku 4.11.32).

50. Osakkeenomistaja omistaa yli 9/10 yhtiön kaikista osakkeista ja äänistä. Mihin hän on oikeutettu?

- A) Erityiseen tarkastukseen
- B) Muuttamaan yhtiön osuuskunnaksi ilman muita päätöksiä

- C) Lunastamaan muiden osakkeenomistajien osakkeet käyvästä hinnasta; erimielisyyden ratkaisee välimiesoikeus
- D) Jättämään tilinpäätöksen vahvistamatta

Oikea vastaus: C Perustelu: Säännöksen tarkoituksena on yksinkertaistaa yhtiön toimintaa; vähemmistöosakkeenomistajalla on myös oikeus vaatia, että enemmistö lunastaa hänen osakkeensa (Yritysjuridiikka, luku 4.11.10).

51. Kuinka monta ääntä osuuskunnan jäsenellä on osuuskunnan kokouksessa?

- A) Yksi ääni jokaista omistamaansa osuutta kohden
- B) Äänimäärä määräytyy jäsenmaksun suuruuden mukaan
- C) Ei lainkaan äänioikeutta
- D) Lähtökohtaisesti vain yksi ääni, vaikka hänellä olisi useampia osuuksia

Oikea vastaus: D Perustelu: Kullakin jäsenellä on vain yksi ääni; säännöissä voidaan kuitenkin määrätä erisuuruisesta äänimäärästä tietyin rajoituksin (Yritysjuridiikka, luku 4.12.4).

52. Millä edellytyksillä asunto-osakeyhtiön yhtiökokous voi ottaa osakkeenomistajan huoneiston yhtiön hallintaan?

- A) Jos osakkeenomistaja laiminlyö vastikkeen maksun tai huoneistoa hoidetaan huonosti taikka siellä vietetään häiritsevää elämää; hallintaanotto voidaan tehdä enintään kolmen vuoden ajaksi ja edellyttää varoitusta
- B) Milloin tahansa ilman erityistä syytä
- C) Vain tuomioistuimen päätöksellä
- D) Vain jos huoneisto on vuokrattu edelleen

Oikea vastaus: A Perustelu: Hallintaanotto on asunto-osakeyhtiön erityinen oikeussuojakeino; prosessissa hallitus antaa ensin varoituksen, ja päätös tehdään yhtiökokouksessa yksinkertaisella ääntenenemmistöllä (Yritysjuridiikka, luku 4.13.4).

Vahingonkorvausoikeus

53. Miten vahingonkorvausvastuun peruste määritellään tuottamusperiaatteen mukaan?

- A) Vahingonkorvaus edellyttää aina tahallisuutta
- B) Joka tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttaa toiselle vahingon, on velvollinen korvaamaan sen
- C) Vahingonkorvaus edellyttää aina rikostuomiota
- D) Vahingonkorvaus määräytyy yksinomaan vahingon määrän perusteella

Oikea vastaus: B Perustelu: Tuottamus käsitteen laajassa merkityksessä kattaa sekä tahallisuuden (dolus) että huolimattomuuden (culpa); tuottamus riittää korvausvelvollisuuden perustaksi (Juridiikan perusteet s.385).

54. Mitä täyden korvauksen periaate tarkoittaa ja miten sitä voidaan lieventää?

- A) Korvaus on aina enintään puolet vahingosta
- B) Vahingon aiheuttajan on korvattava koko aiheuttamansa vahinko, mutta korvausta voidaan sovitella, jos korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi
- C) Korvaus on rangaistusluonteinen
- D) Korvausta ei voi sovitella missään tilanteessa

Oikea vastaus: B Perustelu: Vahingonkorvauslain yleinen sovittelusäännös (VahL 2:1.2) lieventää täyden korvauksen periaatetta; tahallisesti aiheutetun vahingon korvausta voidaan sovitella vain erityisistä syistä (Juridiikan perusteet s.386).

55. Miten alle 18-vuotiaan vahingonaiheuttajan vastuu määräytyy?

- A) Hän on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon vain kohtuullisessa määrin, ja tuottamusta arvioitaessa otetaan huomioon ikä ja kehitystaso
- B) Hän ei vastaa vahingosta koskaan
- C) Hän vastaa aina täysimääräisesti
- D) Hän vastaa vain, jos hän on täyttänyt 15 vuotta

Oikea vastaus: A Perustelu: VahL 2:2:n mukaan alaikäisen vastuu on kohtuullistettu; käytännöksi on tullut, että 15-vuotiaan tuottamusta arvioidaan kuten aikuisen, ja myös huoltaja voi joutua vastuuseen valvonnan laiminlyönnistä (Juridiikan perusteet s.386).

56. Kolme henkilöä aiheuttaa yhdessä vahingon. Miten he vastaavat korvauksesta?

- A) Kukin vastaa vain omasta osuudestaan suoraan vahingonkärsijälle
- B) Vastuu määräytyy arpomalla
- C) He vastaavat korvauksesta yhteisvastuullisesti, ja korvauksen maksaneella on regressioikeus muita kohtaan
- D) Vastuu on aina vahingonkärsijän

Oikea vastaus: C Perustelu: Vahinkoa kärsinyt voi vaatia koko korvausmäärää keneltä tahansa korvausvelvolliselta; korvausvelvollisten kesken vastuu jaetaan kohtuulliseksi harkitulla tavalla, ja maksaneella on regressioikeus (Juridiikan perusteet s.386–387).

57. Mitä henkilövahingon kärsinyt voi saada korvausta VahL 5 luvun 2 §:n nojalla?

- A) Ainoastaan sairaanhoitokustannukset
- B) Ainoastaan ansionmenetyksen
- C) Tarpeelliset sairaanhoitokustannukset ja muut tarpeelliset kulut, ansionmenetyksen, kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta sekä pysyvästä haitasta
- D) Ainoastaan kärsimyksen

Oikea vastaus: C Perustelu: Luettelo on VahL 5 luvun 2 §:ssä; kohdat 3 ja 4 koskevat haittaa, joka ei merkitse taloudellista menetystä ja on luonteeltaan hyvitystä elämänlaadun heikentymisestä (Juridiikan perusteet s.387–388).

58. Missä järjestyksessä esinevahingon korvaus määritetään?

- A) Ensin selvitetään, onko korjaaminen mahdollista: korjauskustannukset, tarvittaessa lisäksi arvonalennus, ja ellei korjaaminen ole mahdollista, jälleenhankintahinta
- B) Ensin käypä arvo, sitten korjauskustannukset
- C) Aina jälleenhankintahinta
- D) Aina vahingonkärsijän valitsema vaihtoehto

Oikea vastaus: A Perustelu: Korjauksen tavoitteena on saattaa esine vahinkoa edeltävään kuntoon; jos korjattu esine jää arvoltaan alhaisemmaksi, korvataan myös arvonalennus, ja korjauksen ollessa mahdotonta korvataan jälleenhankintahinta (Juridiikan perusteet s.389–390).

59. Milloin puhdas varallisuusvahinko korvataan ilman erityissääntelyä?

- A) Aina, kun vahinko on yli 1 000 euroa

- B) Ei koskaan
- C) Aina, jos vahinko johtuu huolimattomuudesta
- D) Vain VahL 5:1 §:ssä säädetyin edellytyksin, joista tulkinnanvaraisin edellyttää erittäin painavia syitä

Oikea vastaus: D Perustelu: Puhtaat varallisuusvahingot korvataan tuottamusvastuun perusteella vain poikkeustapauksissa; erittäin painavien syiden tunnusmerkistöä on tarkennettu oikeuskäytännössä (KKO:2005:105) (Juridiikan perusteet s.390).

60. Työntekijä aiheuttaa työssään vahingon sivulliselle. Kuka on ensisijaisesti korvausvelvollinen?

- A) Työntekijä yksin
- B) Sivullinen itse
- C) Valtio
- D) Työnantaja isännänvastuun perusteella; työntekijä vastaa vain siitä osasta, jota ei saada perityksi työnantajalta

Oikea vastaus: D Perustelu: Isännänvastuu ei edellytä työnantajan tuottamusta; kanavointisääntö ohjaa vastuun jakautumista, ja lievästä tuottamuksesta työntekijällä ei ole lainkaan korvausvastuuta (Juridiikan perusteet s.391–392).

Oikeuden olemus ja oikeusjärjestys

61. Kuinka monta äänioikeutettua Suomen kansalaista kansalaisaloitteen tekemiseen tarvitaan?

- A) 5 000
- B) 50 000
- C) 500 000
- D) Miljoona

Oikea vastaus: B Perustelu: Perustuslain mukaan aloitteen lain säätämisestä eduskunnalle voi tehdä ryhmä, johon kuuluu vähintään 50 000 äänioikeutettua Suomen kansalaista (Juridiikan perusteet s.31).

62. Miten tavallinen laki säädetään eduskunnassa?

- A) Lähetekeskustelun ja valiokuntakäsittelyn jälkeen kahdessa käsittelyssä siten, että toinen käsittely pidetään aikaisintaan kolmantena päivänä ensimmäisen päättymisestä, ja hyväksymisestä päätetään yksinkertaisella äänten enemmistöllä
- B) Yhdessä käsittelyssä yksinkertaisella äänten enemmistöllä
- C) Aina kahden kolmasosan enemmistöllä
- D) Valtioneuvoston päätöksellä

Oikea vastaus: A Perustelu: Menettely on kuvattu tavallisten lakien säätämisjärjestyksenä; lakiehdotus siirtyy ensin toimialan mukaiseen erikoisvaliokuntaan ja sen jälkeen kahteen käsittelyyn (Juridiikan perusteet s.32).

63. Mikä on perustuslain asema suhteessa tavallisiin lakeihin?

- A) Perustuslaki ja tavalliset lait ovat samanarvoisia
- B) Perustuslaki on hierarkkisesti tavallisten lakien yläpuolella, eikä tavallinen laki voi olla ristiriidassa sen kanssa
- C) Tavallinen laki syrjäyttää perustuslain, jos se on säädetty myöhemmin
- D) Perustuslaki koskee vain viranomaisia

Oikea vastaus: B Perustelu: Ristiriita ratkaistaan perustuslain säännösten perusteella, ja lakiehdotusten perustuslainmukaisuuden valvonta kuuluu eduskunnan perustuslakivaliokunnalle (Juridiikan perusteet s.32).

64. Mikä on Suomen oikeusjärjestyksen keskeisin oikeuslähde, ja mitä oikeusvoima tarkoittaa?

- A) Oikeuskäytäntö; oikeusvoima tarkoittaa tuomion täytäntöönpanoa
- B) Oikeustiede; oikeusvoima tarkoittaa ennakkopäätöksen sitovuutta
- C) Kirjoitettu laki; oikeusvoima (res judicata) tarkoittaa, ettei lainvoimaisella tuomiolla ratkaistua asiaa voida ottaa uudelleen tuomioistuimessa käsiteltäväksi
- D) Kauppatapa; oikeusvoima tarkoittaa sopimuksen sitovuutta

Oikea vastaus: C Perustelu: Kirjoitettu laki on keskeisin oikeuslähde; oikeusvoimaa koskevaa säännöstä ei ole lainsäädännössä, vaan se on voimassa tavanomaisena oikeutena (Juridiikan perusteet s.36).

65. Miten normihierarkia ratkaisee ristiriidan asetuksen ja lain välillä?

- A) Asetus syrjäyttää lain, jos se on annettu myöhemmin
- B) Alemman asteinen säännös ei voi olla ristiriidassa ylemmän asteisen säännöksen kanssa, joten sovellettavaksi tulee ylempänä oleva säännös
- C) Ristiriita ratkaistaan aina arpomalla
- D) Kumpikin säännös jätetään soveltamatta

Oikea vastaus: B Perustelu: Normihierarkian mukaan sovellettavaksi tulee hierarkiassa ylempänä oleva säännös; lisäksi on huomioitava EU-oikeuden etusija kansalliseen lainsäädäntöön nähden (Juridiikan perusteet s.37).

66. Montako hovioikeutta Suomessa on ja mitkä ne ovat?

- A) Kolme: Helsinki, Turku ja Rovaniemi
- B) Kaksitoista
- C) Yksi, jonka kotipaikka on Helsinki
- D) Viisi: Helsingin, Turun, Vaasan, Itä-Suomen (Kuopiossa) sekä Rovaniemen hovioikeus

Oikea vastaus: D Perustelu: Hovioikeuksien päätehtävä on toimia yleisenä muutoksenhakuasteena käräjäoikeuden ratkaisuihin (Juridiikan perusteet s.43).

67. Miten EU-oikeuden etusijaperiaate toimii kansallisen lain ja EU-oikeuden ristiriidassa?

- A) Kansallista lakia sovelletaan aina ensin
- B) Ristiriita ratkaistaan Euroopan neuvostossa
- C) Lainsoveltajan on ensin tulkittava kansallista lakia EU-oikeuden mukaisesti, ja ellei ristiriita poistu tulkinnalla, kansallisen oikeuden on väistyttävä riippumatta sen asemasta kansallisessa säädöshierarkiassa
- D) Etusijaperiaate koskee vain asetuksia

Oikea vastaus: C Perustelu: Etusijaperiaate ilmentää EU-oikeuden ehdotonta etusijaa, mutta sitä sovelletaan vain asioissa, jotka kuuluvat EU:n toimivaltaan (Juridiikan perusteet s.57–58).

Henkilöoikeus

68. Milloin luonnollinen henkilö saavuttaa täyden toimintakelpoisuuden?

- A) 15-vuotiaana
- B) 21-vuotiaana

- C) 18 vuotta täytettyään
- D) Avioliiton solmimisen yhteydessä

Oikea vastaus: C Perustelu: Toimintakelpoisuus tarkoittaa kelpoisuutta tehdä itsenäisesti oikeustoimia; se puuttuu vajaavaltaisilta eli alle 18-vuotiailta ja vajaavaltaisiksi julistetuilta, joskin 15 vuotta täyttäneellä on oikeus tehdä työsopimus (Juridiikan perusteet s.66).

69. 17-vuotias haluaa ostaa 1 400 euron sähkörummut. Voiko hän tehdä kaupan pätevästi ilman vanhempiensa lupaa?

- A) Ei, koska oikeustoimen on oltava sekä tavanomainen että merkitykseltään vähäinen, eikä 1 400 euron hankintaa voida pitää vähäisenä
- B) Kyllä, koska harrastus on hänen ikäänsä nähden tavanomainen
- C) Kyllä, koska yli 15-vuotias voi tehdä kaikki oikeustoimet
- D) Ei, koska alaikäinen ei voi tehdä mitään oikeustoimia

Oikea vastaus: A Perustelu: Vajaavaltaiset voivat tehdä oikeustoimia, jotka ovat olosuhteisiin nähden tavanomaisia ja merkitykseltään vähäisiä; jos nuori olisi ansainnut rahat omalla työllään, hän voisi ostaa rummut ilman vanhempien suostumusta (Juridiikan perusteet s.66–67).

70. Mikä on valtuutetun kelpoisuuden ja toimivallan ero?

- A) Kelpoisuus ilmenee valtakirjasta ja kertoo, mitä valtuutettu voi sitovasti tehdä päämiehen puolesta; toimiohjeet puolestaan määrittävät toimivallan päämiehen ja valtuutetun välisessä suhteessa
- B) Ne tarkoittavat samaa asiaa
- C) Kelpoisuus määrittyy aina lain mukaan, toimivalta aina kauppatavan mukaan
- D) Toimivalta ilmenee vain kaupparekisteristä

Oikea vastaus: A Perustelu: Jos valtuutettu ylittää kelpoisuutensa, oikeustoimi ei sido päämiestä, vaikka kolmas olisi vilpittömässä mielessä; jos hän toimii kelpoisuutensa puitteissa mutta ylittää toimivaltansa, sitovuus riippuu kolmannen vilpittömästä mielestä (Juridiikan perusteet s.70–72).

71. Mitä prokuristi ei saa tehdä ilman erityistä valtuutusta?

- A) Ostaa yritykselle raaka-aineita
- B) Luovuttaa tai kiinnittää päämiehen kiinteää omaisuutta, eikä hän saa siirtää prokuraa toiselle
- C) Edustaa yritystä tuomioistuimessa
- D) Kirjoittaa toiminimeä

Oikea vastaus: B Perustelu: Prokuristilla on yleensä oikeus edustaa yhtiötä kaikessa liiketoiminnassa, mutta kiinteän omaisuuden luovutus ja kiinnitys edellyttävät erityistä valtuutusta; prokuraa ei saa siirtää toiselle (Juridiikan perusteet s.76).

72. Mitä toimenpiteitä edunvalvoja ei voi tehdä ilman holhousviranomaisen lupaa?

- A) Muun muassa luovuttaa kiinteää omaisuutta, antaa omaisuutta pantiksi, ottaa muuta lainaa kuin valtion takaamaa opintolainaa tai luopua perinnöstä
- B) Nostaa päämiehen eläkettä
- C) Maksaa päämiehen vuokran
- D) Laatia omaisuusluetteloa

Oikea vastaus: A Perustelu: HolhL 34 §:ssä luetellaan luvanvaraiset toimet; ilman lupaa tehty oikeustoimi ei sido päämiestä, ellei holhousviranomainen sitä jälkeenpäin hyväksy (Juridiikan perusteet s.82).

73. Mitä edunvalvontavaltuutuksen pätevältä muodolta edellytetään?

- A) Pelkkä suullinen ilmoitus valtuutetulle riittää
- B) Kaikkien perillisten allekirjoitus
- C) Tuomioistuimen vahvistus ennen valtakirjan laatimista
- D) Kirjallinen valtakirja, jonka tekijä allekirjoittaa kahden esteettömän todistajan ollessa samanaikaisesti läsnä; lähiomainen ei voi toimia todistajana

Oikea vastaus: D Perustelu: Lisäksi valtuutettu voi pyytää holhousviranomaista vahvistamaan valtuutuksen, kun valtuuttaja ei enää kykene hoitamaan asioitaan; tällöin tarvitaan alkuperäinen valtakirja ja lääkärinlausunto (laki edunvalvontavaltuutuksesta 648/2007; Juridiikan perusteet s.83–84).

Kuluttajansuojalaki

74. Ketä pidetään kuluttajansuojalain 1 luvun 4 §:n mukaisena kuluttajana?

- A) Kaikkia asiakkaita
- B) Myös osakeyhtiötä, joka ostaa tavaroita omaan käyttöönsä
- C) Vain kuluttaja-asiamiehen rekisteröimiä henkilöitä
- D) Luonnollista henkilöä, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten

Oikea vastaus: D Perustelu: Kuluttajansuojalaki koskee elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välistä suhdetta, ja kuluttaja määritellään juuri näin (KSL 1:4).

75. Mitä kuluttajansuojalain 2 luvussa kielletään?

- A) Muun muassa hyvän tavan vastainen markkinointi, totuudenvastaisten ja harhaanjohtavien tietojen antaminen, olennaisten tietojen antamatta jättäminen sekä aggressiiviset menettelyt
- B) Ainoastaan alennusmyyntien järjestäminen
- C) Ainoastaan hintojen ilmoittaminen
- D) Kaikki mainonta

Oikea vastaus: A Perustelu: Luvun otsikot kattavat hyvän tavan vastaisen markkinoinnin ja sopimattoman menettelyn kiellon (1 §), markkinoinnin tunnistettavuuden (4 §), sekaannuksen vaaran (5 §), totuudenvastaiset ja harhaanjohtavat tiedot (6 §) sekä aggressiiviset menettelyt (9 §) (KSL 2 luku).

76. Elinkeinonharjoittaja käyttää kulutushyödykkeitä tarjotessaan sopimusehtoa, jota on pidettävä kuluttajien kannalta kohtuuttomana. Mitä seuraa?

- A) Kuluttaja voi itse antaa kieltotuomion
- B) Kuluttaja-asiamies voi kieltää ehdon käytön, ja kiellon määrää markkinaoikeus; kieltoa tehostetaan uhkasakolla
- C) Ehto muuttuu automaattisesti päteväksi
- D) Vain tuomioistuin voi muuttaa ehtoa rikosasiassa

Oikea vastaus: B Perustelu: KSL 3 luvun 1 § kieltää kohtuuttoman ehdon käytön, 2 § mahdollistaa kiellon ja uhkasakon, 3 §:n mukaan kiellon määrää markkinaoikeus ja 4 §:n mukaan valvontaa hoitaa kuluttaja-asiamies.

77. Miten etukäteen laadittua, kuluttajan vaikuttamismahdollisuuden ulkopuolella olevaa sopimusehtoa tulkitaan, jos sen merkityksestä syntyy epätietoisuutta?

- A) Laatijan hyväksi

- B) Sen sanamuodon mukaisesti riippumatta osapuolista
- C) Siten, että ehto jätetään kokonaan huomiotta
- D) Kuluttajan hyväksi

Oikea vastaus: D Perustelu: KSL 4 luvun 3 §:n mukaan tällaista ehtoa on tulkittava kuluttajan hyväksi; 4 §:n mukaan elinkeinonharjoittajan on näytettävä väitteensä toteen siitä, onko ehto laadittu etukäteen.

Oikeustoimilaki

78. Mitä oikeustoimilain 28 §:ssä tarkoitettu törkeä pakko edellyttää?

- A) Mitä tahansa painostusta
- B) Sitä, että toinen osapuoli on esittänyt vaatimuksensa kirjallisesti
- C) Sitä, että pakottaja on viranomainen
- D) Sitä, että pakottamiseen on käytetty väkivaltaista pitelemistä taikka pakottavaa hengen tai terveyden vaaraa käsittävää uhkausta

Oikea vastaus: D Perustelu: Tällöin oikeustoimi ei sido pakotettua; jos pakko on tullut ulkopuoliselta, pakotetun on ilmoitettava asiasta sopimuskumppanille viivytyksettä pakon lakattua (OikTL 28 §; Juridiikan perusteet s.151–152).

79. Mitä oikeustoimilain 33 §:n kunnianvastainen ja arvoton menettely tarkoittaa?

- A) Sitä, että sopimus on aina pätemätön, jos toinen osapuoli on toiminut huolimattomasti
- B) Sitä, että sopimus on pätemätön, jos hinta on markkinahintaa korkeampi
- C) Sitä, että oikeustoimeen ei saa vedota, jos se on tehty olosuhteissa, joista tietoisen olisi kunnian vastaista ja arvotonta vedota siihen, ja vastapuolen täytyy olettaa tienneen niistä
- D) Sitä, että vain tuomioistuin voi todeta sopimuksen pätemättömäksi

Oikea vastaus: C Perustelu: Kyse on yleislausekkeesta, jonka tunnusmerkistö täyttyy usein helpommin kuin pakottamisen, petollisen viettelyn tai kiskonnan, ja sitä käytetään usein toissijaisena perusteena (OikTL 33 §; Juridiikan perusteet s.157).

80. Jos laissa edellytetty ilmoitus on jätetty postitse tai sähköteitse toimitettavaksi perille, mitä seuraa siitä, että ilmoitus myöhästyy?

- A) Lähettäjän katsotaan laiminlyöneen ilmoitusvelvollisuutensa
- B) Myöhästyminen tai perille tulematta jääminen ei aiheuta sitä, ettei lähettäjän katsota täyttäneen ilmoitusvelvollisuuttaan
- C) Sopimus raukeaa aina
- D) Ilmoitus on tehtävä uudelleen todistajien läsnä ollessa

Oikea vastaus: B Perustelu: OikTL 40 §:ssä säädetään juuri tästä lähettämiseen liittyvästä riskinjaosta.

Osa 2: Lyhyet avokysymykset (60 kpl)

Sopimusoikeus – yleinen sopimusoikeus (luku 3)

1. Mitä sopimusvapauden rajoituksia oikeusjärjestyksemme tuntee? Vastaus (mallivastaus): Sopimusvapaus ei ole rajoituksetonta. Rajoitukset voivat kohdistua valinta- ja päätäntävapauteen, jolloin puhutaan sopimuspakosta, tai useimmiten sisältövapauteen, jota rajoitetaan pakottavilla normeilla siten, että niistä poikkeavat ehdot ovat mitättömiä. Rajoitusten tavoitteena voi olla yhteiskuntamoraalin

ylläpitäminen, jolloin esimerkiksi laitonta rahapeliä tai rikosta tarkoittava sopimus ei ole sitova, tai heikomman osapuolen suoja, jolloin pakottavaa sääntelyä on erityisesti työ- ja kuluttajaoikeudessa (Juridiikan perusteet s.114–116 ja s.120).

2. Selitä sopimuksen syntyminen tarjous–vastaus-mekanismin avulla. Vastaus (mallivastaus): Sopimus syntyy, kun tarjoukseen on annettu samansisältöinen hyväksyvä vastaus. Oikeustoimilain 1 luvun sääntely perustuu tähän mekanismiin: A lähettää B:lle tarjouksen, ja jos B antaa ajoissa puhtaan hyväksyvän vastauksen, sopimus syntyy. Jos vastaus on modifioitu tai saapuu liian myöhään, se katsotaan uudeksi tarjoukseksi (OikTL 4 ja 6 §), jolloin sopimus syntyy vasta, kun alkuperäinen tarjouksen tekijä hyväksyy vastatarjouksen (Juridiikan perusteet s.131 ja s.134–135).

3. Mitä tarkoittaa oikeustoimilain 1 luvun tahdonvaltaisuus? Vastaus (mallivastaus): OikTL 1 §:n mukaan 1 luvun säännökset ovat voimassa vain, mikäli tarjouksesta tai vastauksesta tai kauppa- tai muusta tavasta ei muuta johdu. Tahdonvaltaisuus merkitsee toisaalta sitä, että sopimuksenteossa voidaan noudattaa laista poikkeavaa tapaa, jos siitä sovitaan tai se perustuu kauppatapaan, ja toisaalta sitä, että yksittäisestä säännöksestä voidaan poiketa – tarjouksen tekijä voi esimerkiksi varata lain sallimaa laajemman peruutusoikeuden. Säännökset eivät koske määrämuotoisia sopimuksia (OikTL 1 § ja 1.2 §; Juridiikan perusteet s.130–131).

4. Miten tarjouksen voimassaoloaika määräytyy? Vastaus (mallivastaus): Tarjous on voimassa siihen merkittyyn voimassaolopäivään tai tarjouksen mukaiseen määräaikaan saakka. Määräaika lasketaan tarjouksen päiväyksestä siten, ettei päiväyspäivää oteta lukuun, ja jos tarjousta ei ole päivätty, määräaika luetaan postileimasta. Jollei voimassaoloaikaa ole määrätty, tarjous on voimassa kohtuullisen ajan, johon luetaan lähetysajat ja saajalle kuuluva harkinta-aika; suullisesti tehtyyn tarjoukseen on vastattava heti (OikTL 2 ja 3 §; Juridiikan perusteet s.133).

5. Milloin modifioitu vastaus tulee kuitenkin sitovaksi? Vastaus (mallivastaus): Pääsääntö on, että lisäyksen, rajoituksen tai ehdon sisältävä vastaus on kieltävä vastaus, johon liittyy uusi tarjous (OikTL 6 §). Poikkeus koskee tilannetta, jossa vastauksen antaja on pitänyt vastaustaan tarjouksen mukaisena ja tarjouksen tekijän on täytynyt se käsittää: tällöin tarjouksen tekijän on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava, ettei vastaus vastaa tarjousta. Jos hän laiminlyö tämän toimimisvelvollisuutensa, sopimus syntyy vastauksen sisällön mukaisena (Juridiikan perusteet s.134).

6. Mitä tarkoitetaan vilpittömällä mielellä ja kuka siitä kantaa näyttötaakan? Vastaus (mallivastaus): Perustellulla vilpittömällä mielellä (bona fide) tarkoitetaan, ettei henkilö tiennyt eikä hänen olisi pitänytkään tietää jostain seikasta; huomiota kiinnitetään sekä siihen, mitä hän tiesi, että siihen, mitä hänen olisi huolellisesti harkittuaan pitänyt huomata. Oikeudessa lähdetään siitä, että henkilöt ovat vilpittömässä mielessä, joten sen, joka väittää toisen toimineen vilpillisessä mielessä (mala fide), on näytettävä väitteensä toteen. Esimerkiksi KKO:1973-II-10:ssä autonostajan katsottiin olevan vilpillisessä mielessä, koska hänen olisi pitänyt huomata rekisteriotteen virheellisyys (Juridiikan perusteet s.136).

7. Mitkä ovat tarjouksen tunnusmerkit? Vastaus (mallivastaus): Tahdonilmaisun on osoitettava sitoutumista, oltava riittävästi yksilöity ja kohdistuttava jollain tavoin rajatulle henkilöpiirille. Riittävä yksilöinti edellyttää, että ilmenee vähintään kuka tarjouksen tekee, mitä hän tarjoaa ja mihin hintaan; lajiesineiden osalta yksikköhinta voi riittää. Merkintä "sitoumuksetta" osoittaa sitoutumistahdon puuttumisen, jolloin kyse ei ole tarjouksesta oikeudellisessa merkityksessä, ja sanomalehtimainoksia pidetään vain kehotuksina tehdä ostotarjouksia (Juridiikan perusteet s.137).

8. Millä muilla tavoilla sopimus voi syntyä kuin tarjouksella ja vastauksella? Vastaus (mallivastaus): Laajat sopimukset syntyvät usein neuvottelujen tuloksena yhteisen sopimuksentekopäätöksen pohjalta allekirjoituksen yhteydessä, jolloin oikeustoimilain syntysäännöksiä ei sovelleta. Sopimus voi syntyä myös suorituksia vaihtamalla ilman nimenomaisia tahdonilmaisuja, kuten virvoitusjuoma-automaatista

ostettaessa tai pysäköitäessä maksulliselle alueelle (KKO:2010:23), sekä hiljaisesti eli konkludenttisesti, jolloin sopimuksen olemassaolo päätellään osapuolten toiminnasta (KKO:1993:35). Näissä tilanteissa näyttövaatimukset ovat tavallista korkeammat (Juridiikan perusteet s.138–141).

9. Selitä pätemättömyyden analyyttinen kolmijako. Vastaus (mallivastaus): Analyyttinen pätemättömyysoppi tarkastelee pätemättömyyttä kolmesta näkökulmasta. Vaikuttavuuden mukaan pätemättömyys on joko itsestään vaikuttavaa eli viran puolesta huomioitavaa (esimerkiksi kiinteistönkaupan muotovirhe) tai moitteen- ja väitteenvarainen, jolloin se edellyttää moitekannetta, pätemättömyysväitettä tai reklamaatiota. Lopullisuuden mukaan pätemättömyys on joko korjauskelpoista (hyväksyminen, sopimuksen mukainen menettely tai vetoamatta jättäminen kohtuullisessa ajassa) tai korjauskelvotonta, jolloin oikeusvaikutukset saadaan aikaan vain uudella oikeustoimella. Kolmanneksi arvioidaan, kenellä on vetoamisoikeus: kummallakin osapuolella julkisen intressin suojaksi, loukatulla osapuolella tai poikkeuksellisesti sivullisella (Juridiikan perusteet s.145–148).

10. Mitä eroa on vahvalla ja heikolla pätemättömyysperusteella? Vastaus (mallivastaus): Vahvaan pätemättömyysperusteeseen voi vedota aina riippumatta siitä, oliko toinen osapuoli tietoinen perusteen olemassaolosta. Vahvoja perusteita ovat törkeä pakko (OikTL 28 §) ja tahdonilmaisun muuttuminen matkalla (OikTL 32.2 §), sekä OikTL:n ulkopuolisista perusteista muun muassa muotovirhe ja oikeustoimikelpoisuuden puute. Heikko pätemättömyysperuste sen sijaan menestyy vain, jos sopimuskumppani oli sopimuksentekohetkellä vilpillisessä mielessä eli tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää perusteesta; tällöin väärinkäytökseen on yleensä syyllistynyt joku ulkopuolinen (Juridiikan perusteet s.150–151).

11. Milloin on kyse kiskonnasta (OikTL 31 §)? Vastaus (mallivastaus): Kiskonnasta on kyse, kun joku käyttää hyväkseen toisen pulaa, ymmärtämättömyyttä, kevytmielisyyttä tai hänestä riippuvaista asemaa ja ottaa tai edustaa itselleen aineellista etua, joka on ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä hän on antanut tai myöntänyt. Toisen heikko asema voi johtua taloudellisesta ahdingosta, sairaudesta tai vanhuudesta, ja riippuvainen asema voi liittyä esimerkiksi puolisoiden tai työnantajan ja työntekijän suhteeseen. KKO:2003:48:ssa iäkkään ja sairaalloisen vaimon katsottiin olleen miehestään riippuvaisessa asemassa, ja osakkeiden kauppa todettiin OikTL 31 §:n nojalla pätemättömäksi (Juridiikan perusteet s.156).

12. Mitä motiivierehdyksellä tarkoitetaan ja miksi se ei yleensä johda pätemättömyyteen? Vastaus (mallivastaus): Motiivierehdyksellä tarkoitetaan tilannetta, jossa osapuolella on ollut virheellinen käsitys jostain päätöksenteolle olennaisesta seikasta ja se on vaikuttanut sopimuksen tekemiseen; ostaja on esimerkiksi voinut luulla käytettyä autoa uudemmaksi. Motiivierehdys ei yleensä tee sopimuksesta pätemätöntä, vaan osapuoli saa usein syyttää itseään huolimattomasta asioihin perehtymisestä. Myöskään tietämättömyys lain sisällöstä ei vapauta sitovuudesta. Jos erehdys sen sijaan johtuu vastapuolen antamista virheellisistä tiedoista, oikeustoimeen vetoamista voidaan pitää kunnian vastaisena ja arvottomana (Juridiikan perusteet s.157).

13. Mitä tulkintasääntöjä sovelletaan, jos sopimusehto on epäselvä? Vastaus (mallivastaus): Tulkinnassa pyritään ensin selvittämään osapuolten todellinen tarkoitus sanamuodon, sopimukseen liittyvän kirjallisen aineiston ja osapuolten käyttäytymisen perusteella. Ellei ratkaisuun päästä, sovelletaan tavoitteellisen tulkinnan keinoja: sopimusta voidaan tulkita siihen sovellettavien tahdonvaltaisten normien suuntaisesti, ja käytössä ovat epäselvyyssääntö (epäselvää ehtoa tulkitaan laatijansa vahingoksi, kuluttajasuhteessa KSL 4:3), tavallisuussääntö (päädytään yleistä käytäntöä vastaavaan tulkintaan) sekä minimisääntö (velvoittuneen kannalta edullisin vaihtoehto, lähinnä yksipuolisissa ja vastikkeettomissa oikeustoimissa) (Juridiikan perusteet s.161–164).

14. Mitä muotovaatimusten kolmijako tarkoittaa? Vastaus (mallivastaus): Varsinaisen muotomääräyksen noudattaminen on pätevän oikeustoimen syntymisen edellytys, ja laiminlyönnistä seuraa, että sopimus jää kokonaan pätemättömäksi; tällaisia ovat kiinteistönkauppa, maanvuokrasopimus, avioehtosopimus, testamentti ja lahjanlupaus. Epävarsinaisen muotomääräyksen laiminlyönti ei tee sopimusta pätemättömäksi mutta aiheuttaa haitallisen seuraamuksen, kuten sen, ettei myyjä saa virka-apua tavaran takaisinottamiseksi osamaksukaupassa. Ohjesisältöinen muotomääräys on lainsäätäjän ohje ilman aineellisoikeudellisia vaikutuksia, kuten huoneenvuokrasopimuksen kirjallisuusvaatimus (Juridiikan perusteet s.174–176).

Sopimusoikeus – erityinen sopimusoikeus (luku 4)

15. Mitä toimituslauseke määrittelee kaupassa? Vastaus (mallivastaus): Toimituslauseke on kauppasopimuksen osa, joka määrittelee vaaranvastuun siirtymisen lisäksi muun muassa tavaran toimittamisen ja toimituksen vastaanoton sekä niihin liittyvät toimet ja kustannusten jakautumisen myyjän ja ostajan välillä. Kotimaan kaupassa käytetään usein Suomen Osto- ja Logistiikkayhdistys ry:n ylläpitämiä toimituslausekkeita ja ulkomaankaupassa Kansainvälisen kauppakamarin laatimia lausekkeita. Jos lauseketta ei ole sovittu, vaaranvastuu määräytyy lain pääsäännön mukaan (Juridiikan perusteet s.190–191).

16. Miten myyjän vastuu jakautuu välittömiin ja välillisiin vahinkoihin? Vastaus (mallivastaus): Välittömistä vahingoista myyjä vastaa kontrollivastuun perusteella eli käytännössä aina, ja hän vapautuu vain osoittamalla, että viivästys johtui hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolella olevasta, ennalta arvaamattomasta esteestä, kuten luonnonmullistuksesta tai tulipalosta. Välillisistä vahingoista, joita ovat muun muassa tuotannon tai liikevaihdon vähentyminen, tavaran käyttökelvottomuus ja saamatta jäänyt voitto, myyjä vastaa tuottamusvastuun perusteella eli vain, jos vahinko johtuu hänen puolellaan olevasta huolimattomuudesta. Kuluttajankaupassa myyjä ei vapaudu välittömien vahinkojen korvaamisesta edes ylivoimaisen esteen perusteella (Juridiikan perusteet s.193–195 ja s.202).

17. Mitä seuraa, jos ostaja laiminlyö virheilmoituksen tekemisen? Vastaus (mallivastaus): Reklamaatio on tehtävä kohtuullisessa ajassa siitä, kun ostaja havaitsi virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita, ja kuluttajansuojalaissa se voidaan aina tehdä kahden kuukauden kuluessa havaitsemisesta. Jos ostaja laiminlyö reklamaation tai tekee sen liian myöhään, hän menettää oikeutensa esittää myyjälle vaatimuksia virheen johdosta. Oikeutta ei kuitenkaan menetetä, jos myyjä on menetellyt törkeän huolimattomasti tai kunnianvastaisesti ja arvottomasti, esimerkiksi salannut tietämänsä virheen; kuluttajankaupassa poikkeus koskee myös terveydelle tai omaisuudelle vaarallisia tavaroita (Juridiikan perusteet s.203).

18. Missä järjestyksessä ostaja voi käyttää virhetilanteen oikeussuojakeinoja? Vastaus (mallivastaus): Ostajalla on ensisijaisesti oikeus vaatia virheen oikaisua eli korjaamista tai uutta toimitusta, ja myyjällä on molempien lakien mukaan ensisijainen oikeus korjata virhe, jos se on korjattavissa. Jos virhettä ei voida korjata eikä uutta tavaraa toimittaa tai myyjä ei suorita oikaisua kohtuullisessa ajassa, ostaja voi vaatia hinnanalennusta, joka lasketaan tavaran arvon alenemisen suhteessa. Purkaminen tulee kysymykseen vasta, kun oikaisu ei tule kysymykseen, ja se edellyttää kauppalaissa virheen olennaisuutta ja kuluttajansuojalaissa vähäistä suurempaa virhettä; lisäksi ostaja voi vaatia vahingonkorvausta ja pidättyä maksusta virhettä vastaavalta osalta (Juridiikan perusteet s.200–202).

19. Mitä virhevastuu ja neuvontavelvollisuus tarkoittavat kuluttajapalvelussopimuksessa? Vastaus (mallivastaus): Palveluksen on sisällöltään, suoritustavaltaan ja tulokseltaan oltava sellainen kuin on sovittu, ja se on tehtävä ammattitaitoisesti ja huolellisesti tilaajan edut huomioiden (KSL 8 luku). Toimeksisaajalla on neuvontavelvollisuus: tilaajalle on välittömästi ilmoitettava, jos palvelusta ei voida pitää tilaajan kannalta tarkoituksenmukaisena tai jos se osoittautuu huomattavasti kalliimmaksi kuin tilaaja on

olettanut. Jos toimeksisaaja esimerkiksi huomaa, ettei korjaaminen kannata, hänen on informoitava siitä eikä vain otettava toimeksiantoa vastaan; neuvontavelvollisuuden laiminlyönti on itsessään virhe (Juridiikan perusteet s.215–216).

20. Mitä kuluttaja voi tehdä, jos hän haluaa maksaa luottonsa takaisin etuajassa? Vastaus (mallivastaus): Kuluttajalla on aina oikeus maksaa kuluttajaluotto ennen sen erääntymistä, ja tästä mahdollisuudesta tulee olla maininta luottosopimuksessa. Ennenaikaisessa maksussa jäljellä olevasta saatavasta vähennetään se osa luottokustannuksista, joka kohdistuu käyttämättä jäävään luottoaikaan, mutta luotonantaja saa periä sopimuksessa yksilöidyt todelliset perustamiskulut kokonaan. Kiinteäkorkoisesta luotosta luotonantaja saa periä korvausta enintään yhden prosentin takaisinmaksetusta määrästä, ja jos sopimuksen päättymiseen on aikaa alle vuosi, enintään puoli prosenttia (Juridiikan perusteet s.223).

21. Mitkä ovat kiinteistön kaupan virhetyypit? Vastaus (mallivastaus): Maakaari jakaa kiinteistön kaupan virheet kolmeen ryhmään. Laatuvirheessä kiinteistö ei ole fyysisiltä ominaisuuksiltaan sellainen kuin on sovittu, tai myyjä on antanut virheellistä tai harhaanjohtavaa tietoa taikka laiminlyönyt tiedonantovelvollisuutensa; myös piilevä eli salainen virhe voi tulla kyseeseen. Vallintavirhe liittyy virheelliseen tai puutteelliseen tietoon kaavasta, rakennuskiellosta tai muusta käyttöä rajoittavasta viranomaispäätöksestä. Oikeudellinen virhe syntyy esimerkiksi silloin, kun kiinteistön on myynyt muu kuin sen oikea omistaja tai kun ostaja ei saa lainhuutoa puutteellisten saantokirjojen vuoksi (Juridiikan perusteet s.235–237).

22. Mitkä ovat asuinhuoneiston vuokrasuhteen keskeiset määräajat ja rajat? Vastaus (mallivastaus): Vuokravakuuden on oltava suuruudeltaan kohtuullinen, enintään kolmen kuukauden vuokraa vastaava summa, ja vuokraennakkoa saa periä enintään kolmelta kuukaudelta vain vuokrasuhteen alussa erityisestä syystä. Jos vuokranmaksupäivästä ei ole sovittu, vuokra on maksettava viimeistään vuokranmaksukauden toisena päivänä. Toistaiseksi voimassa olevan vuokrasopimuksen irtisanomisaika on vuokranantajan irtisanoessa kolme kuukautta, jos sopimus on kestänyt alle vuoden, ja kuusi kuukautta, jos se on kestänyt vähintään vuoden; vuokralaisen irtisanoessa aika on aina yksi kuukausi (Juridiikan perusteet s.243–249).

23. Miten liikehuoneiston vuokraus eroaa asuinhuoneiston vuokrauksesta? Vastaus (mallivastaus): Sopimuksen osapuolilla on liikehuoneiston vuokrauksessa laajempi vapaus sopia vuokrasuhteen ehdoista. Laissa ei ole määritelty vuokravakuuden eikä vuokraennakon ylärajaa, ja vuokrantarkistuslauseke on pätevä, vaikkei siinä olisi erikseen määritelty korotusperustetta. Toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen irtisanomisaika on vuokranantajan irtisanoessa kolme kuukautta ja vuokralaisen irtisanoessa yksi kuukausi vuokrasuhteen kestosta riippumatta, ja määräaikainen sopimus voidaan irtisanoa ainoastaan vuokralaisen kuollessa (Juridiikan perusteet s.252–253).

24. Mikä ero on etämyynnillä ja kotimyynnillä? Vastaus (mallivastaus): Etämyyntisopimuksella tarkoitetaan kulutushyödykesopimusta, joka tehdään etämyyntiä varten luodussa järjestelmässä siten, etteivät osapuolet ole yhtä aikaa läsnä, ja sopimuksen tekemiseen käytetään etäviestintä, kuten puhelinta, postia tai tietoverkkoa. Kotimyyntisopimus tehdään muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa osapuolten ollessa samanaikaisesti läsnä; toimitiloiksi luetaan myös siirrettävä ja kausiluonteinen myyntipaikka. Molemmissa kuluttajalla on lähtökohtaisesti 14 päivän peruuttamisoikeus, mutta kotimyyntiä koskevia säännöksiä ei sovelleta alle 30 euron hyödykkeisiin (KSL 6 luku; Juridiikan perusteet s.207–209).

Yritystoiminta ja yhtiömuodot

25. Mitä elinkeinovapaus tarkoittaa ja milloin sitä rajoitetaan? Vastaus (mallivastaus): Suomessa vallitsee elinkeinonvapaus eli oikeus harjoittaa haluamaansa elinkeinoa, ja laillista ja hyvän tavan mukaista elinkeinoa saa harjoittaa luonnollinen henkilö, jolla on asuinpaikka Euroopan talousalueella, sekä

suomalainen yhteisö tai säätiö. Elinkeinoja rajoitetaan kahdella tavalla: elinkeinot jaetaan vapaisiin ja ohjesääntöisiin sen mukaan, onko harjoittamiselle asetettu edellytyksiä, ja osa ohjesääntöisistä elinkeinoista on luvanvaraisia. Luvanvaraisia ovat esimerkiksi apteekkiliikkeen, pankki- ja vakuutustoiminnan sekä sijoituspalvelutoiminnan harjoittaminen, ja luvan saamisen edellytykset vaihtelevat elinkeinoittain (Yritysjuridiikka, luvut 4.1–4.3).

26. Miten vapaa elinkeino jaetaan, ja milloin elinkeinonharjoittaja on ilmoitusvelvollinen? Vastaus (mallivastaus): Vapaat elinkeinot jaetaan vailla ilmoitusvelvollisuutta oleviin ja ilmoitusvelvollisiin eli avoimiin elinkeinoihin. Ilman ilmoitusvelvollisuutta saa harjoittaa elinkeinoa, jota ei harjoiteta myymälästä, konttorista tai erityisestä myyntipaikasta ja jonka apulaisina käytetään enintään puolisoa ja suoraan etenevää polvea olevia vajaavaltaisia jälkeläisiä. Ilmoitusvelvollinen elinkeinonharjoittaja on silloin, kun elinkeinoa harjoitetaan pitämällä kauppaa tai muuta liikettä myymälässä, konttorissa tai erityisessä myyntipaikassa taikka kun apuna käytetään vierasta työvoimaa paikasta riippumatta (Yritysjuridiikka, luvut 4.2.1–4.2.2).

27. Mitä kaupparekisteriin ilmoitetaan ja mitä rekisterin julkisuus merkitsee? Vastaus (mallivastaus): Ennen elinkeinotoiminnan aloittamista ilmoitusvelvollisen elinkeinonharjoittajan on tehtävä perusilmoitus, jossa mainitaan muun muassa toiminimi, yritystoiminnan laatu, kunta, josta toimintaa johdetaan, sekä postiosoite; eri yritysmuotoihin liittyy lisäksi erityismääräyksiä, kuten avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiesten nimet tai osakeyhtiön osakepääoma ja hallitus. Muuttuneista tiedoista on tehtävä muutosilmoitus ja toiminnan lopettamisesta oma ilmoitus. Kaupparekisteri on julkinen, joten jokainen on oikeutettu saamaan tietoja ja jäljennöksiä siellä säilytettävistä asiakirjoista ja merkinnöistä (Yritysjuridiikka, luku 4.4).

28. Mitä toiminimen muodostamiselta edellytetään? Vastaus (mallivastaus): Toiminimi ei saa olla hyvän tavan vastainen tai harhaanjohtava eikä sekoitettavissa aiemmin rekisteröityyn tai vireille tulleeseen toiminimeen tai tavaramerkkiin; rekisteröitävyyttä tutkittaessa otetaan huomioon nimen kirjoitusasu, ääntäminen ja yrityksen toimiala. Toiminimen on oltava riittävän yksilöivä: esimerkiksi pelkkä tavaran nimi tai paikkakunta ei yleensä yksilöi nimeä, joskin vakiintumalla tällainenkin nimi on voitu saada. Yritysmuodosta riippuen toiminimestä tulee käydä ilmi yritysmuoto tai kotipaikka, ja toisen sukunimen sekä eräiden muiden nimien, kuten "Punainen risti", käyttö on kielletty (Yritysjuridiikka, luku 4.5.6).

29. Mitä seuraamuksia toiminimioikeuden loukkauksesta seuraa? Vastaus (mallivastaus): Elinkeinonharjoittaja, joka on tahallisesti tai huolimattomuudesta loukannut toisen oikeutta toiminimeen, on velvollinen suorittamaan loukatulle kohtuullisen hyvityksen toiminimen käyttämisestä sekä korvaamaan loukkauksesta aiheutuneen vahingon. Jos huolimattomuus on vain lievää, korvausta voidaan sovitella, ja jos huolimattomuuttakaan ei ole, loukkaaja on silti velvollinen suorittamaan kohtuullisen hyvityksen. Hyvitystä ja korvausta voidaan vaatia ainoastaan viiden viimeisen vuoden ajalta ennen kanteen vireillepanoa, ja tahallisesta loukkauksesta voi seurata myös sakkorangaistus (Yritysjuridiikka, luku 4.5.8).

30. Vertaile yksityisliikettä ja osakeyhtiötä yritysmuodon valinnan kannalta. Vastaus (mallivastaus): Yksityisliike on oikeudelliselta rakenteeltaan yksinkertaisin muoto: se ei ole itsenäinen oikeushenkilö, ja omistaja vastaa kaikella omaisuudellaan liikkeen sitoumuksista, joten riskit ovat aina yrittäjän henkilökohtaisia riskejä. Osakeyhtiö vaatii enemmän hallinnollista työtä ja on yleensä kalliimpi perustaa, ylläpitää ja lopettaa, mutta sen etuna ovat rajoitetummat taloudelliset riskit ja mahdollisuus kerätä pääomaa yhtiöön esimerkiksi osakeannilla. Osakeyhtiö valitaan usein, kun perustajia on useita tai toimintaan tarvitaan pääomaa, kun taas toiminimi sopii aloittavalle pienyrittäjälle; yksinkertaisemman muodon voi myöhemmin vaihtaa monimutkaisempaan (Verkkoaineisto Mikä yhtiömuoto yritykselle?, luvut 4–5).

31. Miten avoin yhtiö perustetaan ja kuka sitä edustaa? Vastaus (mallivastaus): Avoin yhtiö perustetaan laatimalla kirjallinen, päivättävä yhtiösopimus, jonka kaikki yhtiömiehet allekirjoittavat; todistajia ei tarvita. Yhtiösopimuksesta on ilmettävä vähintään toiminimi, kotipaikkana oleva Suomen kunta, toimiala sekä

yhtiömiehet, ja perustaminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa tai perustaminen raukeaa. Jokaisella yhtiömiehellä on oikeus edustaa yhtiötä ja kirjoittaa toiminimi sen toimialaan kuuluvissa asioissa, mutta edustusoikeutta voidaan yhtiömiesten sopimuksella rajoittaa, ja tällaiset rajoitukset on ilmoitettava kaupparekisteriin, jotta ne ovat tehokkaita (Yritysjuridiikka, luvut 4.9.1 ja 4.9.3).

32. Miten avoimen yhtiön yhtiömiehen vastuu määräytyy ja mitä eroaminen vaikuttaa? Vastaus (mallivastaus): Yhtiömiehet vastaavat avoimen yhtiön kaikista velvoitteista riippumatta siitä, mistä syystä ne ovat syntyneet tai kenen toimintaan ne perustuvat, eikä vastuuta voi keskinäisellä sopimuksella rajoittaa velkojiin nähden; velkojan ei tarvitse osoittaa, ettei yhtiö kykene täyttämään velvoitettaan. Myös yhtiöön myöhemmin tullut yhtiömies joutuu vastuuseen jo olemassa olevista velvoitteista riippumatta siitä, tietääkö hän niistä. Erotessaan yhtiömies ei vapaudu yhtiön sen hetkisistä velvoitteista, ja vastuu uusista velvoitteista lakkaa vasta, kun ero on merkitty kaupparekisteriin ja kuulutettu tai kun kolmas osapuoli muuten tietää erosta (Yritysjuridiikka, luku 4.9.5).

33. Mikä on kommandiittiyhtiön rakenne ja miten vastuu jakautuu? Vastaus (mallivastaus): Kommandiittiyhtiössä on kahdenlaisia yhtiömiehiä: vastuunalaisia ja äänettömiä, joita kumpiakin voi olla yksi tai useampia. Vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat henkilökohtaisesti ja täysimääräisesti kaikista yhtiön velvoitteista, kun taas äänetön yhtiömies sijoittaa yhtiöön omaisuuspanoksen, johon hänen vastuunsa rajoittuu, ja panos merkitään rahassa kaupparekisteriin. Vaikka äänetön yhtiömies ei olisi maksanut panostaan kokonaan, yhtiön velkoja ei voi vaatia häneltä panoksen maksamatonta osaa itselleen, vaan maksamattoman osan periminen on yhtiön asia; konkurssissa konkurssipesä voi vaatia sen (Yritysjuridiikka, luvut 4.10 ja 4.10.5).

34. Mitä osakeyhtiön perustaminen edellyttää? Vastaus (mallivastaus): Osakeyhtiö perustetaan laatimalla kirjallinen, päivättävä perustamissopimus, jonka kaikki perustamisvaiheessa osakkeenomistajiksi tulevat allekirjoittavat; perustamissopimuksesta on ilmettävä muun muassa montako osaketta kukin ottaa, yhdestä osakkeesta maksettava hinta, osakkeen maksuaika sekä hallituksen jäsenten nimet, ja siihen on sisällytettävä tai liitettävä yhtiöjärjestys. Yhtiöjärjestyksestä on aina ilmettävä toiminimi, kotipaikkana oleva Suomen kunta ja toimiala, ja tilikaudesta on määrättävä joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. Yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta tai perustaminen raukeaa, ja vain kokonaan maksetut osakkeet voidaan ilmoittaa rekisteröitäviksi; osakkeet voidaan maksaa myös apportilla, jolla on oltava luovutushetkellä vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo (Yritysjuridiikka, luku 4.11.2).

35. Miten osakkeenomistajan rajoitettu vastuu voi käytännössä murtua? Vastaus (mallivastaus): Osakkeenomistajat eivät lähtökohtaisesti vastaa henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista, mutta pienissä yhtiöissä luotonantajat ja tavarantoimittajat vaativat usein osakkeenomistajan henkilökohtaisen takauksen tai omaisuuden panttaamisen vakuudeksi, jolloin yhtiön velvoitteiden täyttämiseen käytetään myös osakkeenomistajan henkilökohtaista omaisuutta. Yhtiöjärjestyksessä voidaan lisäksi määrätä osakkeenomistajan velvollisuudesta maksaa erityisiä maksuja yhtiölle. Poikkeuksellisesti osakkeenomistaja voi joutua vastuuseen, jos konsernirakennetta, yhtiöiden välisiä suhteita tai määräysvaltaa on selvästi käytetty keinotekoisella ja moitittavalla tavalla siten, että siitä on seurannut velkojien vahingoittaminen tai lakisääteisen vastuun kiertäminen (yhtiöoikeudellinen vastuun samastaminen) (Yritysjuridiikka, luku 4.11.1).

36. Mitkä ovat osakeyhtiön pakolliset toimielimet ja miten ne jakavat tehtävät? Vastaus (mallivastaus): Osakeyhtiöllä on kaksi pakollista toimielintä: yhtiökokous ja hallitus. Yhtiökokous on ylin toimielin, jossa osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa ja jossa muun muassa vahvistetaan tilinpäätös, päätetään taseen osoittaman voiton käyttämisestä, myönnetään vastuuvapaus ja valitaan hallitus. Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä, ja sillä on yleistoimivalta niissä asioissa,

joista ei ole toisin säädetty tai määrätty; hallitus vastaa myös kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan järjestämisestä. Toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto eivät ole pakollisia, ja toimitusjohtaja hoitaa juoksevaa hallintoa hallituksen ohjeiden mukaisesti (Yritysjuridiikka, luvut 4.11.16–4.11.19).

37. Mitä varojenjako tarkoittaa ja milloin se on laitonta? Vastaus (mallivastaus): Yhtiön varoja voidaan jakaa osakkeenomistajille vain sen mukaan kuin osakeyhtiölaissa säädetään: voitonjakona eli osinkona ja varojen jakamisena vapaan oman pääoman rahastosta, osakepääoman alentamisena, omien osakkeiden hankkimisena ja lunastamisena sekä yhtiön purkamisena. Muu liiketapahtuma, joka vähentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja ilman liiketaloudellista perustetta, on laitonta varojenjakoa. Varoja ei saa jakaa ennen yhtiön rekisteröimistä eikä silloin, kun jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden; laittomasti jaetut varat on palautettava, jos saaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää jakamisen lainvastaisuudesta (Yritysjuridiikka, luku 4.11.32).

38. Mikä on osuuskunta ja mitä sille on tunnusomaista? Vastaus (mallivastaus): Osuuskunta on taloudellista toimintaa harjoittava yhdistys, jonka jäsenmäärä, osuuksien määrä ja osuuspääoma ovat vaihtuvia. Sen tarkoituksena on jäsenten taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita; pääasiallisena tarkoituksena ei siis yleensä ole voiton hankkiminen jäsenille. Jäsenet eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa osuuskunnan sitoumuksista, mutta jokaisen on otettava vähintään yksi osuus ja maksettava sen merkintähinta. Osuuskunnassa on kaksi pakollista toimielintä, hallitus ja osuuskunnan kokous, jonka voi korvata edustajiston kokous, ja kullakin jäsenellä on lähtökohtaisesti vain yksi ääni (Yritysjuridiikka, luku 4.12).

39. Mitä asunto-osakeyhtiössä on erityistä verrattuna tavalliseen osakeyhtiöön? Vastaus (mallivastaus): Asunto-osakeyhtiö on osakeyhtiö, jonka yhtiöjärjestyksessä määrätty tarkoitus on omistaa ja hallita vähintään yhtä rakennusta tai sen osaa, jossa olevien huoneistojen yhteenlasketusta lattiapinta-alasta yli puolet on yhtiöjärjestyksessä määrätty osakkeenomistajien hallinnassa oleviksi asuinhuoneistoiksi. Kunnossapitovastuu jakautuu osakkeenomistajan ja yhtiön kesken: osakkeenomistaja pitää kunnossa osakehuoneistonsa sisäosat ja yhtiö muun muassa rakenteet ja perusjärjestelmät, eikä osakkeenomistaja vastaa tavanomaisesta kulumisesta. Yhtiöllä ei voi olla hallintoneuvostoa, ja tilintarkastaja on valittava, kun yhtiössä on vähintään 30 osakashallinnassa olevaa huoneistoa; jos tilintarkastajaa ei ole, on valittava toiminnantarkastaja (Yritysjuridiikka, luvut 4.13–4.13.6).

40. Millä perusteilla yritysmuoto kannattaa valita, ja miten verotus eroaa eri muodoissa? Vastaus (mallivastaus): Valintaan vaikuttavat muun muassa liiketoiminnan laajuus, perustajien lukumäärä, päätöksenteko, alkupääoman tarve, riskit ja vastuukysymykset, varojenjako, lopettamisen muodollisuudet sekä verotus. Toiminimi ei ole erillinen verovelvollinen, vaan sen tulos verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena tulona, kun taas osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen, jonka verokanta on 20 prosenttia ja jonka voittoja verotetaan toiseen kertaan osinkoina nostettaessa. Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö ovat verotuksessa laskentayksikköjä: yhtiön verotettava tulo verotetaan kokonaisuudessaan yhtiömiesten henkilökohtaisena tulona, vaikka yhtiömies ei olisi nostanut varoja yhtiöstä (Verkkoaineisto Mikä yhtiömuoto yritykselle?, luvut 1 ja 8).

Vahingonkorvausoikeus

41. Miten tuottamus eli huolimattomuus määritellään? Vastaus (mallivastaus): Tuottamus määritellään huolimattomaksi tai varomattomaksi menettelyksi, jolloin joko teolla tai laiminlyönnillä aiheutetaan tietty vahinko. Tuottamukseen syyllistyvä rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvollisuutta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan. Vaadittava huolellisuus vaihtelee

tilanteittain, ja sen määrittäminen edellyttää olosuhteiden kokonaisarviointia; tuottamus kattaa sekä tahallisuuden että huolimattomuuden, ja tuottamus yksin riittää korvausvelvollisuuden perustaksi (Juridiikan perusteet s.385).

42. Mitä ankara vastuu tarkoittaa ja mihin se perustuu? Vastaus (mallivastaus): Tuottamukseton eli ankara vastuu merkitsee poikkeusta tuottamusperiaatteesta: tuottamusvastuu on tekoperusteista, kun taas ankaraa eli objektiivista vastuuta voidaan pitää toimintaperusteisena. Ankarasta vastuusta ei ole säännöksiä vahingonkorvauslaissa, vaan se perustuu osin erityislainsäädäntöön, kuten tuotevastuulakiin ja ympäristövahinkolakiin, ja osin oikeuskäytäntöön. Esimerkiksi KKO:2001:61:ssä kaupunki oli ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain tarkoittamana toiminnan harjoittajana tuottamuksesta riippumatta vastuussa kadun päällystämisen tärinästä aiheutuneesta vahingosta, vaikka työn oli suorittanut itsenäinen urakoitsija (Juridiikan perusteet s.385).

43. Mitä henkilövahingossa korvataan ja mitä kärsimyksellä tarkoitetaan? Vastaus (mallivastaus): Henkilövahingolla tarkoitetaan lääketieteellisin keinoin todettavissa olevaa fyysistä tai psyykkistä terveydentilan häiriötä, ja korvattavia ovat tarpeelliset sairaanhoitokustannukset ja muut tarpeelliset kulut, ansionmenetys, kipu ja särky sekä muu tilapäinen haitta ja pysyvä haitta. Kivusta ja särystä sekä pysyvästä haitasta maksettava korvaus on luonteeltaan hyvitystä elämänlaadun heikentymisestä, ja sen määrään vaikuttavat vahingon tyyppi ja vaikeusaste, hoidon kesto sekä vahinkoa kärsineen ikä. Lisäksi henkilöön kohdistuneessa loukkauksessa voi saada korvausta kärsimyksestä (VahL 5:6), ja oikeus molempiin voi tulla kysymykseen esimerkiksi ryöstörikoksissa (Juridiikan perusteet s.387–388).

44. Mitä isännänvastuu ja kanavointisääntö tarkoittavat? Vastaus (mallivastaus): Työnantaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka työntekijä virheellään tai laiminlyönnillään työssään aiheuttaa, eikä isännänvastuun toteutuminen edellytä, että työnantaja olisi itse syyllistynyt tuottamukseen; vastuu koskee myös julkisyhteisöjä ja virkasuhteessa olevia. Työntekijän vastuu on toissijaista yhteisvastuuta: hän korvaa tuottamuksellaan aiheuttamastaan vahingosta yleensä kohtuullisen määrän, lievästä tuottamuksesta ei lainkaan ja tahallisesta vahingosta yleensä kokonaan. Kanavointisääntö ohjaa korvausvastuun jakautumista siten, että työntekijä vastaa vain siitä osasta, jota ei saada perityksi työnantajalta (VahL 3 luku; Juridiikan perusteet s.391–392).

45. Missä rajoissa vastuuta voidaan rajoittaa sopimusehdoilla? Vastaus (mallivastaus): Sopimusperusteisen vahingonkorvausvastuun erityispiirre on mahdollisuus rajoittaa vastuuta etukäteen sopimusehdoilla, esimerkiksi välillisten vahinkojen tai korvauksen enimmäismäärän osalta. Yleisen periaatteen mukaan etukäteen ei kuitenkaan ole mahdollista vapautua tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella aiheutettujen vahinkojen korvausvastuusta. Jos esimerkiksi yritys A:n toimitusjohtaja lähettää salassa pidettäviä tietoja kolmannelle, vastuunrajoitusehto ei päde, koska toiminta oli tahallista (Juridiikan perusteet s.393–394).

46. Mitä tuotevastuu koskee ja mitä sen soveltamisen edellytyksenä on? Vastaus (mallivastaus): Tuotevastuulaissa (694/1990) keskeisiä ovat tilanteet, joissa esineen virheellisyys aiheuttaa henkilö- tai esinevahingon; laki koskee tuotteesta henkilölle tai yksityiseen käyttöön tarkoitetulle omaisuudelle aiheutunutta vahinkoa, ja tuotteella tarkoitetaan irtainta esinettä sekä sähköä. Laki ei koske tilanteita, joissa tuote aiheuttaa vahinkoa itselleen, sillä niitä arvioidaan irtaimen kaupan sääntöjen perusteella. Korvausta on maksettava vahingosta, joka on johtunut siitä, ettei tuote ole ollut niin turvallinen kuin on ollut aihetta odottaa, ja vahinkoa kärsineen on näytettävä toteen vahinko, tuotteen puutteellinen turvallisuus sekä niiden välinen syy-yhteys; korvausvastuuta ei ole alle 395 euron vahingosta (Juridiikan perusteet s.395–396).

Oikeuden olemus ja oikeusjärjestys

47. Mitä oikeuslähteitä Suomessa käytetään ja miten ne suhtautuvat toisiinsa? Vastaus (mallivastaus): Keskeisin oikeuslähde on kirjoitettu laki, ja myös lain esitöitä käytetään oikeuslähteenä erityisesti laintulkintaongelmien ratkaisemiseksi. Oikeuskäytännöllä tarkoitetaan ensisijaisesti ylimpien tuomioistuinten ratkaisuja: romaanis-germaanisessa järjestelmässä tuomioistuimet eivät ole sidottuja ennakkopäätöksiin, mutta käytännössä niillä on merkittävä asema, ja yhdenvertaisuus lain edessä edellyttää, että alemmat oikeusasteet ottavat ne huomioon. Lisäksi oikeuslähteisiin kuuluvat tavanomainen oikeus (esimerkiksi oikeusvoima ja jokamiehenoikeudet) ja vakiintuneet kauppatavat; oikeustiedettä ei lueta varsinaisiin oikeuslähteisiin, mutta sillä on keskeinen merkitys lainkäytössä (Juridiikan perusteet s.36–37).

48. Miten laki syntyy? Vastaus (mallivastaus): Lain säätäminen käynnistyy yleensä hallituksen esityksellä, joka sisältää lakiehdotuksen ja koostuu yleis- ja yksityiskohtaisista perusteluista; harvinaisempaa on, että lainsäädäntöön ryhdytään kansanedustajan lakialoitteen tai vähintään 50 000 äänioikeutetun kansalaisen kansalaisaloitteen johdosta. Merkittävissä uudistuksissa valmistelu alkaa usein työryhmä- tai komiteatyöskentelynä, jonka tulokset kirjataan mietintöön. Lakiehdotus käsitellään lähetekeskustelussa, siirtyy toimialan mukaiseen erikoisvaliokuntaan ja otetaan sen jälkeen täysistunnossa kahteen käsittelyyn, joista toisessa päätetään hyväksymisestä yksinkertaisella äänten enemmistöllä (Juridiikan perusteet s.31–32).

49. Miten tuomioistuinlaitos jakaantuu? Vastaus (mallivastaus): Yleisiin tuomioistuimiin kuuluvat käräjäoikeudet, hovioikeudet ja korkein oikeus, ja ne harjoittavat tuomiovaltaa kaikissa oikeusasioissa, joita ei ole nimenomaisesti jätetty niiden toimivallan ulkopuolelle. Yleisiä hallintotuomioistuimia ovat hallinto-oikeudet ja korkein hallinto-oikeus, jotka ratkaisevat hallintoviranomaisen ja kansalaisen välisiä erimielisyyksiä. Erityistuomioistuimilla on erityistä ammattitietoa omalla alallaan, ja niitä ovat työtuomioistuin, vakuutusoikeus, markkinaoikeus ja valtakunnanoikeus. Tuomioistuinten tulee olla laillisesti perustettuja, vakinaisia ja riippumattomia (Juridiikan perusteet s.40–44).

50. Mitkä ovat tuomioistuimen toimivallan kolme ulottuvuutta? Vastaus (mallivastaus): Toimivalta jakautuu asialliseen, asteelliseen ja alueelliseen toimivaltaan. Asiallinen toimivalta määrittelee, millaisia asioita tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään, ja sen perusteella erotetaan yleiset tuomioistuimet ja erityistuomioistuimet. Asteellinen toimivalta tarkoittaa tuomioistuinten keskinäistä hierarkiajärjestystä: asia aloitetaan ensimmäisessä oikeusasteessa, josta voidaan edetä valitusteitse ylempiin, eikä ylempi tuomioistuin voi yleensä ottaa asiaa käsiteltäväkseen, ellei sitä ole ratkaistu alemmassa tuomioistuimessa. Alueellinen toimivalta tarkoittaa kullekin tuomioistuimelle määriteltyä maantieteellistä aluetta, kuten käräjäoikeuden tuomiopiiriä (Juridiikan perusteet s.41).

51. Mikä ero on asetuksella ja direktiivillä? Vastaus (mallivastaus): Asetukset ovat kaikissa jäsenvaltioissa sellaisenaan ja välittömästi sovellettavaa oikeutta, eikä niiden voimaantulo edellytä jäsenvaltioissa mitään toimenpiteitä, minkä vuoksi niillä voidaan tehokkaasti luoda ylikansallista oikeutta. Direktiivit eivät ole sellaisenaan velvoittavaa ja jäsenmaissa sovellettavaa oikeutta, vaan ne velvoittavat jäsenmaan muuttamaan lainsäädäntöään direktiivin mukaiseksi tai säätämään sen mukaisen uuden lain; Suomessa direktiivien toimeenpano tapahtuu lailla tai asetuksella. Direktiiviin voi liittyä merkittäviä oikeusvaikutuksia myös silloin, ettei jäsenvaltio ole määräajassa saattanut sitä voimaan, ja yksityisellä saattaa tietyin edellytyksin olla oikeus vaatia korvausta tästä aiheutuneesta vahingosta (Juridiikan perusteet s.56–57).

Henkilöoikeus

52. Mikä ero on oikeuskelpoisuudella ja toimintakelpoisuudella? Vastaus (mallivastaus): Oikeuskelpoisuus kuvaa oikeussubjektin passiivista asemaa eli kelpoisuutta olla oikeuksien ja velvollisuuksien haltijana, kun taas toimintakelpoisuus tarkoittaa kelpoisuutta tehdä itsenäisesti oikeustoimia, kuten solmia sopimuksia. Luonnollinen henkilö saavuttaa toimintakelpoisuuden tullessaan täysi-ikäiseksi eli täyttäessään 18 vuotta, ja se puuttuu vajaavaltaisilta, joskin vajaavaltaisillakin on rajoitettu oikeus tehdä oikeustoimia. Oikeushenkilöt ovat toimintakelpoisia syntymisensä jälkeen, mutta ne toimivat aina edustajan välityksellä, ja oikeushenkilöltä puuttuu toimintakelpoisuus, ellei sillä ole nimenkirjoitukseen oikeutettua hallitusta (Juridiikan perusteet s.66–67).

53. Mitkä ovat valtuutuksen eri muodot? Vastaus (mallivastaus): Valtuutus voi perustua valtakirjaan, jossa yksilöidään oikeustoimi, jonka tekemiseen valtuutettu oikeutetaan, tai erityiseen tiedonantoon, jolla valtuuttaja ilmoittaa valtuutuksesta suoraan kolmannelle. Asemavaltuutus ilmenee ulkoisesti havaittavien olosuhteiden perusteella, kun toisen palveluksessa olevalla on asemansa perusteella oikeus tehdä työnantajaansa sitovia oikeustoimia. Toleranssi- eli sallimisvaltuutuksessa päämies sallii toisen jatkuvasti toimia puolestaan ja nimissään, jolloin kolmannelle syntyy käsitys valtuutuksesta, ja tilanne- eli kombinaatiovaltuutuksessa useat valtuutusta puoltavat seikat saavat aikaan sitovuuden. Toimeksiantovaltuutuksessa kolmas ei saa lainkaan tietoa valtuutuksen olemassaolosta eikä nauti vilpittömän mielen suojaa (Juridiikan perusteet s.73–75).

54. Miten valtuutus lakkaa ja mitä ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa? Vastaus (mallivastaus): Valtuutus lakkaa ilman erillistä irtisanomista, kun määräaika on kulunut umpeen tai kun oikeustoimet on suoritettu, ja useimmiten se päättyy päämiehen toimittamaan peruuttamiseen. Valtuutus on peruutettava samalla tai muutoin yhtä tehokkaalla tavalla kuin se on perustettu: asemavaltuutus peruutetaan poistamalla valtuutettu asemastaan, valtakirjaan perustuva valtuutus ottamalla valtakirja pois tai hävittämällä se. Jos valtuuttajalla on erityinen aihe epäillä, että valtuutettu tekee peruutuksesta huolimatta oikeustoimen tietyn kolmannen kanssa, hänen on ilmoitettava peruuttamisesta tälle; jos hän laiminlyö ilmoitusvelvollisuutensa ja kolmas on vilpittömässä mielessä, valtuuttaja tulee sidotuksi oikeustoimeen (OikTL 12–19 §; Juridiikan perusteet s.75–76).

55. Mitkä ovat edunvalvojan keskeiset velvollisuudet ja mitä eturistiriita tarkoittaa? Vastaus (mallivastaus): Edunvalvojan on hoidettava päämiehensä omaisuutta siten, että omaisuus ja sen tuotto voidaan käyttää päämiehen hyödyksi ja hänen henkilökohtaisten tarpeidensa tyydyttämiseen, ja hänen on tunnollisesti huolehdittava päämiehen oikeuksista ja edistettävä tämän parasta. Edunvalvojan on annettava holhousviranomaiselle omaisuusluettelo kolmen kuukauden kuluessa tehtävän alkamisesta, pidettävä kirjaa varoista ja veloista sekä annettava vuosittain vuositili. Edunvalvoja ei saa edustaa päämiestään asiassa, jossa vastapuolena on hän itse tai hänen edustamansa toinen henkilö taikka hänen läheisensä; tällöin tuomioistuin voi määrätä edunvalvojalle sijaisen (Juridiikan perusteet s.80–82).

56. Milloin oikeushenkilö syntyy ja miten se toimii? Vastaus (mallivastaus): Yhdistys ja osakeyhtiö syntyvät sillä hetkellä, kun ne merkitään rekisteriin, eikä rekisteröimätön yhdistys ole itsenäinen oikeussubjekti, joka voisi esimerkiksi avata pankkitilin. Oikeushenkilön oikeuskelpoisuus päättyy, kun oikeushenkilö lakkaa, yleensä selvitystila- tai konkurssimenettelyn jälkeen purettuna ja rekisteriviranomaiselle ilmoitettuna. Oikeushenkilö toimii aina edustajan välityksellä, ja edustajan asema voi perustua lakiin, organisaation sääntöihin tai valtuutukseen; esimerkiksi osakeyhtiötä edustaa osakeyhtiölain mukaan hallitus. Oikeushenkilöt kantavat siviilioikeudellisen vastuun nimissään tehdyistä, ulkopuolisille vahinkoa aiheuttavista toimista, ja rikosoikeudellinen vastuu tulee kysymykseen vain sellaisissa rikoksissa, joista on säädetty yhteisösakko (Juridiikan perusteet s.65–68).

Kuluttajansuojalaki

57. Mihin kuluttajansuojalakia sovelletaan ja mitä pakottavuus tarkoittaa? Vastaus (mallivastaus): Laki koskee kulutushyödykkeiden tarjontaa, myyntiä ja muuta markkinointia elinkeinonharjoittajilta kuluttajille, ja sitä sovelletaan myös, kun elinkeinonharjoittaja välittää hyödykkeitä kuluttajille; kulutushyödykkeellä tarkoitetaan tavaroita, palveluksia sekä muita hyödykkeitä ja etuuksia, joita tarjotaan luonnollisille henkilöille tai joita nämä olennaisessa määrässä hankkivat yksityistä talouttaan varten. Kuluttajansuoja on pääosin pakottavaa: kuluttajankaupan säännöksistä kuluttajan vahingoksi poikkeava ehto on mitätön, eikä kuluttaja voi edes suostumuksellaan luopua lain suomasta vähimmäissuojasta. Kuluttajalle edullisemmista ehdoista voidaan sen sijaan aina sopia (KSL 1:1–1:5 ja 5:2; Juridiikan perusteet s.189).

58. Miten kuluttajasopimuksen ehtoja voidaan sovitella ja tulkita? Vastaus (mallivastaus): Jos kuluttajansuojalain tarkoittaman sopimuksen ehto on kuluttajan kannalta kohtuuton tai sen soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuteen, ehtoa voidaan sovitella tai se voidaan jättää huomioon ottamatta; sopimuksen ehtona pidetään myös vastikkeen määrää koskevaa sitoumusta. Kohtuuttomuutta arvioitaessa otetaan huomioon sopimuksen koko sisältö, osapuolten asema, sopimusta tehtäessä vallinneet olot, olojen muuttuminen sekä muut seikat (KSL 4:1). Jos etukäteen laaditun, kuluttajan vaikuttamismahdollisuuden ulkopuolella olevan ehdon merkityksestä syntyy epätietoisuutta, ehtoa on tulkittava kuluttajan hyväksi, ja elinkeinonharjoittajan on näytettävä väitteensä toteen siitä, onko ehto laadittu etukäteen (KSL 4:3–4:4).

Oikeustoimilaki

59. Mikä on oikeustoimilain asema ja rakenne? Vastaus (mallivastaus): Oikeustoimilaki eli laki varallisuusoikeudellisista oikeustoimista (228/1929) on yleislaki, joka sisältää säännökset sopimuksen synnystä, pätemättömyydestä ja kohtuullistamisesta sekä sopimussuhteisiin liittyvästä valtuutuksesta. Laki jakautuu siten, että 1 luku käsittelee sopimuksen tekemistä, 2 luku valtuutusta, 3 luku oikeustointen pätemättömyyttä ja sovittelua sekä 4 luku erinäisiä määräyksiä. Yleislakia, joka sääntelisi sopimusvelvoitteiden sisältöä tai sopimusrikkomuksia ja niihin liittyviä oikeuskeinoja, ei Suomessa ole, minkä vuoksi oikeustoimilain merkitys on edelleen keskeinen (Juridiikan perusteet s.130).

60. Mitä petollinen viittely tarkoittaa ja miten se eroaa kiskonnasta? Vastaus (mallivastaus): Oikeustoimi ei ole sitova, jos toinen on petollisesti vietellyt sen tekemiseen; petollinen viittely voi olla oikeustoimeen liittyvien valheellisten asioiden kertomista tai tosiasioiden vääristämistä taikka salaamista, eli kyse on toisen erehdyttämisestä tai tämän erehdyksen hyväksikäyttämisestä (OikTL 30 §). Petollinen viittely muistuttaa petosta, mutta pätemättömyysperuste ei edellytä, että erehdyttäjän tarkoituksena olisi ollut hankkia oikeudetonta taloudellista hyötyä. Kiskonnassa (OikTL 31 §) puolestaan käytetään hyväksi toisen pulaa, ymmärtämättömyyttä, kevytmielisyyttä tai riippuvaista asemaa ja hankitaan aineellista etua, joka on ilmeisessä epäsuhteessa vastikkeeseen (Juridiikan perusteet s.155–156).

Osa 3: Oikeustapausharjoitukset (12 kpl)

Tapaus 1. Konepaja Teräsranta Oy lähettää 3.3.2026 muovialan yritys Muovi-Karhu Oy:lle tarjouksen pursotuskoneesta. Tarjouksessa sanotaan: "Tarjouksemme on voimassa 31.3.2026 saakka." Muovi-Karhu päättää hyväksyä tarjouksen ja postittaa vastauksensa 28.3.2026. Postileiman mukaan kirje on lähtenyt liikkeelle samana päivänä, mutta se saapuu Teräsrannalle vasta 4.4.2026. Teräsranta on sillä välin myynyt koneen toiselle ostajalle eikä reagoi vastaukseen mitenkään. Muovi-Karhu vaatii konetta tarjouksen hintaan 85 000 eurolla. Kysymys: Syntyikö sopimus, ja miten asia ratkaistaan oikeustoimilain säännösten nojalla? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: OikTL 2 § (määräaika) ja OikTL 4 § (liian myöhään saapunut vastaus) sekä oikeustoimilain esityöt ja oikeuskäytäntö poikkeuksesta. 2) Tunnusmerkistö: Tarjouksessa on asetettu määräaika, joten vastauksen oli saavuttava Teräsrannalle 31.3. mennessä; se saapui 4.4., joten

pääsäännön mukaan vastaus katsotaan uudeksi tarjoukseksi. Poikkeus täyttyy kuitenkin siltä osin kuin vastauksen lähettäjä on olettanut vastauksen tulleen perille oikeaan aikaan ja vastauksen saajan on täytynyt se käsittää: postileima 28.3. osoittaa, että vastaus on lähetetty hyvissä ajoin, ja Teräsrannan oli postileimasta pääteltävissä, että kysymys on postin viivytyksestä. Tällöin vastauksen saajalle syntyy toimimisvelvollisuus: hänen on ilmoitettava lähettäjälle, että vastaus saapui liian myöhään. 3) Lopputulos: Koska Teräsranta laiminlyö reklamaatiovelvollisuutensa eikä reagoi vastaukseen, sopimus syntyy vastauksen myöhästymisestä huolimatta, ja Teräsranta on sidottu kauppaan 85 000 euron hintaan. Ellei poikkeusedellytys olisi täyttynyt, myöhään saapunut vastaus olisi ollut uusi tarjous, jonka Teräsranta olisi voinut vapaasti hylätä (Juridiikan perusteet s.133).

Tapaus 2. Maalitehdas Väri-Valo Oy lähettää sähköpostitse tarjouksen lateksimaalista: hinnaksi on ilmoitettu 15 euroa litralta, vaikka hinnaston mukainen hinta on 150 euroa litralta. Tarjous on laadittu kiireessä, ja desimaalipilkku on jäänyt pois. Rautakauppa Pihlaja Ky:n kauppias perehtyy tarjoukseen ja tilaa samana päivänä 200 litraa eli yhteensä 3 000 eurolla. Väri-Valon myyntineuvottelija huomaa virheen vasta viikon kuluttua ja ilmoittaa, ettei voi toimittaa tavaraa ilmoitettuun hintaan. Pihlaja vetoaa siihen, että tarjous on sitova. Kysymys: Sitooko tarjous Väri-Valoa 15 euron litrahintaan? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: OikTL 32 § (ilmaisuerehdys) sekä sopimuksen tulkintaa koskevat säännöt. 2) Tunnusmerkistö: Tahdonilmaisu on erehdyksen vuoksi saanut toisen sisällön kuin sen antaja on tarkoittanut, joten se ei sellaisenaan sido antajaansa, jos vastaanottaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää erehdyksestä. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, oliko virhe vastaanottajan kannalta havaittavissa: kymmenkertainen hintaero alan tavanomaiseen hintatasoon verrattuna on sellainen seikka, jonka ammattimaisen rautakauppiaan on täytynyt havaita. KKO:2008:57:ssä vastaavanlainen laskentavirhe ei johtanut pätemättömyyteen, koska tarjouksen saaja oli nimenomaisesti kiinnittänyt huomiota tarjoajan hinnoitteluperusteisiin ja tarjoajan olisi pitänyt itse tarkistaa hinnasto. 3) Lopputulos: Koska Pihlaja on elinkeinonharjoittaja ja virhe on ollut ilmeinen, sen olisi pitänyt tietää erehdyksestä, eikä tarjous sido Väri-Valoa 15 euron hintaan. Sopimuksen sisältö ratkaistaan tulkinnalla tarkoitetun hinnan mukaiseksi, jolloin Pihlaja voi joko hyväksyä 150 euron litrahinnan tai luopua kaupasta (Juridiikan perusteet s.157 ja s.159–160).

Tapaus 3. Huonekaluliike Sohva & Sisustus Oy:n prokuristi Matti Meikäläinen allekirjoittaa ilman erityistä valtuutusta kauppakirjan, jolla yhtiö myy omistamansa varastokiinteistön Kiinteistö-Kolmio Oy:lle 420 000 eurolla. Yhtiön hallitus saa kaupasta tiedon vasta kolme viikkoa myöhemmin ja ilmoittaa, ettei yhtiö ole sidottu kauppaan, koska prokuristilla ei ollut oikeutta luovuttaa kiinteää omaisuutta. Kiinteistö-Kolmio oli tarkastanut prokuran kaupparekisteristä ja pitänyt kauppaa pätevänä. Kysymys: Sitooko kiinteistön kauppa Sohva & Sisustus Oy:tä, ja mitä seuraamuksia tilanteesta aiheutuu? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: OikTL 10 § (valtuutuksen vaikutus), prokuraa koskevat säännöt (kaupparekisteristä sekä toiminimestä ja prokurasta annettu asetus; OikTL 27 §) sekä OikTL 25 § (valtuutettuna esiintyminen). 2) Tunnusmerkistö: Prokuristilla on yleensä oikeus edustaa yhtiötä kaikessa sen liiketoiminnassa, mutta hän ei saa luovuttaa tai kiinnittää päämiehen kiinteää omaisuutta ilman erityistä valtuutusta. Koska erityistä valtuutusta ei ollut, prokuristi ylitti kelpoisuutensa, eikä oikeustoimi sido päämiestä, vaikka kolmas olisi vilpittömässä mielessä; kolmannella on tältä osin selonottovelvollisuus valtuutuksen laajuudesta. 3) Lopputulos: Kauppa ei sido Sohva & Sisustus Oy:tä. Prokuristi joutuu yleensä korvaamaan kolmannelle vahingon, jonka tämä kärsii sen vuoksi, ettei oikeustoimi sido päämiestä (OikTL 25 §), ja hän saattaa olla korvausvelvollinen myös päämiestä kohtaan, jos hän toimi vastoin saamiaan ohjeita (Juridiikan perusteet s.72 ja s.76).

Tapaus 4. Rakennusliike Kulmakivi Oy on velkaa raaka-ainetoimittaja Teräsmarket Oy:lle 180 000 euroa. Teräsmarketin myyntijohtaja ilmoittaa Kulmakiven toimitusjohtajalle, että yrityksen asiakkaille tullaan kertomaan Kulmakiven käyttämien komponenttien valmistusvirheestä, ellei Kulmakiven pääomistaja allekirjoita henkilökohtaista takausta yhtiön veloista. Pääomistaja allekirjoittaa takauksen, jotta tieto virheestä ei leviäisi. Myöhemmin Kulmakivi menee konkurssiin, ja Teräsmarket vaatii pääomistajalta 180

000 euroa takauksen perusteella. Kysymys: Onko takaus pätevä, ja millä perusteella asia ratkaistaan? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: OikTL 29 § (lievä pakko). 2) Tunnusmerkistö: Oikeustoimi, jonka tekemiseen joku on toisen oikeudenvastaisesti pakottanut käyttämättä OikTL 28 §:n tarkoittamaa törkeää pakkoa, ei sido pakotettua, jos se, johon oikeustoimi on kohdistettu, on itse pakkoa käyttänyt tai tiennyt tai hänen olisi pitänyt tietää pakottamisesta. Lievä pakko on kyseessä, jos uhkaus on lainvastainen, vaatimus perusteeton tai sallitun painostuskeinon ja oikeutetun vaatimuksen välillä ei ole hyväksyttävää yhteyttä. Tässä Teräsmarketilla oli oikeus vaatia saatavansa maksamista ja käyttää laillisia perintäkeinoja, mutta vaatimus siitä, että pääomistaja – joka ei ollut henkilökohtaisesti vastuussa velasta – antaa takauksen, on perusteeton; lisäksi uhkaus tiedottaa valmistusvirheestä asiakkaille ei ole hyväksyttävässä yhteydessä tähän vaatimukseen. 3) Lopputulos: Takaus ei sido pääomistajaa, koska lievä pakko täyttyy ja Teräsmarket itse käytti pakkoa. Lievä pakko on heikko pätemättömyysperuste, mutta se menestyy, kun pakottaja on itse sopimuskumppani (OikTL 29 §; Juridiikan perusteet s.153–155).

Tapaus 5. Leipomo Omenankukka Oy sitoutuu helmikuussa toimitussopimuksessa ostamaan vehnäjauhoa 0,45 euroa kilolta koko vuodeksi, yhteensä 120 000 kiloa. Elokuussa vehnän maailmanmarkkinahinta nousee valtiovallan vientirajoitusten vuoksi yllättäen niin, että jauhon hankintahinta nousee 0,45 eurosta 0,98 euroon kilolta. Toimittaja Myllly Oy ilmoittaa, ettei se voi toimittaa sovittuun hintaan, ja vaatii hinnantarkistusta. Omenankukka kieltäytyy ja vaatii toimitusta sovittuun hintaan uhkaamalla vahingonkorvauskanteella. Kysymys: Voidaanko sopimuksen hintaehtoa sovitella, ja miten asia ratkaistaan? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: OikTL 36 § (oikeustoimen ehdon sovittelu). 2) Tunnusmerkistö: Jos oikeustoimen ehto on kohtuuton tai sen soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuteen, ehtoa voidaan sovitella tai jättää se huomioon ottamatta; arvioinnissa otetaan huomioon oikeustoimen koko sisältö, osapuolten asema, tekohetkellä ja sen jälkeen vallinneet olosuhteet sekä muut seikat. Sovittelu on poikkeus pacta sunt servanda -periaatteesta, ja oikeuskäytännössä sovitteluvaatimukset menestyvät harvoin: ratkaisevaa on, onko olosuhteiden muutos ollut ennalta arvaamaton ja onko sen vaikutus ollut kohtuullisesti ennakoitavissa. 3) Lopputulos: Valtiovallan toimista johtunut yli kaksinkertainen hinnannousu on tullut yllättävän nopeasti eikä sitä ole voitu kohtuudella ennakoida, ja sovittu hinta ei enää kata hankintakustannuksia, joten hintaehdon soveltaminen on ilmeisen kohtuutonta ja ehtoa voidaan sovitella. Käytännössä sovittelu voi tarkoittaa hinnankorotusta tai sitä, että ostajan vahingonkorvausvaatimusta sovitellaan, kuten KKO:1982-II-141:ssä tehtiin (Juridiikan perusteet s.141–143).

Tapaus 6. Rakennusliike Graniitti Oy ja asunto-osakeyhtiö Kalliorinne tekevät julkisivuremontista urakkasopimuksen, jossa todetaan: "Urakkahinta on 240 000 euroa." Sopimus ei mainitse arvonlisäveroa. Urakan valmistuttua Graniitti laskuttaa 240 000 euroa lisättynä arvonlisäverolla 57 600 euroa. Kalliorinne kiistää lisälaskun ja vetoaa siihen, että hinta oli sovittu kokonaishinnaksi. Neuvotteluissa Graniitti oli esittänyt laskelman, jossa arvonlisäverottomaksi hinnaksi oli merkitty 240 000 euroa, mutta tämä laskelma ei tullut sopimusasiakirjaan. Kysymys: Kumpi osapuoli voittaa riidan, ja millä tulkintaperusteilla? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: sopimuksen tulkintaa koskevat säännöt (osapuolisuuntautunut tulkinta, tulkinta-aineisto) sekä epäselvyyssääntö. 2) Tunnusmerkistö: Sopimuksen sanamuoto on epäselvä, joten tulkinnassa otetaan huomioon sanamuodon ohella kaikki muu tulkinta-aineisto, kuten sopimukseen johtaneet neuvottelut. Lähtökohtana on, että myyjän ilmoittamaan myyntihintaan sisältyy myös valtiolle tilitettävä arvonlisävero, jollei muuta ole sovittu tai kauppatavasta muuta johdu; se, joka väittää sanamuodosta poikkeavaa tarkoitusta, joutuu näyttämään väitteensä toteen korkealla näyttökynnyksellä. 3) Lopputulos: Graniitti ei ole näyttänyt, että osapuolet olisivat sopineet arvonlisäverottomasta urakkasummasta, koska sen oma laskelma jäi sopimusasiakirjan ulkopuolelle eikä sitä voitu osoittaa kummankin osapuolen tarkoitukseksi. Urakkahinta 240 000 euroa sisältää siis arvonlisäveron, ja lisälasku

on perusteeton. Ratkaisu vastaa KKO:2001:34:n periaatteita, joissa tosin päädyttiin päinvastaiseen lopputulokseen nimenomaan neuvotteluaineiston perusteella (Juridiikan perusteet s.126–127 ja s.161–162).

Tapaus 7. Elintarviketehdas Salaatti & Kansa Oy ostaa konepaja Metalli-Mäki Oy:ltä pakkauskoneen 45 000 eurolla. Koneen laakeri rikkoutuu kolmen viikon kuluttua käyttöönotosta, ja tuotanto seisoo neljä päivää. Korjaus maksaa 6 000 euroa ja tuotannon keskeytyksestä aiheutuu 30 000 euron menetys. Salaatti & Kansa ilmoittaa virheestä Metalli-Mäelle kymmenen päivän kuluttua vian havaitsemisesta. Tutkinnassa ilmenee, että Metalli-Mäen asentaja oli asentanut koneeseen väärän laakerin. Metalli-Mäki vetoaa siihen, ettei se vastaa ostajan tuotannon keskeytyksestä. Kysymys: Mitä Salaatti & Kansa voi vaatia ja miltä osin? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: kauppalaki (irtaimen kauppa elinkeinonharjoittajien välillä): tavaran virhettä ja virheen seuraamuksia koskevat säännökset, välittömien ja välillisten vahinkojen jako sekä reklamaatiosäännös. 2) Tunnusmerkistö: Tavarassa on virhe, jos se ei laadultaan vastaa sitä, mitä on sovittu, ja myyjä vastaa myös piilevistä virheistä, jotka ilmenevät vasta käytön aikana; ratkaisevaa on tavaran kunto vaaranvastuun siirtymishetkellä. Reklamaatio on tehtävä kohtuullisessa ajassa virheen havaitsemisesta, ja kymmenen päivää on tässä selvästi kohtuullinen aika. Korjauskustannus 6 000 euroa on välitön vahinko, josta myyjä vastaa kontrollivastuun perusteella eli käytännössä aina. Tuotannon keskeytyksestä johtuva 30 000 euron menetys on välillinen vahinko, jonka korvaaminen edellyttää, että vahinko johtuu myyjän puolella olevasta huolimattomuudesta. 3) Lopputulos: Koska virhe johtui myyjän asentajan toiminnasta eli huolimattomuudesta myyjän puolella, Metalli-Mäki on velvollinen korvaamaan sekä korjauskustannukset 6 000 euroa että tuotannon keskeytyksestä aiheutuneen 30 000 euron välillisen vahingon. Ostajalla on lisäksi oikeus vaatia virheen korjaamista ja pidättyä maksusta virhettä vastaavalta osalta. Jos reklamaatio olisi tehty vasta kuukausien kuluttua, ostaja olisi voinut menettää vaatimuksensa kokonaan (Juridiikan perusteet s.193–195, s.199 ja s.203).

Tapaus 8. Kuluttaja Aino Aalto ostaa 12.1.2026 kodinkoneliikkeestä pyykinpesukoneen 699 eurolla. Kone alkaa vuotaa vettä 20.5.2026, eli noin neljän kuukauden kuluttua kaupasta, ja kylpyhuoneen parketti vaurioituu 1 200 euron arvosta. Aino ilmoittaa asiasta liikkeelle heti seuraavana päivänä ja vaatii uutta konetta sekä korvausta parketista. Liike tarjoutuu korjaamaan koneen ja vetoaa siihen, että koneen takuu on yksi vuosi ja että Ainon olisi pitänyt tarkastaa kone heti oston jälkeen. Kysymys: Miten asia ratkaistaan kuluttajansuojalain säännösten nojalla? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: kuluttajansuojalain 5 luvun virhesäännökset, kuuden kuukauden sääntö, virheen seuraamukset sekä takuuta koskevat säännökset. 2) Tunnusmerkistö: Tavaran on oltava kestävyydeltään sellainen kuin kuluttajalla on yleensä perusteltua aihetta odottaa, ja pesukoneen osalta on vakiintuneesti katsottu, että koneen on kestettävä yli kaksi vuotta. Koska virhe ilmeni alle kuuden kuukauden kuluttua vaaranvastuun siirtymisestä, oletetaan, että virhe oli tavarassa jo luovutushetkellä, ja myyjä vastaa siitä, ellei hän osoita tavaraa virheettömäksi. Takuu on vain lisäetuus eikä sillä voida rajoittaa lakisääteistä virhevastuuta. 3) Lopputulos: Myyjä on virhevastuussa. Ensisijaisesti myyjällä on oikeus korjata virhe, jos se on korjattavissa, joten Aino ei voi vaatia suoraan uutta konetta; jos korjaus ei onnistu kohtuullisessa ajassa, hän voi vaatia hinnanalennusta tai purkaa kaupan, koska virhe on vähäistä suurempi. Parketin 1 200 euron vahinko kohdistuu muuhun omaisuuteen kuin myytyyn tavaraan, joten sitä ei korvata välittömänä vahinkona vaan se arvioidaan tuotevastuun ja välillisten vahinkojen sääntöjen mukaan, jolloin korvaaminen edellyttää myyjän puolella olevaa huolimattomuutta (Juridiikan perusteet s.196–202 ja s.395–396).

Tapaus 9. Ystävykset Jari ja Petri suunnittelevat kahvilatoimintaa. Jari on valmis sijoittamaan 20 000 euroa mutta haluaa rajoittaa vastuunsa tähän summaan eikä osallistua toiminnan pyörittämiseen. Petri puolestaan hoitaisi kahvilaa täysipäiväisesti mutta haluaisi välttää osakeyhtiön hallinnollisen työn ja kirjanpitovaatimukset. Kahvila perustetaan kommandiittiyhtiönä, jossa Petri on vastuunalainen ja Jari äänetön yhtiömies. Vuotta myöhemmin kahvila jää velkaa tavarantoimittajalle 34 000 euroa, eikä yhtiöllä

ole varoja. Kysymys: Miten tavarantoimittajan saatava peritään, ja oliko yhtiömuoto sopiva valinta? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä (389/1988) sekä yhtiömuodon valintaa koskevat perusteet. 2) Tunnusmerkistö: Kommandiittiyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat henkilökohtaisesti ja täysimääräisesti kaikista yhtiön velvoitteista, kun taas äänetön yhtiömies vastaa vain sijoittamallaan omaisuuspanoksella, joka merkitään rahassa kaupparekisteriin. Velkoja voi vaatia suoritusta suoraan yhtiöltä tai vastuunalaiselta yhtiömieheltä ilman, että sen tarvitsee osoittaa yhtiön maksukyvyttömyyttä; äänettömältä yhtiömieheltä velkoja ei voi vaatia panoksen maksamatonta osaa, vaan sen periminen on yhtiön asia. 3) Lopputulos: Tavarantoimittaja voi periä koko 34 000 euroa Petriltä henkilökohtaisesti, ja Jarin vastuu rajoittuu hänen 20 000 euron panokseensa. Yhtiömuoto vastasi Jarin tavoitetta rajoitetusta vastuusta, mutta ei Petrin tavoitetta hallinnon keveydestä ja riskien rajaamisesta; Petrin asemassa osakeyhtiö olisi ollut johdonmukaisempi vaihtoehto (Yritysjuridiikka, luvut 4.10, 4.10.5 ja 4.6).

Tapaus 10. Ohjelmistoyhtiö Koodikulma Oy:n yhtiökokous päättää 20.3.2026 jakaa osinkoa 60 000 euroa. Yhtiön viimeksi vahvistetun taseen mukaan vapaa oma pääoma on 22 000 euroa ja osakepääoma 2 500 euroa. Yhtiöllä on lisäksi erääntyneitä ostovelkoja 40 000 euroa, eikä yhtiön kassavirran arvioida riittävän niiden maksamiseen jaon jälkeen. Vähemmistöosakas, joka omistaa 12 prosenttia osakkeista, vastustaa jakoa. Kysymys: Onko osinkopäätös pätevä, ja mitä seuraamuksia siitä aiheutuu? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: osakeyhtiölain varojenjakoa koskevat säännöt, yhdenvertaisuusperiaate (OYL 1:7) sekä vähemmistöosinkoa koskeva säännös. 2) Tunnusmerkistö: Yhtiö saa jakaa vain sellaisia varoja, joita ei tarvita sidotun oman pääoman katteeksi, eli käytännössä vapaan oman pääoman. Varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Jaossa on lisäksi otettava huomioon tilinpäätöksen laatimisen jälkeen tapahtuneet olennaiset muutokset. 3) Lopputulos: Jakopäätös on laiton siltä osin kuin se ylittää vapaan oman pääoman 22 000 euroa, ja lisäksi se aiheuttaisi yhtiön maksukyvyttömyyden, joten jakoa ei olisi saanut tehdä lainkaan tässä muodossa. Laittomasti jaetut varat on palautettava, jos saaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää jakamisen lainvastaisuudesta, ja palautettavalle määrälle on maksettava viitekorkoa vastaava vuotuinen korko. Jakopäätöksen tehneet hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja voivat joutua korvausvastuuseen yhtiötä kohtaan (Yritysjuridiikka, luku 4.11.32).

Tapaus 11. Asiakas Liisa Laine liukastuu rakennustarvikeliike Rauta-Romu Oy:n myymälässä. Lattialle oli valunut vettä kastelukannusta, jonka liikkeen työntekijä oli jättänyt hyllyn viereen. Liisa juoksi kohti kassaa kiirehtiäkseen bussiin, eikä hän havainnut märkää kohtaa. Hän kaatuu ja murtaa ranteensa, mistä aiheutuu 3 200 euron sairaanhoitokulut, 2 800 euron ansionmenetys ja 1 500 euron korvaus kivusta ja särystä. Liike kiistää vastuunsa vedoten siihen, että asiakas juoksi myymälässä. Kysymys: Kuka vastaa vahingosta ja miten korvaus jaetaan? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: vahingonkorvauslain tuottamusperiaate (VahL 2:1), työnantajan isännänvastuu (VahL 3 luku) sekä vahingonkärsijän myötävaikutusta koskeva sovittelusäännös (Juridiikan perusteet s.395). 2) Tunnusmerkistö: Työnantaja vastaa vahingosta, jonka työntekijä virheellään tai laiminlyönnillään työssään aiheuttaa, eikä vastuu edellytä työnantajan omaa tuottamusta. Liikkeen on pidettävä myymälätilat turvallisina, ja veden valuminen kulkureitille on huolellisuusvelvollisuuden laiminlyönti. Vahingonkärsijän on kuitenkin ryhdyttävä toimiin vahingon torjumiseksi ja rajoittamiseksi; jos hän on myötävaikuttanut vahingon syntymiseen, korvausta voidaan kohtuuden mukaan sovitella, jolloin tekijä vastaa vain siitä osasta, joka on hänen toimintansa tulosta. 3) Lopputulos: Rauta-Romu Oy vastaa vahingosta isännänvastuun perusteella, mutta Liisan juokseminen myymälässä ja märän kohdan havaitsematta jättäminen ovat myötävaikutusta. Vahinko on yhteensä 7 500 euroa, ja se jaetaan kohtuuden mukaan esimerkiksi siten, että liike vastaa 70 prosentista (5 250 euroa) ja Liisa 30 prosentista. Vastaava jako tehtiin KKO:2003:70:ssä, jossa vastuuosuudet olivat 60 ja 40 prosenttia (Juridiikan perusteet s.386–387 ja s.395).

Tapaus 12. Maija ja Mikko Myyrä ostavat 15.6.2021 omakotitalon 240 000 eurolla. Kauppakirjassa ei mainita kosteusvaurioista. Talossa havaitaan keväällä 2024, eli noin kolme vuotta kaupan jälkeen, laaja yläpohjan kosteusvaurio, jonka korjauskustannukset ovat 18 000 euroa. Kuntotarkastusraportissa, jonka ostajat olivat teettäneet ennen kauppaa, oli todettu vesikatteen poimuja ja mainittu, että vesikatteen uusimista kannattaa harkita muutaman vuoden aikajänteellä, mutta yläpohjan kosteusvauriosta ei ollut havaintoa. Ostajat reklamoivat myyjälle kuukauden kuluttua havainnosta ja vaativat hinnanalennusta. Kysymys: Onko ostajilla oikeus hinnanalennukseen, ja miten asia ratkaistaan? Ratkaisu: 1) Sovellettava säännös: maakaaren virhesäännökset (laatuvirhe ja salainen virhe), ostajan selonottovelvollisuus sekä reklamaatiota ja virheeseen vetoamisen määräaikaa koskevat säännökset. 2) Tunnusmerkistö: Kiinteistössä on laatuvirhe, jos se ei ole ominaisuuksiltaan sellainen kuin on sovittu, ja ostaja voi vedota salaiseen virheeseen, jos kiinteistö poikkeaa merkittävästi siitä, mitä myydyn kaltaiselta kiinteistöltä voidaan kauppahinnan ja muiden olosuhteiden pohjalta aiheellisesti edellyttää. Ostajalla ei ole ilman erityistä syytä velvollisuutta ulottaa tarkastusta seikkoihin, joiden selvittäminen vaatii teknisiä tai muita tavanomaisesta poikkeavia toimenpiteitä, eikä hänen tarvitse lähteä selvittämään myyjän antamien tietojen paikkansapitävyyttä. Reklamaatio on tehtävä kohtuullisessa ajassa havaitsemisesta, ja oikeus vedota laatuvirheeseen päättyy pääsääntöisesti viiden vuoden kuluttua hallinnan luovuttamisesta. 3) Lopputulos: Kosteusvaurio on salainen virhe, josta myyjä vastaa, vaikkei hän olisi ollut siitä tietoinen. Kuntotarkastusraportin havainnot eivät antaneet erityistä syytä epäillä yläpohjan kosteusvauriota, eikä ostajilta voitu edellyttää rakenteiden purkamista, joten he eivät laiminlyöneet selonottovelvollisuuttaan. Reklamaatio tehtiin kuukauden kuluttua havainnosta eli kohtuullisessa ajassa, ja vaatimus esitettiin kolmen vuoden kuluessa, joten se on viiden vuoden aikarajan puitteissa. Ostajilla on oikeus hinnanalennukseen, jonka määrä arvioidaan virheen kiinteistön arvoa alentavan vaikutuksen mukaan – KKO:2009:31:ssä vastaavassa tilanteessa hinnanalennus oli 15 000 euroa, kun kauppahinta oli 127 500 euroa (Juridiikan perusteet s.235–239).

HARJOITUSKOE 1 — Liiketoiminnan juridiikka

Lapin AMK · Juridiikan perusteet (luvut 1–4 ja 6) + OikTL 228/1929 + KSL 38/1978 Aika: 90 minuuttia · Yhteensä 45 pistettä · Suljettu kirja

---

OHJEET

- Koe koostuu neljästä osasta. Osa A ja B tehdään ilman apuvälineitä; lakitietoa ei saa hakea.
- Vastaa **kaikkiin** kysymyksiin. Osassa A vain yksi vaihtoehto on oikein; väärästä vastauksesta ei vähennetä pisteitä.
- Osassa B ja C vastaa täydellisin virkkein. Pelkkä lakipykälän numero ei riitä: kerro, mitä säännös tarkoittaa ja miten se vaikuttaa lopputulokseen.
- Merkitse jokaisen vastauksen alkuun kysymyksen numero.
- Suositeltu ajankäyttö: Osa A 25 min · Osa B 25 min · Osa C 30 min · Osa D 10 min.

Pisteytys

Osa	Tehtävä	Kysymyksiä	Pisteitä
A	Monivalinta	20	20
B	Lyhyet avokysymykset	6	12
C	Oikeustapaukset	3	10 (4 + 3 + 3)
D	Essee	1	3
	Yhteensä	**30**	**45**

OSA A — MONIVALINTA (20 × 1 p = 20 p)

Valitse yksi vaihtoehto (a, b, c tai d).

1. Mikä seuraavista on Suomen oikeusjärjestyksen keskeisin oikeuslähde? a) ylimpien tuomioistuinten ennakkopäätökset b) kirjoitettu laki c) tavanomainen oikeus d) oikeustieteellinen kirjallisuus

2. Laki ja asetus ovat ristiriidassa keskenään. Mitä sovelletaan? a) asetusta, koska se on täsmällisempi b) kumpaa tahansa, tuomioistuimen harkinnan mukaan c) EU-oikeutta, koska se on aina etusijalla d) lakia, koska normihierarkiassa ylempi säännös syrjäyttää alemman

3. Käräjäoikeuden ratkaisusta riita-asiassa valitetaan lähtökohtaisesti: a) korkeimpaan oikeuteen b) hallinto-oikeuteen c) markkinaoikeuteen d) hovioikeuteen

4. EU-asetus (esim. GDPR) jäsenvaltiossa: a) on saatettava voimaan kansallisella lailla ennen kuin sitä voidaan soveltaa b) on vain suositus, jonka noudattaminen on vapaaehtoista c) soveltuu sellaisenaan ja on kaikilta osiltaan velvoittava d) koskee vain julkisia viranomaisia

5. Rekisteröimätön yhdistys: a) on oikeushenkilö, kun perustamiskokous on pidetty b) on oikeushenkilö, kun säännöt on allekirjoitettu c) voi tehdä sitovia sopimuksia, mutta ei omistaa omaisuutta d) ei ole itsenäinen oikeussubjekti, koska se syntyy vasta yhdistysrekisteriin merkitsemisellä

6. 16-vuotias Aada ostaa tavaratalosta 24 euron kuulokkeet. Kauppa on: a) pätemätön, koska Aada on alaikäinen b) pätevä vain, jos huoltaja hyväksyy sen jälkikäteen c) pätevä, koska oikeustoimi on olosuhteisiin nähden tavanomainen ja merkitykseltään vähäinen d) pätevä vain, jos Aada on ansainnut rahat itse

7. 13-vuotias aiheuttaa huolimattomuudellaan 4 000 euron vahingon. Hänen korvausvastuunsa: a) on täysimääräinen, koska vahingonkorvausvastuulle ei ole alaikärajaa b) on olematon, koska alle 15-vuotias ei ole rikoskelpoinen c) siirtyy aina kokonaan huoltajalle d) määräytyy kohtuullisena ottaen huomioon ikä ja kehitystaso

8. Valtuutettu ylittää päämiehen antamat toimiohjeet mutta pysyy valtakirjansa mukaisen kelpoisuuden rajoissa. Oikeustoimi ei sido päämiestä, jos: a) kolmas osapuoli oli vilpittömässä mielessä b) aina, koska toimiohjeita on aina noudatettava c) ei koskaan, koska kelpoisuus ratkaisee sitovuuden d) kolmas osapuoli tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää toimivallan ylityksestä

9. Prokuristista sanotaan oikein, että hän: a) saa luovuttaa päämiehen kiinteän omaisuuden ilman erityistä valtuutusta b) saa siirtää prokuran vapaasti toiselle henkilölle c) ei saa luovuttaa eikä kiinnittää päämiehen kiinteää omaisuutta ilman erityistä valtuutusta d) ei voi edustaa yhtiötä tuomioistuimessa

10. Oikeustoimilain 1 §:n mukaan tarjous ja siihen annettu vastaus: a) sitovat lähtökohtaisesti antajaansa lain 1 luvun säännösten mukaisesti b) eivät sido antajaansa, vaan ne ovat vain neuvottelukannanottoja c) sitovat vain, jos ne on tehty kirjallisesti d) sitovat vain elinkeinonharjoittajia

11. Tarjouksen tekijä voi peruuttaa tarjouksensa: a) milloin tahansa tarjouksen voimassaoloajan kuluessa b) siihen saakka, kunnes vastaanottaja on ottanut tarjouksesta selon tai samaan aikaan c) vain, jos vastaanottaja suostuu peruutukseen d) ei lainkaan, koska tarjous on heti sitova

12. Hyväksyvä vastaus saapuu tarjouksen tekijälle voimassaoloajan jälkeen. Pääsäännön mukaan: a) sopimus syntyy, koska vastaus oli hyväksyvä b) vastaus katsotaan uudeksi, vastauksen antajan tekemäksi tarjoukseksi c) tarjous raukeaa eikä vastauksella ole oikeudellista merkitystä d) sopimus syntyy, jos vastaus on postitettu ajoissa

13. Vastauksessa sanotaan "hyväksymme tarjouksenne, mutta toimitusehdon on oltava toinen". Vastaus: a) katsotaan kieltäväksi vastaukseksi, johon liittyy uusi tarjous b) synnyttää sopimuksen alkuperäisin ehdoin c) on mitätön d) katkaisee neuvottelut lopullisesti

14. Tarjoukseen on erehdyksessä merkitty hinnaksi 50 euroa, vaikka tarkoitus oli 500 euroa, ja vastaanottajan olisi pitänyt ymmärtää erehdys. Tarjous: a) ei sido sellaisenaan, koska kyse on ilmaisuerehdyksestä b) sitoo tarjouksen tekijää 50 eurolla c) on mitätön kokonaan d) sitoo 500 eurolla, koska hinta oli tarkoitettu

15. Oikeustoimen ehto on kohtuuton. Oikeustoimilain 36 §:n mukaan: a) ehto on aina mitätön b) ehtoa voidaan sovitella tai se voidaan jättää huomioon ottamatta c) ehtoa voidaan sovitella vain kuluttajakaupassa d) ehtoa ei voida sovitella, koska sopimukset on pidettävä

16. Kuluttajansuojalain mukaan ehto, joka on laadittu etukäteen ilman, että kuluttaja on voinut vaikuttaa sen sisältöön, ja jonka merkityksestä syntyy epätietoisuutta, tulkitaan: a) sen laatijan hyväksi b) ilmaisujen yleiskielen mukaisesti c) kuluttajan hyväksi d) kuluttaja-asiamiehen ohjeiden mukaisesti

17. Etämyynnissä kuluttajan peruuttamisaika on pääsääntöisesti: a) 7 päivää b) 14 päivää c) 30 päivää d) 3 kuukautta

18. Myyjä luovuttaa tavaran ulkopuoliselle rahdinkuljettajalle (kauppalaki). Vaaranvastuu siirtyy ostajalle: a) kun myyjä luovuttaa tavaran rahdinkuljettajalle b) kun ostaja saa tavaran haltuunsa c) kun kauppahinta on maksettu d) vasta, kun ostaja on tarkastanut tavaran

19. Puhdas varallisuusvahinko korvataan vahingonkorvauslain nojalla: a) vain erityistilanteissa, muun muassa erittäin painavista syistä b) aina täysimääräisesti c) ei koskaan d) vain, jos vahinko ylittää 395 euroa

20. Yhtiön veloista vastaavat henkilökohtaisesti: a) osakeyhtiön osakkeenomistajat b) kommandiittiyhtiön äänettömät yhtiömiehet c) avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet d) osuuskunnan jäsenet

---

OSA B — LYHYET AVOKYSYMYKSET (6 × 2 p = 12 p)

Vastaa 3–6 virkkeellä. Perustele vastauksesi.

B1. Mitä tarkoitetaan **asemavaltuutuksella**? Anna esimerkki tilanteesta, jossa se syntyy.

B2. Mitä tarkoitetaan **tahdonvaltaisella (dispositiivisella) sääntelyllä**? Anna esimerkki oikeustoimilaista.

B3. Selitä **vahvan** ja **heikon** pätemättömyysperusteen ero ja anna kummastakin yksi esimerkki.

B4. Mitä tarkoitetaan **kanavointisäännöllä** työnantajan ja työntekijän välisessä vahingonkorvausvastuussa?

B5. Avoin yhtiö on päätetty perustaa. Miksi perustaminen on ilmoitettava kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa, ja mitä tapahtuu, jos ilmoitus laiminlyödään?

B6. Selitä **epäselvyyssääntö** ja kerro, mihin sen taustalla oleva ajatus perustuu.

OSA C — OIKEUSTAPAUKSET (4 + 3 + 3 = 10 p)

Vastaa tapauskohtaisesti. Käytä vastauksessa rakennetta: **1) sovellettava sääntö – 2) soveltaminen tosiseikkoihin – 3) johtopäätös**.

C1. Tarjous ja vastaus (4 p)

Rovaniemen Rakennustarvike Ky lähettää 12.3. Kolarin Konepaja Oy:lle tarjouksen 200 litrasta teollisuusmaalia hintaan 8 400 euroa. Tarjouksessa todetaan: "Tarjous on voimassa 10 päivää."

Kolarin Konepaja Oy vastaa 20.3. sähköpostilla: "Hyväksymme tarjouksenne edellyttäen, että toimitus tapahtuu viikolla 15 ja hinta on 7 900 euroa."

Rovaniemen Rakennustarvike Ky ei vastaa viestiin. Kolarin Konepaja Oy ilmoittaa 28.3., että se hyväksyy alkuperäisen tarjouksen sellaisenaan ja vaatii toimitusta.

Onko sitovaa kauppasopimusta syntynyt? Perustele vastauksesi säännöksillä.

C2. Edustus ja toimivalta (3 p)

Pohjois-Suomen Kaluste Oy:n myyntipäällikkö Ilkka Rehn on neuvotellut kauppakeskus Remeksen kanssa 45 000 euron arvoisesta kaluste- ja sisustustoimituksesta. Yhtiön sisäisissä toimiohjeissa Rehnin oikeus tehdä sopimuksia on rajattu 20 000 euroon. Rehn allekirjoittaa sopimuksen kauppakeskuksen edustajan kanssa.

Kauppakeskuksen hankintapäällikkö ei ole nähnyt toimiohjeita. Yhtiön käytäntönä on ollut, että Rehn on aiemmin allekirjoittanut kaupat yhtiön nimissä, ja yhtiö on hyväksynyt ne.

Sitooko sopimus Pohjois-Suomen Kaluste Oy:tä? Perustele.

C3. Vahingonkorvaus (3 p)

Tunturi Kiinteistöhuolto Oy:n työntekijä Jani Kallio unohtaa sulkea Levi Center Oy:n liiketilan vesihanan remontin yhteydessä. Yön aikana vettä valuu liiketilaan ja aiheutuu 18 000 euron vahinko. Kallion huolimattomuus on lievä; hän oli noudattanut yhtiön työohjeita muuten asianmukaisesti.

Levi Center Oy vaatii korvausta sekä Tunturi Kiinteistöhuolto Oy:ltä että Jani Kalliolta.

Kuka vastaa vahingosta ja miksi? Voiko Levi Center Oy periä koko summan Kalliolta?

OSA D — ESSEE (3 p)

Kirjoita jäsennelty essee (noin 1 sivu, 250–350 sanaa) otsikolla:

"Sopimusvapaus ja sen rajat yritystoiminnassa"

Käsittele esseessä vähintään:

- sopimusvapauden sisältö ja pacta sunt servanda -periaate,
- kaksi sopimusvapautta rajoittavaa tekijää (esim. pakottava sääntely ja sopimuspakko),
- mitä seuraa, jos sopimus on pätemätön.

---

*Kokeen vastaukset ja pisteytys: ks. luku **VASTAUKSET** tämän tiedoston lopusta.*

VASTAUKSET

Osa A — oikeat vastaukset (1 p / oikea, 0 p / väärä tai tyhjä)

#	Vastaus	Perustelu ja lähde
1	**b**	Kirjoitettu laki on Suomen oikeusjärjestyksen keskeisin oikeuslähde; oikeuskäytäntö, tavanomainen oikeus ja kauppatavat tulevat sen jälkeen (kirja s. 36).
2	**d**	Normihierarkian mukaan alemman asteinen säännös ei voi olla ristiriidassa ylemmän asteisen kanssa, joten laki syrjäyttää asetuksen (kirja s. 37).
3	**d**	Käräjäoikeuden ratkaisusta valitetaan hovioikeuteen; korkein oikeus ratkaisee asian vain valitusluvan perusteella (kirja s. 42–43).
4	**c**	Asetus on ylikansallista oikeutta, joka soveltuu sellaisenaan koko unionin alueella; direktiivi sen sijaan saatetaan voimaan kansallisella lailla tai asetuksella (kirja s. 56).
5	**d**	Yhdistys syntyy oikeushenkilönä vasta, kun se merkitään yhdistysrekisteriin; sitä ennen se ei voi olla sopimussuhteen osapuoli (kirja s. 65).
6	**c**	Vajaavaltainen voi pätevästi tehdä oikeustoimia, jotka ovat olosuhteisiin nähden tavanomaisia ja merkitykseltään vähäisiä (kirja s. 66).
7	**d**	Alle 18-vuotias vastaa aiheuttamastaan vahingosta vain kohtuullisessa määrin, ja tuottamusta arvioitaessa otetaan huomioon ikä ja kehitystaso (VahL 2:2; kirja s. 386).
8	**d**	Jos valtuutettu ylittää toimivaltansa mutta pysyy kelpoisuutensa rajoissa, oikeustoimi ei sido päämiestä, kun kolmas tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää ylityksestä (OikTL 11 §; kirja s. 72).
9	**c**	Prokuristi ei saa luovuttaa eikä kiinnittää päämiehen kiinteää omaisuutta ilman erityistä valtuutusta eikä siirtää prokuraa toiselle (kirja s. 76).
10	**a**	OikTL 1 §: tarjous ja siihen annettu vastaus sitovat antajaansa lain 1 luvun säännösten mukaisesti (OikTL 1 §; kirja s. 131).
11	**b**	Tarjous on peruutettavissa siihen saakka, kunnes vastaanottaja on ottanut siitä selon tai viimeistään samaan aikaan (OikTL 7 §; kirja s. 132).
12	**b**	Myöhään saapunut hyväksyvä vastaus katsotaan pääsäännön mukaan uudeksi tarjoukseksi (OikTL 4 §; kirja s. 133).
13	**a**	Lisäyksen, rajoituksen tai ehdon sisältävä vastaus on kieltävä vastaus, johon liittyy uusi tarjous (OikTL 6 §; kirja s. 134).
14	**a**	Ilmaisuerehdyksessä tahdonilmaisu ei sido antajaansa, jos vastaanottaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää erehdyksestä (OikTL 32 §; kirja s. 157).
15	**b**	Kohtuutonta ehtoa voidaan sovitella tai se voidaan jättää huomioon ottamatta; arviointi on kokonaisharkintaa (OikTL 36 §; kirja s. 142).
16	**c**	Etukäteen laadittua ehtoa, jonka merkityksestä syntyy epätietoisuutta, tulkitaan kuluttajan hyväksi (KSL 4:3 §; kirja s. 164).
17	**b**	Kuluttajalla on 14 päivän peruuttamisoikeus etä- ja kotimyyntisopimuksessa (KSL 6:14 §; kirja s. 209).
18	**a**	Kaukokaupassa, jossa käytetään ulkopuolista rahdinkuljettajaa, vaaranvastuu siirtyy ostajalle, kun myyjä luovuttaa tavaran rahdinkuljettajalle (kirja s. 190).

#	Vastaus	Perustelu ja lähde
19	**a**	Puhdas varallisuusvahinko korvataan VahL:n nojalla vain poikkeustapauksissa, muun muassa erittäin painavista syistä (VahL 5:1; kirja s. 390).
20	**c**	Avoimen yhtiön yhtiömies ja kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies vastaavat yhtiön velvoitteista henkilökohtaisesti; osakkeenomistaja, äänetön yhtiömies ja osuuskunnan jäsen eivät (Yritystoiminta 4.9.5, 4.10.5 ja 4.11.1 sekä luvun 4 kertaus).

Osan A pistemäärä: ___ / 20

Osa B — mallivastaukset (2 p / kysymys)

B1. Asemavaltuutus (2 p)

Asemavaltuutus tarkoittaa valtuutusta, joka ilmenee ulkoisesti havaittavista olosuhteista: toisen palveluksessa olevalla henkilöllä on **asemansa** perusteella oikeus tehdä työnantajaansa sitovia oikeustoimia. Asemaan liittyvä edustusvalta voi perustua sopimukseen, lakiin tai yleiseen tapaan. Esimerkki: kaupan myyjä saa asemansa perusteella tehdä myyntituotteita koskevia kauppasopimuksia työnantajayritystään sitovasti, ja virheestä vastaa yritys, ei myyjä.

Pisteytys: 2 p = määritelmä (asema + ulkoinen havaittavuus) ja toimiva esimerkki; 1 p = vain toinen; 0 p = väärä käsite (esim. sekoitus valtakirjaan).

B2. Tahdonvaltainen (dispositiivinen) sääntely (2 p)

Tahdonvaltaisesta sääntelystä on kyse, kun laki antaa osapuolille mahdollisuuden sopia toisin kuin lain säännöksessä sanotaan; säännös täyttää siis aukon vain, jos muuta ei ole sovittu. Vastakohta on pakottava (indispositiivinen) sääntely, josta ei voi poiketa sopimuksella. Esimerkki: OikTL:n 1 luvun säännökset sopimuksen synnystä ovat voimassa vain, mikäli tarjouksesta, vastauksesta tai kauppatavasta ei muuta johdu (OikTL 1 §); tarjouksen tekijä voi myös varata lain sallimaa laajemman peruutusoikeuden.

Pisteytys: 2 p = käsite + oikea esimerkki ja maininta pakottavasta sääntelystä; 1 p = käsite ilman esimerkkiä tai epätäsmällinen esimerkki.

B3. Vahva ja heikko pätemättömyysperuste (2 p)

Vahvaan pätemättömyysperusteeseen voi vedota aina, riippumatta siitä, oliko toinen osapuoli vilpittömässä vai vilpillisessä mielessä – esimerkiksi törkeä pakko (OikTL 28 §) tai muotovirhe. Heikkoon perusteeseen vetoaminen onnistuu vain, jos sopimuskumppani oli tekohetkellä vilpillisessä mielessä eli tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää perusteesta – esimerkiksi lievä pakko (OikTL 29 §). Jos kumppani oli bona fide, heikko peruste ei kaada sopimusta.

Pisteytys: 2 p = molemmat käsitteet oikein + yksi esimerkki kummastakin; 1 p = ero selitetty mutta esimerkit puuttuvat tai vain toinen peruste.

B4. Kanavointisääntö (2 p)

Työnantaja vastaa isännänvastuun perusteella ensisijaisesti vahingosta, jonka työntekijä aiheuttaa työssään virheellään tai laiminlyönnillään (VahL 3 luku). Työntekijän vastuu on toissijaista yhteisvastuuta: hän korvaa yleensä vain kohtuullisen määrän, ja jos tuottamus on lievä, hän ei vastaa lainkaan; tahallisesta vahingosta hän vastaa yleensä kokonaan. Kanavointisääntö ohjaa siis korvausvastuun jakautumista työnantajan ja työntekijän kesken mutta ei poista työntekijän vastuuta kokonaan.

Pisteytys: 2 p = isännänvastuu + toissijaisuus/kohtuullinen määrä; 1 p = vain isännänvastuu mainittu.

B5. Avoimen yhtiön rekisteröinti (2 p)

Avoin yhtiö syntyy oikeushenkilönä vasta kaupparekisteriin merkitsemisellä, ja perustaminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa yhtiösopimuksen allekirjoittamisesta. Jos ilmoitus laiminlyödään, yhtiön perustaminen **raukeaa**, eikä yhtiö voi hankkia oikeuksia, tehdä sitoumuksia eikä olla asianosaisena (Yritystoiminta 4.9.1–4.9.2). Ennen rekisteröintiä tehdyt toimet sitovat niistä päättäneitä ja niihin osallistuneita yhteisvastuullisesti, ja vastuu siirtyy yhtiölle vasta rekisteröinnin jälkeen.

Pisteytys: 2 p = 3 kk + raukeaminen + (mielellään) vastuu ennen rekisteröintiä; 1 p = vain määräaika tai vain seuraus.

B6. Epäselvyyssääntö (2 p)

Epäselvyyssäännön mukaan epäselvää sopimusehtoa tulkitaan sen **laatijan vahingoksi**. Taustalla on ajatus siitä, että laatijalla on ollut sopimuskumppaniaan paremmat mahdollisuudet vaikuttaa ehtojen muotoiluun, joten huolimattomasti laaditun ehdon epäedullinen tulkinta on kohtuullista kohdistaa häneen. Säännöllä on erityistä merkitystä vakioehtojen yhteydessä, ja kuluttajakaupassa se ilmenee KSL 4:3 §:n säännöksenä ehdon tulkitsemisesta kuluttajan hyväksi.

Pisteytys: 2 p = sääntö + perustelu (laatijan vaikutusmahdollisuus) + viittaus vakioehtoihin tai KSL 4:3 §:ään; 1 p = pelkkä sääntö.

Osan B pistemäärä: ___ / 12

Osa C — mallivastaukset

C1. Tarjous ja vastaus (4 p) — ei synny sitovaa sopimusta

1) Sääntö. Sopimus syntyy, kun tarjoukseen annetaan samansisältöinen, hyväksyvä ja oikea-aikainen vastaus (OikTL 1 §). Vastaus, jossa tarjous hyväksytään mutta johon on tehty lisäys, rajoitus tai ehto, katsotaan kieltäväksi vastaukseksi, johon liittyy uusi tarjous (OikTL 6 §). Kun tarjous hylätään, se raukeaa, vaikka voimassaoloaika ei olisi kulunut umpeen (OikTL 5 §). Myöhään saapunut hyväksyvä vastaus on uusi tarjous (OikTL 4 §).

2) Soveltaminen. Kolarin Konepaja Oy:n 20.3. antama vastaus ei vastannut tarjousta, koska siihen oli liitetty sekä toimitusaikaa että hintaa koskevat ehdot. Kyse on siis modifioidusta vastauksesta: se oli kieltävä vastaus ja samalla uusi tarjous (7 900 €, viikko 15). Rovaniemen Rakennustarvike Ky ei hyväksynyt vastatarjousta, joten sopimusta ei syntynyt. Alkuperäinen tarjous oli tullut hylätyksi ja raukesi OikTL 5 §:n nojalla. Kun Konepaja Oy 28.3. ilmoitti hyväksyvänsä alkuperäisen tarjouksen, kyse oli tarjouksesta, jota ei enää ollut olemassa – ilmoitus on lähinnä uusi tarjous, jonka myyjä voi hyväksyä tai hylätä. Tarjouksen 10 päivän voimassaolo ei pelasta tilannetta, koska hylkäys raukaisi tarjouksen voimassaolosta riippumatta.

3) Johtopäätös. Sitovaa kauppasopimusta **ei ole syntynyt**. Konepaja Oy ei voi vaatia toimitusta alkuperäisen tarjouksen ehdoin, ellei myyjä erikseen suostu siihen.

Pisteytys (4 p): 1 p = OikTL 6 § (modifioitu vastaus) tunnistettu; 1 p = OikTL 5 § (hylkäys → raukeaminen) tai 4 § (myöhäinen vastaus) sovellettu; 1 p = tosiseikkojen soveltaminen (hinta ja toimitusaika = lisäyksiä); 1 p = selkeä johtopäätös "ei sopimusta". Pelkkä lopputulos ilman sääntöä → 0–1 p.

C2. Edustus ja toimivalta (3 p) — sopimus sitoo yhtiötä

1) Sääntö. Valtuutettu voi tehdä päämiehen puolesta oikeustoimia kelpoisuutensa (edustusvaltansa) rajoissa; kelpoisuus ilmenee valtakirjasta, asemasta tai olosuhteista (OikTL 10 §). Päämiehen antamat **toimiohjeet** rajaavat valtuutetun toimivaltaa, ja jos valtuutettu ylittää toimivaltansa, oikeustoimi ei sido

päämiestä, **jos kolmas tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää** ylityksestä (OikTL 11 §). Asemavaltuutus perustuu ulkoisesti havaittaviin olosuhteisiin, ja sallimis- eli toleranssivaltuutuksessa päämies sallii toisen jatkuvasti toimia puolestaan, jolloin kolmannelle syntyy käsitys valtuutuksen olemassaolosta.

2) Soveltaminen. Ilkka Rehn on myyntipäällikkönä asemansa perusteella kelpoinen tekemään yhtiötä sitovia kauppasopimuksia; 45 000 euron kauppa on hänen asemaansa ja toimialaansa kuuluva. Sisäinen 20 000 euron raja on toimiohje, joka rajaa toimivaltaa mutta ei näy ulospäin. Kauppakeskuksen hankintapäällikkö ei tiennyt rajoituksesta, eikä hänen olisi pitänytkään tietää sitä, koska rajoitusta ei ollut saatettu hänen tietoonsa. Lisäksi yhtiö on aiemmin hyväksynyt Rehnin tekemät kaupat, mikä vahvistaa käsitystä hänen edustusvallastaan (sallimisvaltuutus).

3) Johtopäätös. Sopimus **sitoo** Pohjois-Suomen Kaluste Oy:tä, koska kolmas oli vilpittömässä mielessä eikä ylityksestä tiedetty. Yhtiöllä voi olla sisäinen vahingonkorvausvaatimus Rehniä kohtaan toimiohjeiden rikkomisesta.

Pisteytys (3 p): 1 p = kelpoisuuden ja toimivallan ero + OikTL 11 §; 1 p = vilpittömän mielen arviointi (ei tietoa rajoituksesta, aiempi käytäntö); 1 p = johtopäätös "sitoo" ja mahdollinen regressiovaatimus.

C3. Vahingonkorvaus (3 p) — työnantaja ensisijaisesti, työntekijä ei lainkaan

1) Sääntö. Työnantaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka työntekijä virheellään tai laiminlyönnillään työssään aiheuttaa (isännänvastuu, VahL 3 luku); vastuu ei edellytä työnantajan omaa tuottamusta. Työntekijä vastaa tuottamuksellaan aiheuttamastaan vahingosta yhdessä työnantajan kanssa ja korvaa siitä yleensä kohtuullisen määrän; jos tuottamus on **lievä**, hänellä ei ole lainkaan korvausvastuuta (kanavointisääntö). Vahingonkorvaus edellyttää tuottamusta eli tahallisuutta tai huolimattomuutta.

2) Soveltaminen. Jani Kallio on aiheuttanut vahingon työssään huolimattomuudella (vesihanan sulkematta jättäminen), joten tuottamus on olemassa ja syy-yhteys on selvä. Asiassa ei ole esitetty, että Levi Center Oy olisi myötävaikuttanut vahinkoon. Koska Kallion tuottamus on lievä ja hän on muuten noudattanut työohjeita, kanavointisäännön mukaan hän ei vastaa vahingosta lainkaan; vastuu keskittyy työnantajalle.

3) Johtopäätös. Tunturi Kiinteistöhuolto Oy vastaa 18 000 euron vahingosta isännänvastuun perusteella. Levi Center Oy **ei voi** periä korvausta Jani Kalliolta, koska tuottamus on lievä.

Pisteytys (3 p): 1 p = isännänvastuu (VahL 3 luku) ja tuottamuksen toteaminen; 1 p = kanavointisääntö ja lievän tuottamuksen merkitys; 1 p = johtopäätös kummankin osalta.

Osa D — esseen mallirunko (3 p)

Otsikko: Sopimusvapaus ja sen rajat yritystoiminnassa

1. **Johdanto.** Sopimusvapaus on sopimusoikeuden lähtökohta: henkilöllä on oikeus valita sopimuskumppaninsa, päättää sopimuksenteosta ja sen sisällöstä. Siihen liittyy sitovuuden periaate *pacta sunt servanda* – tehdyt sopimukset on pidettävä.
2. **Sitovuus ja seuraamukset.** Jos velvoite laiminlyödään, kyse on sopimusrikkomuksesta, josta seuraa sanktioita: sopimussakko, vahingonkorvaus (positiivinen sopimusetu) tai kaupan purku.
3. **Rajat 1: pakottava sääntely.** Sisältövapautta rajoittavat pakottavat normit, joista poikkeavat ehdot ovat mitättömiä. Esimerkki: kuluttajansuojalaki on pakottavaa oikeutta kuluttajan vahingoksi poikkeavilta ehdoilta (KSL 5 luku), ja OikTL:n pätemättömyysperusteet ovat pakottavaa oikeutta (OikTL 28–33 §).
4. **Rajat 2: sopimuspakko ja hyvän tavan vastaisuus.** Sopimusvapautta voidaan rajoittaa velvollisuudella tehdä sopimus (sopimuspakko) sekä sillä, etteivät lain tai hyvän tavan vastaiset sopimukset sido (esim. rikoksen tekemistä koskeva sopimus on pätemätön).

5. **Rajat 3: sovittelu ja tulkinta.** Kohtuutonta ehtoa voidaan sovitella (OikTL 36 §), ja epäselvää ehtoa tulkitaan laatijansa vahingoksi; kuluttajakaupassa KSL 4:3 §:n mukaan kuluttajan hyväksi.
6. **Pätemättömyyden seuraukset.** Pätemättömään sopimukseen ei liity suoritusvelvollisuutta eikä sen perusteella voi vaatia vahingonkorvausta laiminlyönnistä. Jos suoritukset on jo tehty, ne on palautettava vastavuoroisesti, ja lisäksi voi syntyä velvollisuus hyvitykseen saadusta hyödystä. Pätemättömyys on useimmiten korjauskelpoista (loukattu voi hyväksyä sopimuksen), mutta muotovirheisiin perustuva pätemättömyys on lopullista ja vaatii uuden sopimuksen.

Pisteytys (3 p): 1 p = jäsennelty rakenne (johdanto, käsittely, johtopäätös) ja käsitteiden (sopimusvapaus, pacta sunt servanda) oikea käyttö; 1 p = vähintään kaksi rajoitustekijää perusteltu säännöksin; 1 p = pätemättömyyden seurausten (palautusvelvollisuus, ei suoritusvelvollisuutta) oikea kuvaus.

Osan C pistemäärä: ___ / 10 · Osan D pistemäärä: ___ / 3

PISTEIDEN YHTEENVETO

Osa	Max	Saatu
A	20	
B	12	
C	10	
D	3	
Yhteensä	**45**	

Arvosanan määrittäminen: ks. **11_ARVIOINTI.md**.

HARJOITUSKOE 2 — Liiketoiminnan juridiikka

Lapin AMK · Painotus: sopimuksen synty ja pätemättömyys, edustus ja valtuutus, kuluttajansuoja, vahingonkorvauksen vastuuperusteet sekä yhtiömuodot Aika: 90 minuuttia · Yhteensä 45 pistettä · Suljettu kirja

---

OHJEET

- Koe koostuu neljästä osasta. Vastaa **kaikkiin** kysymyksiin.
- Osassa A vain yksi vaihtoehto on oikein; väärästä vastauksesta ei vähennetä pisteitä.
- Osissa B, C ja D vastaa täydellisin virkkein ja perustele väitteesi säännöksellä tai oikeusperiaatteella.
- Merkitse jokaisen vastauksen alkuun kysymyksen numero.
- Suositeltu ajankäyttö: Osa A 25 min · Osa B 20 min · Osa C 35 min · Osa D 10 min.

Pisteytys

Osa	Tehtävä	Kysymyksiä	Pisteitä
A	Monivalinta	20	20
B	Lyhyet avokysymykset	6	12
C	Oikeustapaukset	3	10 (4 + 3 + 3)
D	Essee	1	3
	Yhteensä	**30**	**45**

> **Huom.** Tämä koe painottaa niitä alueita, joissa vastaukset ovat aiempina vuosina olleet heikoimpia: sopimuksen synty ja pätemättömyys, valtuutus ja edustus, kuluttajansuoja, vahingonkorvauksen vastuuperusteet sekä yhtiömuotojen vastuu ja perustaminen.

OSA A — MONIVALINTA (20 × 1 p = 20 p)

1. Suullisesti tehty tarjous hyväksytään. Vastaus on annettava: a) 14 päivän kuluessa b) kohtuullisen ajan kuluessa c) heti, ellei vastauksen antamiseen ole varattu aikaa d) kirjallisesti

2. Tarjouksessa on merkintä "sitoumuksetta". Merkintä tarkoittaa, että: a) tarjous sitoo tavallista pidempään b) tarjous on mitätön c) tarjous sitoo vain elinkeinonharjoittajia d) kyse ei ole tarjouksesta sen oikeudellisessa merkityksessä vaan kehotuksesta tehdä tarjous

3. Hyväksyvä vastaus saapuu myöhässä, mutta vastauksen lähettäjä on olettanut sen tulleen perille ajoissa ja saajan oli täytynyt se käsittää. Mitä seuraa? a) Saajan on ilmoitettava viivytyksestä, ja jos hän laiminlyö sen, sopimus syntyy b) Sopimus ei synny koskaan c) Vastaus on mitätön d) Tarjous jatkuu automaattisesti 30 päivällä

4. Myyjä käyttää hyväkseen ostajan taloudellista ahdinkoa ja vaatii tavarasta moninkertaisen hinnan. Kyse on todennäköisesti: a) petollisesta viettelystä b) törkeästä pakosta c) ilmaisuerehdyksestä d) kiskonnasta (OikTL 31 §)

5. Myyjä antaa ostajalle tietoisesti väärän tiedon asunnon kunnosta saadakseen kaupan syntymään. Kyse on: a) motiivierehdyksestä b) kiskonnasta c) petollisesta viettelystä (OikTL 30 §) d) sopimuspakosta

6. Pakottaminen, jossa käytetään väkivaltaista pitelemistä tai pakottavaa hengen tai terveyden vaaraa käsittävää uhkausta, on: a) törkeä pakko (OikTL 28 §) b) lievä pakko c) kunnianvastaista menettelyä d) sallittua painostusta

7. Lievään pakkoon (OikTL 29 §) vetoaminen onnistuu vain, jos: a) pakotettu itse oli huolimaton b) sopimuskumppani käytti pakkoa tai tiesi/hänen olisi pitänyt tietää siitä c) pakko kohdistui terveyteen d) sopimus oli tehty kirjallisesti

8. Käytännössä yleisin sopimuksen pätemättömyysperuste on: a) törkeä pakko b) kunnianvastainen ja arvoton menettely (OikTL 33 §) c) kiskonta d) muotovirhe

9. Ostaja luulee virheellisesti, että käytetty auto on uudempi kuin se todellisuudessa on. Kyse on motiivierehdyksestä, joka: a) tekee sopimuksesta aina pätemättömän b) on törkeä pakko c) oikeuttaa aina kaupan purkuun d) ei yleensä tee sopimuksesta pätemätöntä

10. Oikeustoimilain 28–33 §:n mukaisiin pätemättömyysperusteisiin voi vedota: a) lähtökohtaisesti vain loukattu osapuoli b) kumpi tahansa osapuoli aina c) kuka tahansa sivullinen d) vain tuomioistuin viran puolesta

11. Kiinteistön kauppa on pätevä vain, jos: a) kauppahinta on maksettu käteisellä b) kumpikin osapuoli on elinkeinonharjoittaja c) kauppa on rekisteröity kaupparekisteriin d) kauppa on tehty maakaaressa säädetyssä muodossa ja kaupanvahvistaja on vahvistanut sen

12. Valtuutuksesta sanotaan oikein, että: a) sekä valtuuttajan että valtuutetun on oltava täysivaltaisia b) valtuutus on aina kirjallinen c) valtuuttajan on oltava oikeustoimikelpoinen, mutta valtuutettu voi olla vajaavaltainen d) valtuutus velvoittaa valtuutetun aina toimimaan

13. Valtakirjaan perustuva valtuutus peruutetaan: a) ilmoittamalla siitä sanomalehdessä b) ottamalla valtakirja takaisin tai hävittämällä se c) ainoastaan tuomioistuimen päätöksellä d) sillä, että valtuutettu lopettaa toimintansa

14. Päämies on peruuttanut valtuutuksen, mutta ei ole ilmoittanut siitä kolmannelle, vaikka hänellä on erityinen aihe epäillä, että valtuutettu toimii vielä tämän kanssa. Jos kolmas on vilpittömässä mielessä: a) päämies ei voi vedota valtuutuksen lakkaamiseen b) oikeustoimi on mitätön c) kolmas vastaa vahingosta d) valtuutus jatkuu automaattisesti

15. Toimeksiantovaltuutuksessa: a) kolmas saa aina vilpittömän mielen suojan b) valtuutus on aina kirjallinen c) kolmas ei saa vilpittömän mielen suojaa, vaan kantaa riskin valtuutuksen olemassaolosta ja toimivallan ylityksestä d) valtuutettu ei voi tehdä sopimuksia

16. Kuluttajansuojalain mukaan kuluttaja on: a) kuka tahansa ostaja b) luonnollinen henkilö, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten c) vain kotitalous d) myös osakeyhtiö, joka ostaa tavaraa omaan käyttöönsä

17. Kuluttajansuojalain 2 luvun markkinointikieltojen osalta kiellon määrää: a) käräjäoikeus b) kuluttaja-asiamies yksin c) korkein oikeus d) markkinaoikeus

18. Elinkeinonharjoittaja ei saa kulutushyödykkeitä tarjotessaan käyttää sopimusehtoa, joka on kuluttajien kannalta kohtuuton. Tämä ilmenee: a) KSL 3:1 §:stä b) KSL 1:1 §:stä c) KSL 6:14 §:stä d) OikTL 36 §:stä

19. Ankarasta vastuusta sanotaan oikein, että: a) siitä säädetään kattavasti vahingonkorvauslaissa b) se edellyttää aina tahallisuutta c) se ei perustu vahingonkorvauslakiin vaan osin erityislainsäädäntöön ja osin oikeuskäytäntöön d) se koskee vain työnantajan vastuuta

20. Osakeyhtiön osakkeenomistaja: a) vastaa yhtiön veloista henkilökohtaisesti, jos yhtiö on pieni b) ei vastaa yhtiön velvoitteista henkilökohtaisesti, mutta voi yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla olla maksuvelvollinen yhtiötä kohtaan c) vastaa aina yhdessä hallituksen kanssa d) vastaa vain, jos hän on hallituksen jäsen

---

OSA B — LYHYET AVOKYSYMYKSET (6 × 2 p = 12 p)

B1. Selitä **kelpoisuuden** ja **toimivallan** ero valtuutustilanteessa. Kumpi ratkaisee sen, sitooko oikeustoimi päämiestä suhteessa kolmanteen?

B2. Miten valtakirjaan perustuva valtuutus peruutetaan, ja mitä valtuutetun on tehtävä peruuttamisen jälkeen?

B3. Mitä tarkoitetaan **toleranssi- eli sallimisvaltuutuksella**? Mihin sitovuus perustuu?

B4. Missä tilanteissa kuluttajalla **ei** ole peruuttamisoikeutta etä- tai kotimyynnissä? Mainitse vähintään kaksi esimerkkiä.

B5. Mitä tarkoitetaan **ekskulpaatiovastuulla**, ja miten se eroaa **kontrollivastuusta**?

B6. Vertaa yksityistä osakeyhtiötä ja julkista osakeyhtiötä kolmen seikan osalta: osakepääoma, toiminimi ja osakkeiden kaupankäynti.

OSA C — OIKEUSTAPAKSAUKSET (4 + 3 + 3 = 10 p)

C1. Kuluttajakauppa ja virhe (4 p)

Mimmi Halonen ostaa Kodin Kone Oy:n verkkokaupasta 1 290 euron pyykinpesukoneen. Tilausvahvistuksessa on ehto: "Ostajan on ilmoitettava virheestä 14 päivän kuluessa sen havaitsemisesta; muuten oikeus virheen seuraamuksiin menetetään. Tuote myydään sellaisena kuin se on."

Pesukone rikkoutuu 14 kuukautta käyttöönoton jälkeen. Mimmi havaitsee vian 3.3., mutta ilmoittaa siitä Kodin Kone Oy:lle vasta 20.4. Myyjä vetoaa 14 päivän ehtoonsa ja siihen, että takuuaika on päättynyt, eikä suostu korjaamaan konetta. Mimmi vaatii hinnanalennusta.

Arvioi, onko Mimmillä oikeus vaatia hinnanalennusta. Perustele säännöksillä.

C2. Prokuristi ja valtuuden rajat (3 p)

Lapin Lasi Oy:n prokuristi Sari Niemi ostaa yhtiölle 120 000 euron tuotantolinjan ja allekirjoittaa kaupan yhtiön nimissä "p.p." -merkinnällä. Samana päivänä hän myy myös yhtiön omistaman varastokiinteistön ulkopuoliselle ostajalle ilman, että asiasta on keskusteltu hallituksen kanssa.

Sitovatko molemmat oikeustoimet yhtiötä? Perustele.

C3. Yhtiömuoto ja vastuu (3 p)

Ystävykset Matti ja Jussi perustavat avoimen yhtiön "M&J Remontit". He laativat kirjallisen yhtiösopimuksen 1.2. ja aloittavat työt heti. He ostavat yhtiön nimiin rakennustarvikkeita 40 000 eurolla, mutta ilmoittavat yhtiön kaupparekisteriin vasta 1.7.

Yritys ajautuu vaikeuksiin, eikä tarviketoimittaja saa saatavaansa. Toimittaja vaatii koko summaa Matti Jokiselta henkilökohtaisesti. Matti vastaa, että hän on vain "osakas" ja että yhtiö on erillinen oikeushenkilö.

Arvioi Matin väite. Vastaisiko Matti saatavasta myös, jos yhtiömuoto olisi osakeyhtiö?

OSA D — ESSEE (3 p)

Kirjoita jäsennelty essee (noin 1 sivu, 250–350 sanaa) otsikolla:

"Vastuu yhtiön velvoitteista eri yhtiömuodoissa – miksi yhtiömuodon valinta on riskienhallintaa?"

Käsittele esseessä vähintään:

- yksityisliike, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja osakeyhtiö,
- vastuun erot ja mitä "rajoitettu vastuu" käytännössä tarkoittaa,
- yksi vastuuta koskeva poikkeus (esim. henkilökohtainen takaus tai vastuun samastaminen).

---

*Kokeen vastaukset ja pisteytys: ks. luku **VASTAUKSET** tämän tiedoston lopusta.*

VASTAUKSET

Osa A — oikeat vastaukset (1 p / oikea, 0 p / väärä tai tyhjä)

#	Vastaus	Perustelu ja lähde
1	**c**	Suullisesti tehtyyn tarjoukseen on vastattava heti, ellei vastauksen antamiseen ole varattu aikaa; muuten tarjous katsotaan hylätyksi (OikTL 3 §; kirja s. 133).
2	**d**	Merkintä "sitoumuksetta" tarkoittaa, ettei asiakirja sido sen laatijaa; kyse on kehotuksesta tehdä ostotarjous, ei tarjouksesta oikeudellisessa merkityksessä (kirja s. 131).
3	**a**	Poikkeuksena pääsääntöön vastaanottajan on ilmoitettava viivytyksestä; jos hän laiminlyö reklamaatiovelvollisuutensa, sopimus syntyy myöhästymisestä huolimatta (OikTL 4 §; kirja s. 133).
4	**d**	Kiskonnasta on kyse, kun käytetään hyväksi toisen pulaa, ymmärtämättömyyttä, kevytmielisyyttä tai riippuvaista asemaa ja otetaan etua, joka on ilmeisessä epäsuhteessa vastikkeeseen (OikTL 31 §; kirja s. 156).
5	**c**	Petollinen viittely tarkoittaa sitä, että vastapuoli on saanut oikeustoimen aikaan antamalla tietoisesti harhaanjohtavaa tietoa (OikTL 30 §; kirja s. 156).
6	**a**	Törkeä pakko edellyttää väkivaltaista pitelemistä tai pakottavaa hengen tai terveyden vaaraa käsittävää uhkausta (OikTL 28 §).
7	**b**	Lievä pakko on heikko pätemättömyysperuste: väite menestyy vain, jos vastapuoli itse käytti pakkoa tai tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää siitä (OikTL 29 §; kirja s. 153).
8	**b**	Kunnianvastainen ja arvoton menettely on yleislauseke ja käytännössä yleisin pätemättömyysperuste; siihen vedotaan usein toissijaisena perusteena (OikTL 33 §; kirja s. 157).
9	**d**	Motiivierehdys ei yleensä tee sopimuksesta pätemätöntä; osapuoli saa usein syyttää itseään huolimattomasta perehtymisestä (kirja s. 157).
10	**a**	OikTL 28–33 §:n väärinkäytösperusteiden tarkoituksena on suojata loukattua osapuolta, joten lähtökohtaisesti vain hän voi vedota niihin (kirja s. 147).
11	**d**	Kiinteistönkauppa on tiukasti määrämuotoon sidottu: kirjallinen sopimus, allekirjoitukset ja julkisen kaupanvahvistajan vahvistus (Maakaari 2:1 §; kirja s. 172 ja 229).
12	**c**	Valtuuttajan on oltava oikeustoimikelpoinen, mutta valtuutettu voi olla vajaavaltainenkin; valtuutus on yksipuolinen oikeustoimi, joka oikeuttaa muttei velvoita (kirja s. 70).
13	**b**	Asiakirjaan perustuva valtuutus peruutetaan ottamalla valtakirja takaisin tai hävittämällä se (OikTL 15 §; kirja s. 75).
14	**a**	Jos päämies laiminlyö ilmoitusvelvollisuutensa ja kolmas on vilpittömässä mielessä, päämies ei voi vedota valtuutuksen lakkaamiseen vaan tulee sidotuksi (OikTL 19 §; kirja s. 75–76).
15	**c**	Toimeksiantovaltuutuksessa kolmas ei saa päämieheltä mitään tietoa valtuutuksesta, joten hän kantaa riskin valtuutuksen olemassaolosta ja toimivallan ylityksestä (kirja s. 75).
16	**b**	Kuluttaja on luonnollinen henkilö, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten (KSL 1:4 §).
17	**d**	Markkinaoikeus määrää KSL 2 luvun mukaiset kiellot (KSL 2:17 §; KSL 3:3 §:n mukaan markkinaoikeus määrää myös sopimusehtokieltonsa).
18	**a**	KSL 3:1 §: elinkeinonharjoittaja ei saa käyttää kuluttajien kannalta kohtuutonta sopimusehtoa.

#	Vastaus	Perustelu ja lähde
19	**c**	Ankarasta vastuusta ei ole säännöksiä vahingonkorvauslaissa; se perustuu osin erityislainsäädäntöön (esim. tuotevastuulaki) ja osin oikeuskäytäntöön (kirja s. 385).
20	**b**	Osakkeenomistaja ei vastaa yhtiön velvoitteista henkilökohtaisesti, mutta yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä hänen maksuvelvollisuudestaan yhtiötä kohtaan (Yritystoiminta 4.11.1).

Osan A pistemäärä: ___ / 20

Osa B — mallivastaukset (2 p / kysymys)

B1. Kelpoisuus ja toimivalta (2 p)

Kelpoisuus (edustusvalta) kertoo, mitä valtuutettu voi sitovasti tehdä päämiehen puolesta suhteessa kolmanteen; se ilmenee valtakirjasta, asemasta tai olosuhteista. **Toimivalta** puolestaan määräytyy päämiehen antamista toimiohjeista, jotka sääntelevät päämiehen ja valtuutetun välistä suhdetta eivätkä yleensä näy kolmannelle. Sitovuus ratkeaa ensisijaisesti kelpoisuuden perusteella: jos valtuutettu ylittää kelpoisuutensa, oikeustoimi ei sido päämiestä edes vilpittömän kolmannen osalta (OikTL 10 §), kun taas pelkkä toimivallan ylitys ei sido päämiestä vain, jos kolmas tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää siitä (OikTL 11 §).

Pisteytys: 2 p = molemmat käsitteet ja sitovuuden ero (OikTL 10 vs. 11 §); 1 p = käsitteet mutta ei eroa sitovuudessa.

B2. Valtakirjaan perustuvan valtuutuksen peruuttaminen (2 p)

Valtuutus on peruutettava samalla tai muutoin yhtä tehokkaalla tavalla kuin se on perustettu (OikTL 15 §). Käytännössä valtakirja on otettava valtuutetulta pois tai hävitettävä; valtuutettu on velvollinen palauttamaan valtakirjan päämiehen pyynnöstä. Jos valtuutus on annettu erityisellä kolmannelle osoitetulla tiedonannolla, se peruuntuu, kun peruuttamista koskeva tiedonanto saapuu kolmannelle (OikTL 12 §). Kolmas ei saa vilpittömän mielen suojaa, jos oikeustoimi tehdään sen jälkeen, kun päämies on peruuttanut valtuutuksen.

Pisteytys: 2 p = peruutustapa (takaisinotto/hävittäminen) + valtuutetun palautusvelvollisuus; 1 p = vain toinen.

B3. Toleranssi- eli sallimisvaltuutus (2 p)

Toleranssivaltuutuksessa päämies sallii toisen jatkuvasti toimia puolestaan ja nimissään, jolloin kolmannelle syntyy päämiehen sallivan käyttäytymisen perusteella käsitys valtuutuksen olemassaolosta. Sitovuus perustuu siihen, että päämies tietää oikeustoimista mutta ei ilmoita kolmannelle pitävänsä niitä itseään sitomattomina – päämies on siis hyväksynyt toiminnan, vaikka varsinainen valtuutustoimi puuttuu. Valtuutus peruutetaan ilmoittamalla siitä sille, jonka kanssa valtuutetun on sallittu tehdä päämiestä sitovia oikeustoimia.

Pisteytys: 2 p = määritelmä + sitovuuden perustelu (salliva käyttäytyminen, ei ilmoitusta); 1 p = pelkkä määritelmä.

B4. Milloin peruuttamisoikeutta ei ole (2 p)

Peruuttamisoikeutta ei ole esimerkiksi silloin, kun sopimus koskee hyödykettä, joka on valmistettu kuluttajan toiveiden mukaisesti tai jolla on selvästi henkilökohtainen luonne, kun kyse on helposti pilaantuvasta tavarasta tai kun sinetöity terveyden- tai hygieniasuojatuote on avattu. Peruuttamisoikeutta ei myöskään ole sellaisissa palveluissa, jotka on suoritettu kokonaan ennen peruuttamisajan päättymistä kuluttajan nimenomaisella suostumuksella, eikä digitaalisessa sisällössä, jonka toimitus on aloitettu suostumuksella. Rajoitukset luetellaan KSL 6:16 §:ssä.

Pisteytys: 2 p = kaksi oikeaa esimerkkiä ja viittaus KSL 6:16 §:ään; 1 p = yksi esimerkki.

B5. Ekskulpaatio- ja kontrollivastuu (2 p)

Ekskulpaatiovastuu on sopimusperusteisen vahingonkorvauksen perusmuoto: kyse on tuottamusvastuusta, jossa **todistustaakka on käännetty** – vahingonaiheuttajan on näytettävä toimineensa huolellisesti vapautuakseen vastuusta. Kontrollivastuu on tätä ankarampi, tuottamuksesta riippumaton vastuuperuste: siitä vapautuu vain osoittamalla, että vahinko aiheutui vahingonaiheuttajan vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta ennakoimattomasta tapahtumasta. Ankarin muoto on ankara eli ehdoton vastuu, josta ei yleensä voi vapautua millään perusteella.

Pisteytys: 2 p = käännetty todistustaakka + kontrollivastuun vapautumisperuste; 1 p = vain toinen.

B6. Yksityinen ja julkinen osakeyhtiö (2 p)

Osakepääoma: julkisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 80 000 euroa, yksityisellä osakeyhtiöllä ei ole minimiosakepääomavaatimusta. **Toiminimi:** julkisen yhtiön nimessä on oltava "julkinen osakeyhtiö" tai lyhenne "oyj", yksityisen nimessä "osakeyhtiö" tai "oy". **Kaupankäynti:** julkisen yhtiön osakkeet voidaan ottaa kaupankäynnin kohteeksi säännellyllä markkinalla (pörssissä), yksityisen yhtiön osakkeilla ei voida käydä kauppaa säännellyllä markkinalla, vaan vaihdanta tapahtuu luovuttajan ja luovutuksensaajan välisin sopimuksin.

Pisteytys: 2 p = kaikki kolme eroa oikein; 1 p = kaksi kolmesta.

Osan B pistemäärä: ___ / 12

Osa C — mallivastaukset

C1. Kuluttajakauppa ja virhe (4 p) — hinnanalennukseen on oikeus

1) Sääntö.

- **Pakottavuus.** Kuluttajansuojalain 5 luku on pakottavaa oikeutta: ehto, joka poikkeaa lain säännöksestä kuluttajan vahingoksi, on mitätön, eikä kuluttaja voi edes suostumuksellaan luopua hänelle suodusta vähimmäissuojasta (KSL 5:2 §; kirja s. 189). Kirjassa annettu esimerkki on suoraan sovellettavissa: kahden viikon reklamaatioehto on KSL 5:16 §:n vastainen ja siten mitätön.
- **Reklamaatio.** Virheestä on ilmoitettava kohtuullisessa ajassa havaitsemisesta; kuluttajakaupassa reklamaatio voidaan **aina** tehdä kahden kuukauden kuluessa virheen havaitsemisesta (KSL 5:16 §; kirja s. 203). Laiminlyönti johtaa oikeuden menettämiseen, paitsi jos myyjä on menetellyt törkeän huolimattomasti tai kunnianvastaisesti ja arvottomasti.
- **Virhe ja kestävyys.** Virheen olemassaoloa arvioidaan abstraktin virhearvioinnin ja tavaran kestävyyden perusteella: kodinkoneen on kestettävä yli kaksi vuotta, ja 2–4 vuoden välillä kuluttaja osallistuu yleensä korjauskuluihin (kirja s. 196).
- **"Sellaisena kuin se on" ja takuu.** Ehto ei automaattisesti vapauta myyjää virhevastuusta, ja takuulla ei voida rajoittaa kuluttajan oikeuksia (kirja s. 197–198).

2) Soveltaminen.

- 14 päivän reklamaatioehto on mitätön, koska se heikentää kuluttajan asemaa lain pakottavaan säännökseen verrattuna. Sovellettavaksi tulee siis **kahden kuukauden** määräaika, ei 14 päivää.
- Vika ilmeni 14 kuukautta käyttöönotosta eli alle kahden vuoden kuluessa, joten pesukoneessa **on virhe** kestävyysvaatimuksen perusteella. Myöskään "sellaisena kuin se on" -ehto tai takuuajan päättyminen ei poista virhevastuuta.

- Mimmi havaitsi vian 3.3. ja ilmoitti 20.4. eli 48 päivää myöhemmin. Kahden kuukauden määräaika päättyi 3.5., joten reklamaatio oli **ajoissa** – 20.4. on ennen 3.5.:ttä. (Jos ilmoitus olisi tehty vasta 3.5. jälkeen, Mimmi olisi lähtökohtaisesti menettänyt oikeutensa virheseuraamuksiin.)

3) Johtopäätös. Mimmillä **on** oikeus vaatia hinnanalennusta. Korjaus ja uusi toimitus ovat ensisijaisia keinoja, mutta koska myyjä kieltäytyy korjaamasta, Mimmi voi vaatia hinnanalennusta virheen arvon alennuksen mukaisesti (KSL 5 luku; kirja s. 200–201). Myyjän vetoaminen 14 päivän ehtoon ja takuuajan päättymiseen ei menesty.

Pisteytys (4 p): 1 p = 14 päivän ehdon mitättömyys ja KSL:n pakottavuus; 1 p = virheen toteaminen (kestävyys / 6 kk–2 v) ja "sellaisena kuin se on" -ehdon merkityksettömyys; 1 p = reklamaatioajan oikea laskenta (2 kk, ei 14 pv); 1 p = johtopäätös (hinnanalennus) ja seuraamusjärjestys. Huom. Jos vastaaja laskee reklamaation myöhässä, hän saa reklamaatio-osiosta 0 p mutta muista osista pisteet, jos perustelut ovat oikein.

C2. Prokuristi ja valtuuden rajat (3 p) — toinen sitoo, toinen ei

1) Sääntö. Prokuristi voi edustaa yhtiötä ja kirjoittaa toiminimen **kaikessa yhtiön liiketoiminnassa**, mutta hän ei saa luovuttaa eikä kiinnittää päämiehen **kiinteää omaisuutta** ilman erityistä valtuutusta eikä siirtää prokuraa toiselle (kirja s. 76). Valtuutettu sitoo päämiehen vain kelpoisuutensa rajoissa (OikTL 10 §), ja kelpoisuuden ylitys estää sitovuuden, vaikka kolmas olisi vilpittömässä mielessä (kirja s. 70).

2) Soveltaminen. Tuotantolinjan osto kuuluu yhtiön liiketoimintaan ja on prokuristin toimialaan kuuluva tavanomainen toimi, joten se sitoo yhtiötä; "p.p." -merkintä osoittaa aseman asianmukaisesti. Varastokiinteistön myynti sen sijaan on kiinteän omaisuuden luovutus, joka edellyttää erityistä valtuutusta. Sellaista ei ollut, joten prokuristi ylitti kelpoisuutensa – kyse ei ole vain toimiohjeiden ylityksestä.

3) Johtopäätös. Tuotantolinjan kauppa **sitoo** Lapin Lasi Oy:tä. Kiinteistökauppa **ei sido** yhtiötä, ja ostaja jää ilman vilpittömän mielen suojaa; hän voi vaatia vahingonkorvausta prokuristilta (OikTL 25 §).

Pisteytys (3 p): 1 p = prokuran sisältö ja kiinteää omaisuutta koskeva rajoitus; 1 p = ero kelpoisuuden ylityksen ja toimivallan ylityksen välillä; 1 p = johtopäätökset molempien kauppojen osalta.

C3. Yhtiömuoto ja vastuu (3 p) — Matti vastaa henkilökohtaisesti

1) Sääntö. Avoin yhtiö syntyy oikeushenkilönä, kun se merkitään kaupparekisteriin; perustaminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi **kolmen kuukauden** kuluessa yhtiösopimuksen allekirjoittamisesta, tai perustaminen **raukeaa** (Yritystoiminta 4.9.1–4.9.2). Yhtiön puolesta ennen rekisteröintiä tehdyistä toimista vastaavat **toimesta päättäneet ja siihen osallistuneet yhteisvastuullisesti**. Avoimen yhtiön yhtiömies vastaa lisäksi kaikista yhtiön velvoitteista kuin omistaan, eikä vastuuta voi rajoittaa keskinäisellä sopimuksella (Yritystoiminta 4.9 ja 4.9.5).

2) Soveltaminen. Yhtiösopimus allekirjoitettiin 1.2. ja rekisteri-ilmoitus tehtiin 1.7. eli noin viisi kuukautta myöhemmin, joten kolmen kuukauden määräaika ylittyi ja perustaminen raukesi. Tarviketilaus tehtiin ennen rekisteröintiä, joten siitä vastaavat yhteisvastuullisesti ne, jotka päättivät toimesta ja osallistuivat siihen – eli käytännössä Matti ja Jussi. Matti ei voi vedota siihen, että hän on "vain osakas": avoimessa yhtiössä ei ole osakkaita vaan yhtiömiehiä, ja heidän vastuunsa on henkilökohtainen ja rajoittamaton.

3) Johtopäätös. Matin väite **ei pidä paikkaansa**: hän vastaa tarviketoimittajan saatavasta henkilökohtaisesti. Jos yhtiömuoto olisi ollut osakeyhtiö, osakkeenomistaja ei lähtökohtaisesti vastaisi yhtiön velvoitteista lainkaan (Yritystoiminta 4.11.1), paitsi jos hän on antanut henkilökohtaisen takauksen tai jos kyse olisi vastuun samastamisesta.

Pisteytys (3 p): 1 p = 3 kk määräaika ja perustamisen raukeaminen; 1 p = vastuu ennen rekisteröintiä / yhtiömiehen henkilökohtainen vastuu; 1 p = vertailu osakeyhtiöön ja selkeä johtopäätös.

Osa D — esseen mallirunko (3 p)

Otsikko: Vastuu yhtiön velvoitteista eri yhtiömuodoissa

1. **Johdanto.** Yhtiömuodon valinta on samalla riskinvalintaa: se ratkaisee, kuka vastaa, jos liiketoiminta epäonnistuu. Keskeiset vaihtoehdot ovat yksityisliike, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja osakeyhtiö.
2. **Yksityisliike.** Ei ole itsenäinen oikeushenkilö; omistaja vastaa kaikella omaisuudellaan liikkeen sitoumuksista, ja myös yksityisvelkojiin voidaan käyttää liikevarallisuutta. Yksinkertainen ja halpa, mutta riski on täysimääräinen.
3. **Avoin yhtiö.** Itsenäinen oikeushenkilö, mutta jokainen yhtiömies vastaa yhtiön velvoitteista kuin omistaan, myös toisten yhtiömiesten aiheuttamista. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta; vastuuta ei voi rajoittaa keskinäisellä sopimuksella.
4. **Kommandiittiyhtiö.** Vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat täysimääräisesti, äänetön yhtiömies vain sijoittamallaan panoksella. Äänettömällä ei ole asemaansa perustuvaa oikeutta edustaa yhtiötä.
5. **Osakeyhtiö.** Osakkeenomistaja ei vastaa yhtiön velvoitteista; yhtiö on osakkeenomistajista erillinen oikeushenkilö, joka syntyy rekisteröimisellä. Tämä on yhtiömuodon keskeinen etu, ja se mahdollistaa pääoman keräämisen ja omistuspohjan muutokset.
6. **Rajoitetun vastuun rajat.** Vastuu ei ole absoluuttinen: pienissä yhtiöissä luotonantajat vaativat usein osakkaan henkilökohtaisen takauksen, jolloin vastuu palaa tosiasiallisesti osakkaalle. Lisäksi yhtiöoikeudellinen vastuun samastaminen voi tulla kysymykseen, jos määräysvaltaa on käytetty keinotekoisesti ja moitittavasti velkojien vahingoittamiseksi.
7. **Johtopäätös.** Mitä riskialttiimpaa ja pääomavaltaisempaa toiminta on, sitä perustellumpaa on valita osakeyhtiö. Yhtiömuoto ei kuitenkaan poista riskiä, vaan siirtää sen hinnan, hallinnon ja rahoituksen ehtoihin.

Pisteytys (3 p): 1 p = kaikki neljä yhtiömuotoa käsitelty ja vastuut erotettu oikein; 1 p = "rajoitetun vastuun" sisältö ja vähintään yksi poikkeus (takaus tai vastuun samastaminen); 1 p = jäsennelty, perusteleva johtopäätös.

Osan C pistemäärä: ___ / 10 · Osan D pistemäärä: ___ / 3

PISTEIDEN YHTEENVETO

Osa	Max	Saatu
A	20	
B	12	
C	10	
D	3	
Yhteensä	**45**	

Arvosanan määrittäminen: ks. **11_ARVIOINTI.md**.

Pisteytysohje ja itsearviointi

Liiketoiminnan juridiikka (Lapin AMK) · Harjoituskokeet 1 ja 2 Tämä ohje koskee tiedostoja `09_HARJOITUSKOE_1.md` ja `10_HARJOITUSKOE_2.md`. Molemmat kokeet ovat rakenteeltaan ja pisteytykseltään samanlaisia, joten samaa ohjetta voi käyttää kumpaankin.

---

1. Kokeen rakenne ja pisteytys

Osa	Tehtävätyyppi	Kysymyksiä	Pisteitä	Osuus
A	Monivalinta	20	20	44 %
B	Lyhyet avokysymykset	6	12	27 %
C	Oikeustapaukset	3	10 (4 + 3 + 3)	22 %
D	Essee	1	3	7 %
Yhteensä		**30**	**45**	**100 %**

Kokeen enimmäispistemäärä on **45 pistettä**. Arvosana määräytyy prosenttiosuudesta, jotta 45 pisteen harjoituskoe ja 100 pisteen kurssikoe ovat vertailukelpoisia.

---

2. Miten kukin osa pisteytetään

Osa A — monivalinta (20 × 1 p)

- **1 p** oikeasta vastauksesta, **0 p** väärästä tai tyhjästä.
- Ei miinuspisteitä arvaamisesta.
- Jos vastaus on epäselvä (esim. kaksi vaihtoehtoa ympyröity), pisteytetään 0 p.
- **Tavoite:** 16/20 tai enemmän. Alle 12/20 kertoo, että käsitteet on opittava uudelleen, ei pelkästään kerrattava.

Osa B — lyhyet avokysymykset (6 × 2 p)

Jokaisessa kysymyksessä on kaksi ainesta: **käsite** ja **perustelu/esimerkki**.

Pisteet	Kriteeri
2 p	Käsite määritelty täsmällisesti oikeilla termeillä **ja** perustelu tai esimerkki, joka osoittaa ymmärrystä.
1 p	Käsite osittain oikein **tai** oikea esimerkki ilman kunnollista määritelmää.
0 p	Käsite väärä, sekoitettu toiseen käsitteeseen tai vastaus puuttuu.

Tyypillinen puolen pisteen menetys: vastaus on oikea mutta yleiskielinen ("sopimus on pakko pitää") ilman oikeudellista käsitettä (*pacta sunt servanda*) tai lähdettä.

Osa C — oikeustapaukset (4 + 3 + 3 p)

Arvostelussa käytetään **neliportaista rakennetta**. Jokainen porras on yksi piste (3 p tapauksissa kolme porrasta, 4 p tapauksessa neljä).

Porras	Mitä vastauksessa pitää olla
1. Sääntö	Nimetty säännös tai oikeusperiaate (esim. "OikTL 6 §: modifioitu vastaus") ja lyhyt selvitys sen sisällöstä.
2. Soveltaminen	Säännön kytkeminen tapauksen tosiseikkoihin: mitkä seikat täyttävät tunnusmerkistön ja mitkä eivät.
3. Vastapuolen argumentti *(vain 4 p tapauksissa)*	Vastapuolen kannan tai poikkeuksen käsittely (esim. vilpitön mieli, reklamaatiovelvollisuus, poikkeussäännös).
4. Johtopäätös	Yksiselitteinen lopputulos: kyllä/ei, kuka vastaa, mitä seuraa.

Pisteytysohje tapauskohtaisesti:

Pisteet	Merkitys
4 p	Sääntö + soveltaminen + vastapuolen argumentti + perusteltu johtopäätös.
3 p	Sääntö ja soveltaminen oikein, johtopäätös oikea, mutta vastapuolen argumentti sivuutettu (4 p tapauksessa) **tai** täysi kolmiportainen vastaus (3 p tapauksessa).
2 p	Sääntö tunnistettu ja sovellettu osittain; johtopäätös oikea mutta perustelu puutteellinen.
1 p	Vain lopputulos oikein ilman sääntöä, tai sääntö ilman soveltamista.
0 p	Väärä sääntö, väärä lopputulos perusteettomasti tai tyhjä vastaus.

> **Tärkeä sääntö:** oikea lopputulos väärällä perusteella ei ansaitse täysiä pisteitä. Juridiikassa arvioidaan päättelyä, ei arvausta.

Osa D — essee (3 p)

Pisteet	Kriteeri
3 p	Jäsennelty kokonaisuus (johdanto–käsittely–johtopäätös), käsitteet oikein, vähintään kaksi perusteltua näkökulmaa säännöksiin viitaten ja itsenäinen johtopäätös.
2 p	Rakenne ja käsitteet pääosin oikein, mutta perustelut ohuita tai näkökulmia vain yksi.
1 p	Irrallisia oikeita asioita ilman rakennetta tai johtopäätöstä.
0 p	Aiheen ohi, pelkkä mielipide ilman oikeudellista sisältöä.

---

3. Arvosana-asteikko

Kurssin arviointi noudattaa AMK-asteikkoa. Prosenttirajat ovat kiinteät; harjoituskoepisteet muunnetaan prosenteiksi kaavalla **pisteet ÷ 45 × 100**.

Prosenttia	Arvosana	Sanallinen kuvaus
0–44 %	**Hylätty**	Keskeiset käsitteet ja säännökset eivät ole hallussa.
45–55 %	**1**	Tunnistaa peruskäsitteet, mutta soveltaminen on haurasta.
56–65 %	**2**	Hallitsee perusasiat ja selviää tutuista tapauksista.
66–75 %	**3**	Hallitsee kokonaisuuden ja osaa soveltaa sääntöjä uusiin tapauksiin.
76–85 %	**4**	Perustelee itsenäisesti, tunnistaa poikkeukset ja ristiriidat.
86–100 %	**5**	Hallitsee kokonaisuuden syvällisesti ja argumentoi kuin juristi.

Vastaavuustaulukko 45 pisteen kokeelle

Pisteet (max 45)	Prosenttia	Arvosana
0–20	0–44 %	**Hylätty**
21–25	45–55 %	**1**
26–29	56–65 %	**2**
30–34	66–75 %	**3**
35–38	76–85 %	**4**
39–45	86–100 %	**5**

Esimerkkejä.

- 18 p → 40 % → hylätty. Tyypillisesti Osa A on mennyt hyvin mutta Osa C on jäänyt yritykseksi.
- 27 p → 60 % → arvosana 2. Perusasiat hallussa, tapausvastauksista puuttuu vastapuolen argumentti.
- 36 p → 80 % → arvosana 4. Vain yksittäisiä käsitevirheitä ja yksi puutteellinen perustelu.
- 41 p → 91 % → arvosana 5. Kaikki osat johdonmukaisia, säännökset ja poikkeukset hallussa.

---

4. Miten korjaat vastauksesi

Käy jokainen väärä tai vajaa vastaus läpi tämän neljän kysymyksen listan avulla. Jokainen "ei" osoittaa, mistä pisteet jäivät puuttumaan.

Korjauslista (käy läpi jokainen vastaus)

- [ ] **1. Nimesinkö säännöksen?**

Onko vastauksessa mainittu konkreettinen sääntö tai periaate – esimerkiksi "OikTL 11 §", "VahL 2:2", "isännänvastuu" tai "pacta sunt servanda"? Pelkkä "lain mukaan" ei riitä.

- [ ] **2. Viittasinko lähteeseen?**

Onko sääntö yksilöity niin, että sen voi tarkistaa (lakipykälä, lain nimi ja luku, tai kirja ja sivu)? Jos et ollut varma pykälästä, merkitsitkö lähdekseen kirjan sivun etkä keksinyt numeroa?

- [ ] **3. Sovelsinko sääntöä juuri näihin tosiseikkoihin?**

Onko vastauksessa lause, joka yhdistää säännön tapauksen yksityiskohtiin ("koska Rehn oli myyntipäällikkö ja aiemmat kaupat oli hyväksytty, kolmannella oli perusteltu käsitys edustusvallasta")? Pelkkä säännön referointi ei ole soveltamista.

- [ ] **4. Esitinkö johtopäätöksen?**

Onko vastauksen lopussa yksiselitteinen vastaus kysymykseen: syntyykö sopimus, kuka vastaa, onko ehto mitätön? Epämääräinen "asia riippuu olosuhteista" ilman omaa ratkaisua ei ansaitse johtopäätöspistettä.

Viisi yleisintä pistemenetystä

1. **Käsitteiden sekoittaminen.** Kelpoisuus ja toimivalta, tuottamus ja ankara vastuu, mitättömyys ja pätemättömyys, purku ja hinnanalennus. Korjaa kirjoittamalla kummankin käsitteen määritelmä vierekkäin ja erottelemalla, mikä ratkaisee sitovuuden.
2. **Säännön sivuuttaminen.** Vastaus alkaa suoraan lopputuloksesta ("sopimus ei sido, koska valtuutus ylitettiin"). Ilman säännöstä vastaus on vain mielipide.
3. **Vastapuolen argumentin unohtaminen.** Tapauksissa on aina kaksi intressiä. Jos vastustaja vetoaa vilpittömään mieleen, reklamaatioon tai takuuaikaan, se on käsiteltävä – myös silloin kun se ei menesty.
4. **Aikarajojen ja määrämuotojen unohtaminen.** 3 kuukautta (yhtiön rekisteröinti), 2 kuukautta (kuluttajan reklamaatio), 14 päivää (etämyynnin peruuttaminen), 3 kuukautta (yhtiökokouksen päätöksen moite), 2/3 enemmistö (yhtiöjärjestyksen muutos). Kirjoita nämä erilliselle muistilistalle.
5. **Keksitty pykälänumero.** Väärä pykälä on pahempi kuin puuttuva pykälä, koska se osoittaa, ettei lähdettä ole tarkistettu. Jos et muista numeroa, kirjoita säännön sisältö ja lähde muodossa "ks. kirja s. 76".

---

5. Itsearvioinnin eteneminen

1. **Tee koe ajastettuna** (90 min) ilman kirjaa ja lakia. Kirjaa vastaukset erilliselle paperille tai tiedostoon.
2. **Pisteytä Osa A** ensin. Kirjaa väärät vastaukset ja merkitse jokaisen kohdalle, mihin lukuun tai sääntöön se liittyy.
3. **Pisteytä Osa B ja C porras kerrallaan.** Kirjoita jokaisen vastauksen viereen, mitkä neljästä kohdasta (sääntö, lähde, soveltaminen, johtopäätös) toteutuivat.
4. **Laske kokonaispisteet** ja katso arvosana taulukosta.
5. **Tee korjausmuistio.** Kirjoita jokaisesta 0–1 pisteen vastauksesta yhden virkkeen korjattu versio. Tämä on tehokkaampaa kuin kokeen tekeminen uudelleen.
6. **Tee koe 2 vasta 3–7 päivän kuluttua.** Jos sama virhe toistuu, kyse ei ole huolimattomuudesta vaan puuttuvasta käsitteestä – palaa silloin kyseiseen lukuun.
7. **Vertaa kokeiden tuloksia osittain.** Jos Osa A paranee mutta Osa C ei, ongelma on soveltamisessa, ei muistamisessa. Silloin harjoittele tapausvastausten rakennetta, et monivalintaa.

Itsearviointilomake

Osa	Max	Koe 1	Koe 2	Ero	Huomiot
A	20				
B	12				
C	10				
D	3				
Yhteensä	**45**				
Prosenttia	100				
Arvosana					

Kolme kysymystä itselle:

1. Missä osassa menetin eniten pisteitä suhteessa sen painoarvoon?
2. Oliko menetys tietämättömyyttä (en tiennyt sääntöä) vai huolimattomuutta (tiesin säännön mutta en soveltanut)?
3. Mikä on **yksi** asia, jonka korjaan ennen seuraavaa koetta?

---

6. Arvioijan muistilista

- Arvioi **päättelyä**, ei lopputuloksen osumista. Oikea vastaus väärin perustein = 1 p, ei täysiä pisteitä.
- Anna pisteet jokaisesta oikeasta portaasta erikseen; älä "pyöristä" kokonaisarvosanaa osavastauksen perusteella.
- Jos vastaus on oikea mutta käyttää eri säädöstä kuin mallivastaus (esim. KSL 4:1 § OikTL 36 §:n sijaan kuluttajakaupassa), hyväksy se, jos perustelu on oikea ja säännös osuu asiaan.
- Jos vastaus sisältää keksityn pykälänumeron mutta oikean sisällön, anna sisältöpisteet mutta vähennä lähdepiste.
- Kirjaa jokaisesta hylätystä kokeesta kolme konkreettista korjauskohdetta – yleisluonteinen "lue lisää" ei auta.

---

*Harjoituskokeet: `09_HARJOITUSKOE_1.md` ja `10_HARJOITUSKOE_2.md`. Vastaukset löytyvät kummankin tiedoston lopusta luvusta **VASTAUKSET**.*